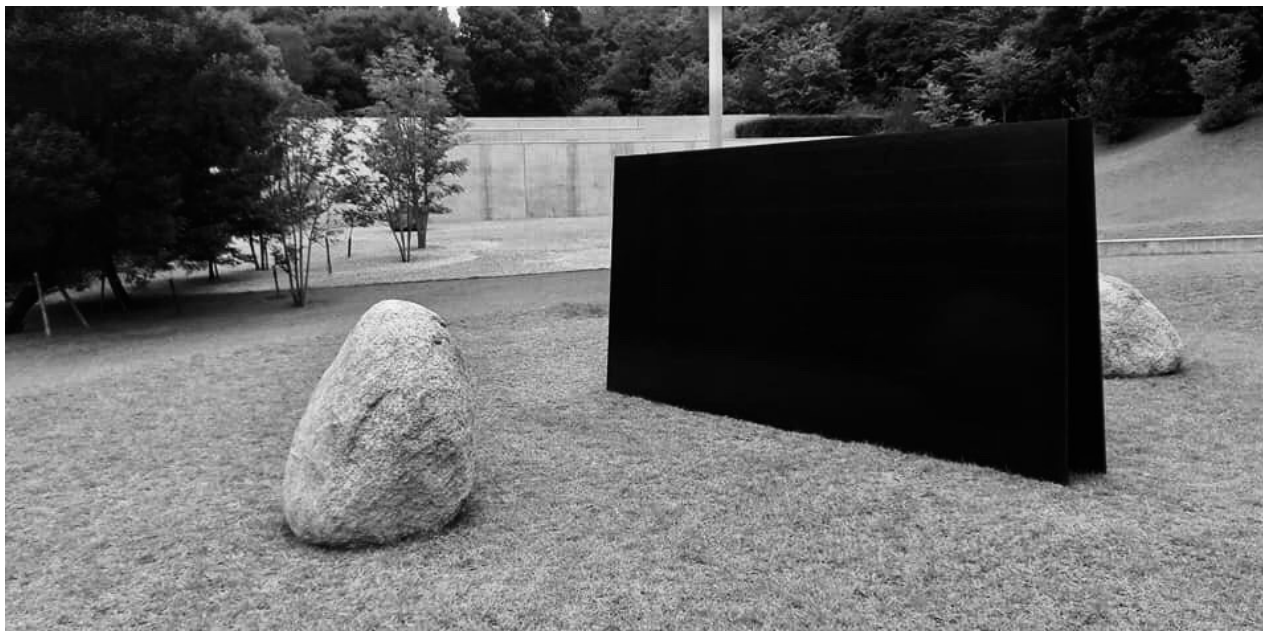

Επιτροπή Διανοητικής Ιδιοκτησίας του ICC Ελλάς

Δύο ογκόλιθοι και τοίχος του Tadao Ando

©Dimitris Kouzelis 2019

Οδικός Χάρτης

Για την ανάπτυξη της Διανοητικής Ιδιοκτησίας στην Ελλάδα

Προς: Υπουργεία Ανάπτυξης, Βιομηχανίας, Εμπορίου,
Δικαιοσύνης, ΟΒΙ, ΟΠΙ, ΣΕΒ, ΔΣΑ, ΤΕΕ, Πολιτικά κόμματα, Τύπο
Από: Επιτροπή Διανοητικής Ιδιοκτησίας του ICC Ελλάς

Ημερομηνία: 30.12.19

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ορολογία.....	7
ΠΕΡΙΛΗΨΗ	9
EXECUTIVE SUMMARY	11
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	13
Η εντολή του ICC και οι στόχοι	13
Προτάσεις.....	13
Θεσμικές Αλλαγές	14
Επιχειρησιακές και οργανωτικές βελτιώσεις.....	14
Ευαισθητοποίηση και κίνητρα.....	14
Επόμενα βήματα	14
Τι δεν θα κάνουμε (Disclaimer)	15
1. Η Επιτροπή Διανοητικής Ιδιοκτησίας (ΕΔΙ).....	17
1.1 Αντιπροσωπευτικότητα, Επαγγελματισμός, Εξειδίκευση	17
1.2 Η σύνθεση	18
2. Εισαγωγή στην Δ.Ι.	19
2.1 Η ΔΙ στην Ελλάδα.....	20
2.2 Η ΔΙ στην Ελλάδα σε σύγκριση με άλλες χώρες.....	21
2.3 Διαχρονική σύγκριση της Ελλάδας με την Πορτογαλία	23
2.4 Οι Επιστημονικές Δημοσιεύσεις	24
2.5 Τι μπορεί να γίνει άμεσα	26
3. Ευρεσιτεχνίες και Βιομηχανικά Σχέδια	29
3.1 Η σημερινή κατάσταση.....	29
3.2 Θεσμικά θέματα	29
3.2.1 Πιστοποιημένοι Σύμβουλοι	29
3.2.2 Ηλεκτρονικό υλικό, e-learning, εκπαίδευση σε IP.....	30
3.2.3 Εξειδικευμένα τμήματα δικαστηρίων/ εξειδικευμένοι δικαστές.....	31
3.2.4 Δηλωτικό ή ουσιαστικό σύστημα	31
3.2.5 Βελτίωση ποιότητας κατάθεσης.....	32
3.2.6 Κίνητρα σε πανεπιστημιακούς, πολιτικές σε πανεπιστήμια.....	33
3.2.7 Γρήγορες διαδικασίες (fast-track)	34
3.3 Επιχειρησιακά θέματα	35

3.3.1 Ψηφιοποίηση τίτλων	35
3.3.2 E-filing	35
3.3.3 Μετάφραση αιτήσεων και τίτλων στην ελληνική γλώσσα	35
3.3.4 Ποιότητα υπηρεσιών και χρονική διάρκεια	36
4. Τα Εμπορικά Σήματα (Trademarks).....	39
4.1 Δίκαιο Σημάτων.....	39
4.1.1 Γενικά	39
4.1.2 Παρατηρήσεις επί του νομοσχεδίου ενσωμάτωσης της οδηγίας 2015/2436.....	39
4.1.3 Δέσμευση απομιμητικών προϊόντων στα Ελληνικά Τελωνεία	43
4.1.4 Ζητήματα σχετικά με την καταχώριση	45
5. Η Πνευματική Ιδιοκτησία (Copyright)	47
5.1 Γενικά.....	47
5.2 Ζητήματα ισχύοντος πλαισίου	49
5.2.1 Δικαιούχοι	49
5.2.2 Χρήστες	51
6. Ιδιωτικότητα και Προσωπικά Δεδομένα	55
6.1 Γιατί τα προσωπικά δεδομένα και ιδίως τα big data πρέπει να αποτελέσουν αντικείμενο ενασχόλησης της ΕΔΙ.....	55
6.2 Ποια είναι η κατάσταση με τις βάσεις δεδομένων σήμερα;	56
6.3 Η προστασία προσωπικών δεδομένων ειδικότερα	57
6.4 Η προστασία της πληροφορίας γενικότερα.....	62
6.5 Πρόσθετα προβλήματα.....	64
6.6 Προτάσεις/λύσεις/μέτρα.....	65
7. Προστασία και ασφαλεία της Πληροφορίας.....	69
8. Άλλα δικαιώματα.....	73
8.1 Γεωγραφικοί Προσδιορισμοί	73
8.2 Φυτικές ποικιλίες	74
9. ΟΡΙΖΟΝΤΙΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ	75
9.1 Ευαισθητοποίηση, εκπαίδευση, κίνητρα	75
9.1.1 Εκπαίδευση.....	75
9.1.2 Επιμόρφωση ΜμΕ	77
9.1.3 Οικονομικά κίνητρα	77
9.2 Οργάνωση, Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση.....	78
9.2.1 Οργάνωση	78
9.2.2 Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση	80

9.3 Θέματα Δικαιοσύνης	80
9.3.1 Εξειδικευμένα τμήματα Δικαστηρίων	80
9.3.2 Διαμεσολάβηση	81
 10. Συγκεντρωτικός Πίνακας Προτάσεων	83
10.1 Εισαγωγή και επεξηγήσεις.....	83
10.2 Πίνακας	83
 11. ΑΝΤΙ ΕΠΙΛΟΓΟΥ	89

ΠΙΝΑΚΕΣ

Πίνακας 1. Ο αριθμός των καταθέσεων και των κατοχυρώσεων σε 5 χώρες, οι οποίες συγκρίνονται πληθυσμιακά, αναπτυξιακά ή πολιτιστικά με την Ελλάδα	22
Πίνακας 2. Σύγκριση ανάμεσα στον συνολικό αριθμό απασχολούμενων στον ΟΒΙ και στο Ευρωπαϊκό Γραφείο (Δ) Ευρεσιτεχνίας (EPO) και των αντίστοιχο αριθμό εξεταστών.....	79

ΓΡΑΦΗΜΑΤΑ

Γράφημα 1. Εξέλιξη της σχέσης ανάμεσα στα υλικά και στα άυλα περιουσιακά στοιχεία των εταιρειών που απαρτίζουν τον δείκτη S&P 500.....	20
Γράφημα 2. Ο αριθμός των καταθέσεων για Διπλώματα Ευρεσιτεχνίας από 5 χώρες, στο έτος 2018. Οι χώρες αυτές συγκρίνονται πληθυσμιακά, αναπτυξιακά ή πολιτιστικά με την Ελλάδα ..	23
Γράφημα 3: Διαχρονική εξέλιξη του αριθμού των καταθέσεων για Διπλώματα Ευρεσιτεχνίας στην Ελλάδα (μπλέ) και στην Πορτογαλία (κόκκινο).....	24
Γράφημα 4. Καταγγελίες (σε χιλιάδες) από φυσικά πρόσωπα στις εθνικές αρχές προστασίας....	58
Γράφημα 5. Ενημέρωση των εθνικών αρχών προστασίας εκ μέρους επιχειρήσεων σχετικά με παραβιάσεις που διαπίστωσαν στα συστήματά τους.	59

ΟΡΟΛΟΓΙΑ

ICC	International Chamber of Commerce
ΔΙ	Διανοητική Ιδιοκτησία
ΕΔΙ	Επιτροπή Διανοητικής Ιδιοκτησίας του ICC-Hellas
ΕΣΒΙ	Εθνικό Συμβούλιο Βιομηχανικής Ιδιοκτησίας
ΔΣ	Διοικητικό Συμβούλιο
ΟΒΙ	Οργανισμός Βιομηχανικής Ιδιοκτησίας
ΟΠΙ	Οργανισμός Πνευματικής Ιδιοκτησίας
ΜΜΕ	Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας
ΣΕΒ	Σύνδεσμος Επιχειρήσεων και Βιομηχανιών
ΔΣΑ	Δικηγορικός Σύλλογος Αθηνών
ΕΡΟ	European Patent Office
WIPO	World Intellectual Property Organization
ΟΟΣΑ	Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης
ΕΔ	Επιστημονική Δημοσίευση
ΤΤΟ	Technology Transfer Office
ΜμΕ	Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις
PCT	Patent Cooperation Treaty
ΑΕΠ	Εθνικό Ακαθάριστο Προϊόν
ΕΔΠΠΙ	Επιτροπή για τη γνωστοποίηση διαδικτυακής προσβολής δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας και συγγενικών δικαιωμάτων
ΔΕΕ	Δικαστήριο Ευρωπαϊκής Ένωσης
IoT	Internet of Things
ΠΟΠ	Προστατευμένη Ονομασία Προέλευσης
ΠΓΕ	Προστατευμένη Γεωγραφική Ένδειξη
ΕκΑ	Έρευνα και Ανάπτυξη

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Ο ICC Hellas αναγνώρισε τη σημασία των άυλων περιουσιακών στοιχείων (ευρεσιτεχνίες, εμπορικά σήματα, πνευματικά δικαιώματα, προσωπικά δεδομένα κλπ.) στον 21ο αιώνα, τα οποία σύμφωνα με μια μελέτη της Ocean Tomo αποτιμώνται στο 84% της συνολικής αξίας του δείκτη S&P 500, διαπίστωσε ότι ο αριθμός των παραγόμενων τίτλων στην Ελλάδα είναι πολύ περιορισμένος και συνέδεσε τα ανωτέρω με τους χαμηλούς δείκτες ανάπτυξης της χώρας μας στην τεχνολογία, στην παραγωγή αλλά και στο διεθνές εμπόριο.

Έχοντας σαν στόχο την έξοδο από τη στασιμότητα, δημιούργησε την Επιτροπή Διανοητικής Ιδιοκτησίας (ΕΔΙ), την οποία στελέχωσε με ανώτατα στελέχη και επιφανείς επαγγελματίες του τομέα και της ανέθεσε τη σύνταξη ενός κειμένου αρχών ή Οδικού Χάρτη, ο οποίος:

Στην Εισαγωγή **καταγράφει τη σημερινή κατάσταση**, συγκρίνει τις επιδόσεις της Ελλάδας με αυτές άλλων χωρών και αναζητά λύσεις, ιδιαίτερα στο θέμα των κινήτρων στους πανεπιστημιακούς και της μεταφοράς τεχνολογίας.

Στο Κεφάλαιο 3 παρουσιάζεται η κατάσταση στις **Ευρεσιτεχνίες (Patents)**, όπου καταγράφονται οι θεσμικές ελλείψεις (απουσία Πιστοποιημένων Συμβούλων, ελλιπής ψηφιοποίηση, ανυπαρξία κινήτρων σε πανεπιστημιακούς) και παρουσιάζονται συγκεκριμένες και εφικτές προτάσεις για την επιχειρησιακή αναβάθμιση των παρεχόμενων υπηρεσιών.

Στο επόμενο Κεφάλαιο θίγουμε το θέμα των **Εμπορικών Σημάτων (Trademarks)**, την ελλιπή προστασία που παρέχει η μόνο «κατ' έγκληση» ποινική διαδικασία και προτείνεται η προσθήκη «αυτεπάγγελτης δίωξης» των παραβατών. Επίσης, θίγουμε θέματα αυστηρότητας του νομικού πλαισίου, δέσμευσης προϊόντων στα τελωνεία και τέλος θέματα ηλεκτρονικής διακυβέρνησης και προτείνουμε λύσεις οι οποίες θα επιταχύνουν σημαντικά τις διαδικασίες.

Στο Κεφάλαιο 5 των **Πνευματικών Δικαιωμάτων (copyrights)** παρουσιάζουμε αρχικά ορισμένα σημαντικά προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι δικαιούχοι και οι χρήστες της πνευματικής ιδιοκτησίας, όπως την προσβολή των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας στο διαδίκτυο και

την χρήση των δικαιωμάτων -κυρίως μουσικής- από καταστήματα, ξενοδοχεία κλπ.. Επίσης, αναφέρουμε τα πιθανά αίτια αυτών και στη συνέχεια προτείνουμε συγκεκριμένους τρόπους με τους οποίους θα καταστεί εφικτή η προώθηση της πνευματικής ιδιοκτησίας ως μοχλός ανάπτυξης.

Στα Κεφάλαια 6 και 7 θίγουμε τα θέματα της **Ιδιωτικότητας, των Προσωπικών Δεδομένων και της Ασφάλειας της Πληροφορίας**, διότι θεωρούμε ότι η 4^η βιομηχανική επανάσταση έχει ήδη αρχίσει, αυτή βασίζεται πάνω στα Δεδομένα και την Πληροφορία (big-data), η αξία αυτών αυξάνει εκθετικά και η Ελληνική επιχειρηματική κοινότητα είναι απροστάτευτη από διαρροές και παραβιάσεις. Επομένως επείγει η συνειδητοποίηση του προβλήματος και η δημιουργία κουλτούρας προστασίας της πληροφορίας.

Στη συνέχεια παρουσιάζουμε εν συντομία την προστασία των **Γεωγραφικών Προσδιορισμών και των Φυτικών Ποικιλιών**, από τα οποία η χώρα μας, σαν παραγωγός αγροτικών προϊόντων υψηλής ποιότητας και επομένως προστιθέμενης αξίας, έχει πολλά να κερδίσει.

Στο τελευταίο Κεφάλαιο παρουσιάζουμε τις λεγόμενες **Οριζόντιες Δράσεις**, δηλαδή ενέργειες που είναι απαραίτητες ώστε να αναμορφωθεί και να αναβαθμιστεί ολόκληρος ο τομέας της Διανοητικής Ιδιοκτησίας. Προτείνεται η εισαγωγή της Διανοητικής Ιδιοκτησίας στην εκπαίδευση, κατά το πρότυπο των πιο αναπτυγμένων χωρών, η επιμόρφωση των μικρο-μεσαίων επιχειρήσεων, η δημιουργία ψηφιακής πύλης για ολόκληρη την Δ.Ι., η θέσπιση οικονομικών/φορολογικών κινήτρων προς όλες τις επιχειρήσεις, η μελέτη της ενδεχόμενης σύμπτυξης δημόσιων φορέων και η περαιτέρω βελτίωση της δικαστικής διαδικασίας.

Τέλος, στο Κεφάλαιο 10 εκθέτουμε έναν **Συγκεντρωτικό Πίνακα Προτάσεων** στον οποίο παρουσιάζονται οι ήδη υπάρχουσες προτάσεις με ποιοτική (όχι αριθμητική) εκτίμηση Κόστους-Οφέλους-Ρίσκου.

Roadmap

for the Development of Intellectual Property in Greece

EXECUTIVE SUMMARY

According to a study conducted by Ocean Tomo in 2017 84% of the total value of the S&P 500 Index consists of intangible assets such as patents, trademarks, copyrights and personal data. ICC Hellas recognizes the importance of intangible assets in the 21st century and finds that the limited amount of intangible assets in Greece is linked with the low growth rates of the country in technology, production and international trade.

With a mission of escaping stagnation, the ICC set up the Intellectual Property Commission (Επιτροπή Διανοητικής Ιδιοκτησίας, ΕΔΙ), which invited senior executives of the public sector and prominent professionals in the field of IP to contribute in the drafting of a “Roadmap”, which:

In the **Introduction** we record the current state of affairs, compare Greece's performance with those of other countries and look for solutions, particularly in the area of academic incentives and technology transfer.

Chapter 3 presents the situation in the area of **Patents**, which lists institutional deficiencies such as the lack of Certified Patent Attorneys, the incomplete digitalization of the Intellectual Property Office (OBI), or the lack of incentives for academics, and presents concrete and feasible proposals for both strategic changes and operational improvements.

In Chapter 4, we address the issue of **Trademarks** and in particular the lack of adequate protection conferred by the current "criminal" procedure. It is proposed to add

"extrajudicial prosecution" of offenders, in order to facilitate the process. We are also addressing the issues of rigorous legal framework, slow customs clearance and other e-government issues and we propose solutions that will speed up procedures significantly.

Chapter 5 addresses **Copyrights**. We first present some important issues facing copyright owners and users, such as copyright infringement on the internet and the unauthorised use of rights - especially music - by shops, hotels, etc. We then list the possible causes of the issues and propose specific ways in which intellectual property can be promoted as a lever for development.

In Chapters 6 and 7 we deal with the issues of **Privacy, Personal Data and Information Security**, because we believe that the 4th industrial revolution has already begun, which is based on Big Data and Information. Their value increases exponentially and the Greek business community is unprotected from leaks and violations. Therefore, awareness of the problem and the creation of a culture of information protection is urgent.

We then briefly present the protection of **Geographical Indications and Plant Varieties**, from which our country, as a producer of high-quality agricultural products, has a lot to gain.

In the last Chapter we present the so-called **Horizontal Actions**, that is, the actions necessary to reform and upgrade the entire field of Intellectual Property. Following the example of the most developed countries, it is proposed to introduce Intellectual Property in education, to train small and medium-sized enterprises, to create a digital portal for the entire IP, to introduce further financial / tax incentives for all businesses, to examine the possible merging of public bodies and introduce further improvements of the judicial process.

Finally, in Chapter 10 we present an **Aggregate Table of Proposals**, in which the above proposals are enumerated with a qualitative (not numerical) Cost-Benefit-Risk Assessment.

By following the mentioned steps and initiatives, the ICC hopes to increase the IP activity in the country and through that create added value and wealth.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η εντολή του ICC και οι στόχοι

Το ΔΣ του ICC Hellas διαπίστωσε ότι η ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών μπορεί να βελτιωθεί, ότι ο αριθμός των παραγόμενων τίτλων άυλης ιδιοκτησίας είναι περιορισμένος, ότι υπάρχει ανάγκη περαιτέρω εξοικείωσης σε θέματα ΔΙ και κατάρτισης επιπλέον εξειδικευμένου ανθρώπινου δυναμικού σε συγκεκριμένους τομείς στην Ελλάδα και συνέδεσε τα ανωτέρω με τους χαμηλούς δείκτες ανάπτυξης της χώρας μας στην τεχνολογία, στην παραγωγή αλλά και στο διεθνές εμπόριο.

Έχοντας σαν στόχο την έξοδο από τη στασιμότητα, δημιούργησε την Επιτροπή Διανοητικής Ιδιοκτησίας (ΕΔΙ), την οποία στελέχωσε με ανώτατα στελέχη και επιφανείς επαγγελματίες του τομέα και της ανέθεσε τη σύνταξη ενός κειμένου αρχών ή Οδικού Χάρτη, ο οποίος:

- **Καταγράφει τη σημερινή κατάσταση**, ιδιαίτερα στους τομείς της Ευρεσιτεχνίας, των Εμπορικών Σημάτων, των Πνευματικών Δικαιωμάτων (copyrights) και την πρακτική των ελληνικών δικαστηρίων,
- **Αναζητά και εντοπίζει τα αίτια** των παρατηρούμενων ελλείψεων, τα οποία οφείλονται κυρίως στο ελλιπές νομικό πλαίσιο, σε οργανωτικές αδυναμίες, υποστελέχωση υπηρεσιών, έλλειψη πόρων, λανθασμένη ιεράρχηση προτεραιοτήτων, και σε έλλειψη ενημέρωσης.
- **Προτείνει συγκεκριμένες λύσεις**. Οι προτεινόμενες λύσεις έχουν τη μορφή προτάσεων στα πιο προφανή προβλήματα, ενώ στα πιο πολύπλοκα από αυτά προτείνεται η διαδικασία για την εξεύρεση λύσεων από άλλους φορείς, όπως είναι η πολιτική ηγεσία ή η Δημόσια Διοίκηση.

Προτάσεις

Η ΕΔΙ κατέταξε τις προτάσεις της στις ακόλουθες κατηγορίες

Θεσμικές Αλλαγές

Τι αλλαγές απαιτούνται στο νομικό πλαίσιο, στις εφαρμοστικές διατάξεις, στο οργανόγραμμα των τριών διαφορετικών Υπηρεσιών (Υπ. Εμπορείου, ΟΒΙ, ΟΠΙ);

Είναι λειτουργικός ο σημερινός διαχωρισμός των Υπηρεσιών;

Είναι απαραίτητη η δημιουργία σώματος Συμβούλων Ευρεσιτεχνίας;

Επιχειρησιακές και οργανωτικές βελτιώσεις

Ποια είναι τα περιθώρια βελτίωσης των ελληνικών υπηρεσιών σε σχέση με αντίστοιχες, συγκρινόμενων χωρών;

Ποιο είναι το επίπεδο της μηχανοργάνωσης;

Η ταχύτητα διεκπεραίωσης είναι η ενδεδειγμένη;

Ευαισθητοποίηση και κίνητρα

Υστερεί η χώρα μας όσο αφορά στην κουλτούρα της Διανοητικής Ιδιοκτησίας;

Σε ποιο βαθμό διδάσκεται η ΔΙ στα Πανεπιστήμια/Πολυτεχνεία;

Σε ποιο βαθμό δίνουν οι Πανεπιστημιακοί προτεραιότητα στη δημοσίευση της καινοτομίας παρά στην πρότερη κατοχύρωσή της;

Πόσοι επιχειρηματίες θεωρούν ότι η κατοχύρωση δικαιωμάτων είναι ένας φορέας υπεραξίας και όχι ένα περιττό κόστος;

Οι προτάσεις της κάθε ενότητας ιεραρχήθηκαν με βάση την **προτεραιότητά** τους και τον χρονικό ορίζοντα. Επίσης, η κάθε πρόταση αξιολογείται ως προς την εκτίμηση του **κόστους** της αλλά και τα αναμενόμενα **οφέλη**.

Επόμενα βήματα

Για την αποτελεσματική πραγμάτωση των ανωτέρω στόχων προτείνουμε:

- Την όσο το δυνατόν ευρύτερη **διάδοση** του παρόντος Οδικού Χάρτη, μέσω του ΜΜΕ, των μέσων κοινωνικής δικτύωσης και των επιμέρους πρωταγωνιστών.
- Τη διοργάνωση μιας **Συνέντευξης Τύπου** που θα αποσκοπεί στην ευρύτερη διάδοση των ευρημάτων του Οδικού Χάρτη.

Επιτροπή Διανοητικής Ιδιοκτησίας του ICC

- Μια επακόλουθη **Ημερίδα** ή Συνέδριο πάνω στον Οδικό Χάρτη, όπου κατ' αρχήν θα παρουσιαστούν οι παρούσες προτάσεις αλλά παράλληλα θα ανοίξουμε τον διάλογο για να ακούσουμε νέες. Η πρόσκληση θα απευθύνεται σε Υπουργεία και αρμόδιες Δημόσιες Υπηρεσίες, τον ΣΕΒ, τα Επιμελητήρια, τα πολιτικά κόμματα, επαγγελματικούς συλλόγους και απλούς πολίτες οι οποίοι έχουν ένα συγκεκριμένο ενδιαφέρον πάνω στο θέμα (εξειδικευμένοι δικηγόροι, υποψήφιοι Σύμβουλοι σε θέματα Ευρεσιτεχνίας, καταθέτες και ιδιοκτήτες διεθνών τίτλων...).
- Την ανάληψη **πρωτοβουλιών** από τους αρμόδιους φορείς, ιδανικά από έναν μόνο φορέα, οι οποίοι θα αναλάβουν όλο το χαρτοφυλάκιο της ΔΙ, ώστε οι προτάσεις να περάσουν προοδευτικά στο στάδιο της υλοποίησης.
- Την προώθηση του παρόντος Οδικού Χάρτη στο νεοσυσταθέν **Εθνικό Συμβούλιο Βιομηχανικής/Διανοητικής Ιδιοκτησίας**, ώστε όλα τα θέματα της Δ.Ι. να αντιμετωπίζονται ενιαία, εναρμονισμένα και εξυπηρετώντας την βιομηχανική, εμπορική και πολιτιστική πολιτική της Ελλάδας.

Τι δεν θα κάνουμε (Disclaimer)

Η εργασία της ΕΔΙ περιορίστηκε αυστηρά στην εντολή που έλαβε από το ΔΣ του Διεθνούς Εμπορικού Επιμελητηρίου, η οποία είναι ήδη μια ευρεία και πολύ φιλόδοξη εντολή. Ήδη, το να φέρουμε σε πέρας αυτή την εντολή στο πολύ περιορισμένο χρονικό πλαίσιο που είχαμε, ήταν ένας άθλος. Επομένως αποφύγαμε τα ακόλουθα:

- **Το κυνήγι μαγισσών**

Δεν έχει κανένα νόημα να καταλογίσουμε ευθύνες σε πρόσωπα, κυβερνητικά σχήματα ή κόμματα. Συνήθως για μια συγκεκριμένη, περίπλοκη κατάσταση όπως είναι η σημερινή, ευθύνονται διαχρονικά και πρόσωπα αλλά κυρίως θεσμοί. Ενδεικτικά, το Γράφημα 2 καταδεικνύει ότι το πρόβλημα εκτείνεται πολύ πιο πέρα από μια κυβερνητική θητεία. Ένα σωστό θεσμικό πλαίσιο θα επέλεγε τα καταλληλότερα στελέχη, θα χάραζε μακρόπνοα πολιτική, θα άλλαζε το νομικό πλαίσιο και θα εφάρμοζε την πολιτική αυτή χωρίς παρεκκλίσεις. Αυτά δεν γίνανε για πολλούς λόγους, το τι όμως δεν έγινε και κυρίως από ποιόν, δεν μας απασχόλησε.

Ο σκοπός μας είναι δημιουργικός και ενωτικός.

- **Τη χάραξη βιομηχανικής πολιτικής της Ελλάδας**

Αυτός ο στόχος είναι όχι μόνο εκτός της εντολής που λάβαμε, αλλά ταυτόχρονα μας ξεπερνάει κατά πολύ, διότι η σύνθεση της ΕΔΙ έγινε με κριτήριο την εμπειρία μας στην Διανοητική Ιδιοκτησία και όχι στη βιομηχανική, εμπορική, πολιτιστική κλπ. πολιτική. Μπορούμε να υποδείξουμε κατευθύνσεις για μια πιο αποτελεσματική ανάπτυξη, η βιομηχανική πολιτική όμως είναι ευθύνη της πολιτικής ηγεσίας και του ΣΕΒ.

- **Την υποκατάσταση θεσμών**

Το έργο της παρούσας Επιτροπής είναι καθαρά συμβουλευτικό. Οι συμβουλές μας απευθύνονται στα ευήκοα ώτα της πολιτικής ηγεσίας και των διοικήσεων των αρμοδίων φορέων, σε καμία όμως περίπτωση δεν φιλοδοξούν να υποκαταστήσουν θεσμούς. Θα θέλαμε οι αρμόδιοι Υπουργοί, τα Διοικητικά Συμβούλια και οι Διοικήσεις των Οργανισμών να το λάβουν υπ' όψιν τους και να προχωρήσουν σε αλλαγές.

1. Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΔΙΑΝΟΗΤΙΚΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ (ΕΔΙ)

1.1 Αντιπροσωπευτικότητα, Επαγγελματισμός, Εξειδίκευση

Όταν ξεκινήσαμε να αναπτύσσουμε την ιδέα της δημιουργίας αυτής της Επιτροπής, είχαμε την επιλογή ανάμεσα σε πολύ ανοιχτές, δημοκρατικές διαδικασίες, στις οποίες θα καταναλώναμε άπειρο χρόνο και τη μισή μας δημιουργικότητα ή να προχωρήσουμε σε μια γρήγορη διαδικασία καλώντας άτομα εγνωσμένου κύρους, που ήδη βρίσκονται σε θέσεις ευθύνης ή με βαθιές γνώσεις πάνω στο θέμα ή και με τα δύο. Επιλέξαμε τη 2^η οδό, έτσι ώστε να κερδίσουμε σε ταχύτητα και κυρίως σε αποτελεσματικότητα.

Η επιλογή των ατόμων που συμμετέχουν στην ΕΔΙ έγινε με βάση την αντιπροσωπευτικότητα των οργανισμών, των φορέων και επαγγελματιών οι οποίοι είναι άμεσα ενδιαφερόμενοι για τη ΔΙ, και ατόμων της Ελλάδας ή του εξωτερικού με σημαντική προϋπηρεσία, ιδιαίτερα στις Ευρεσιτεχνίες.

Εκτός της αντιπροσωπευτικότητας, επιλέξαμε άτομα που ξεχωρίζουν για τον επαγγελματισμό τους, τις βαθιές γνώσεις πάνω στο αντικείμενο αυτό και τη δυνατότητά τους να συνεργαστούν για ένα κοινό στόχο.

Τα μέλη της ΕΔΙ του ICC Hellas συμμετέχουν στις διεργασίες της Επιτροπής Διανοητικής Ιδιοκτησίας υπό την ιδιότητά τους ως ειδήμονες και όχι ως απεσταλμένοι των φορέων στους οποίους ανήκουν. Οι απόψεις που εκφράζονται είναι προσωπικές και δεν αποτελούν επίσημες θέσεις των αντίστοιχων φορέων τους.

Το παρόν κείμενο του Οδικού Χάρτη συντάχθηκε από το ICC και ζητήθηκε η συνδρομή ορισμένων εμπειρογνομόνων σε συγκεκριμένα ζητήματα διανοητικής ιδιοκτησίας, των οποίων τα ονόματα αναφέρονται στα αντίστοιχα κεφάλαια.

Επιτροπή Διανοητικής Ιδιοκτησίας του ICC

Σίγουρα δεν συμπεριλήφθηκαν σημαντικοί παράγοντες του χώρου. Αυτό όμως δεν έγινε με καμία πρόθεση αποκλεισμού αλλά με κύριο στόχο την ταχύτητα και την αποτελεσματικότητα των ενεργειών μας. Καλούμε όλους όσους θέλουν να συνταχθούν στην προσπάθειά μας, να το κάνουν από δω και στο εξής.

1.2 Η σύνθεση

Η αρχική σύνθεση της Επιτροπής Διανοητικής Ιδιοκτησίας είναι η ακόλουθη:

Πρόεδρος

Δρ. Δημήτρης Κουζέλης, σύμβουλος σε θέματα Δ.Ι., πρώην Διευθυντής στο Ευρωπαϊκό Γραφείο Ευρεσιτεχνίας (European Patent Office), Φυσικός, Μηχανολόγος.

Μέλη(σε αλφαβητική σειρά)

Αθανασιάδη Μάγκυ, Senior Advisor ΣΕΒ για θέματα καινοτομίας, ψηφιακής οικονομίας και νεοφυών επιχειρήσεων

Σωκράτης Βερτέλλης, Δικηγόρος LLM, DEA ειδικευθείς στο Δίκαιο της Τεχνολογίας και των Τηλεπικοινωνιών

Εμμανουήλ Βλαχογιάννης, Οικονομολόγος, Α' Αντιπρόεδρος ΕΒΕΘ

Γιάννης Γ. Γεωργόπουλος, Dr. iur., LL.M. (Düsseldorf). Δικηγόρος Αθηνών. Διδάκτωρ Νομικής Πανεπιστημίου Heinrich Heine Ντύσσελντορφ.

Δώρα Ζάχου, Δικηγόρος, Διαμεσολαβήτρια

Αλέξανδρος Λιούμπης, European Patent Attorney

Βασιλική Λυκογεώργου, Μηχανολόγος Μηχανικός Ε.Μ.Π., Σύμβουλος Ευρεσιτεχνιών

Μαρία-Δάφνη Παπαδοπούλου, Δ.Ν., LL. Mmult, Δικηγόρος

Γιάννης Σκουληκάρης, BSc,MSc Φυσικής, BSc,MSc Πληροφορικής

Θάνος Σταματοπούλος, Χημικός Μηχανικός, πρώην Γενικός Διευθυντής ΕΡΟ

Πρόδρομος Τσιαβός, Δικηγόρος

2. ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ Δ.Ι.

(Δημήτρης Κουζέλης, Μάγκυ Αθανασιάδη)

Η Διανοητική Ιδιοκτησία (ΔΙ) είναι δημιουργία του ανθρώπινου νου, η οποία ανήκει σε ένα άτομο, έναν οργανισμό ή μια επιχείρηση. Την απαντούμε στην καθημερινή μας ζωή με τη μορφή εφαρμογών σε φάρμακα, αυτοκίνητα, υπολογιστές αλλά και με τη μορφή των βιβλίων, ταινιών, μουσικής, ιστοσελίδων και πολλών άλλων.

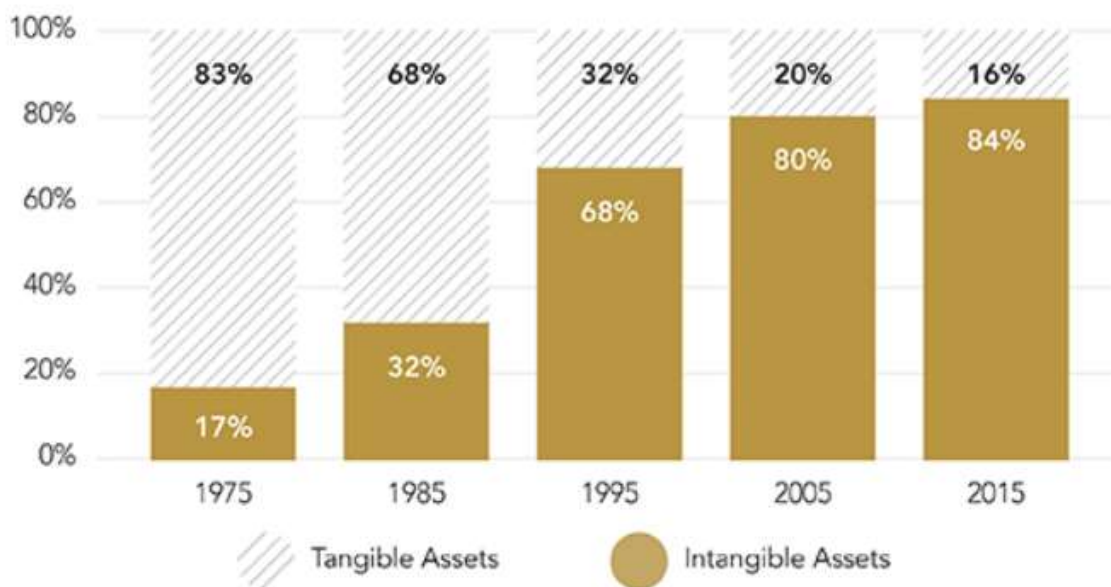
Τα πιο γνωστά παραδείγματα ΔΙ είναι:

- τα Διπλώματα Ευρεσιτεχνίας (πατέντες, patents), τα οποία προστατεύουν τεχνολογικές εφευρέσεις
- τα Εμπορικά Σήματα (Trademarks), τα οποία προστατεύουν εμπορικές επωνυμίες, εκφράσεις, λογότυπα, χρώματα, σχήματα και γενικά οτιδήποτε ξεχωρίζει ένα προϊόν ή μία υπηρεσία από άλλα
- η Πνευματική Ιδιοκτησία (Copyright), η οποία αφορά σε πνευματικά δημιουργήματα, όπως τα βιβλία, η μουσική, οι κινηματογραφικές ταινίες, οι βάσεις δεδομένων, το λογισμικό
- τα Βιομηχανικά Σχέδια (Industrial Designs), τα οποία προστατεύουν μόνο την εξωτερική μορφή ενός αντικειμένου
- οι Γεωγραφικοί Προσδιορισμοί
- τα Εμπορικά Μυστικά
- ειδικές διαδικασίες κατοχύρωσης για ολοκληρωμένα κυκλώματα, φυτικές ποικιλίες.

Σύμφωνα με μια μελέτη της Ocean Tomo του 2017¹, το 84% των περιουσιακών στοιχείων των εταιρειών που απαρτίζουν τον δείκτη Standard&Poor 500 των ΗΠΑ, είναι άυλες αξίες, όπως ευρεσιτεχνίες, εμπορικά σήματα, βιομηχανικά σχέδια, εμπορικά μυστικά. Το ποσοστό αυτό ήταν μόλις 17% το 1975, δηλαδή 40 χρόνια πριν, αυξήθηκε ραγδαία τα πρώτα 20 χρόνια και συνεχίζει να αυξάνει.

¹<https://www.oceantomo.com/intangible-asset-market-value-study/>

COMPONENTS of S&P 500 MARKET VALUE

SOURCE: INTANGIBLE ASSET MARKET VALUE STUDY, 2017

Γράφημα 1. Εξέλιξη της σχέσης ανάμεσα στα υλικά και στα άυλα περιουσιακά στοιχεία των εταιρειών που απαρτίζουν τον δείκτη S&P 500

2.1 Η ΔΙ στην Ελλάδα

Η ΔΙ είναι ένα σύνολο άυλων δικαιωμάτων. Τα δικαιώματα αυτά δεν παράγουν τα ίδια άμεσα κάποια αξία, όπως ένα εργοστάσιο, ένα πλοίο, ένα ακίνητο. Δεδομένου ότι εμποδίζουν τους ανταγωνιστές να παράξουν, να εισάγουν ή απλώς να εμπορευθούν το ίδιο προϊόν, επιτρέπουν στον δικαιούχο της ΔΙ να καταλάβει μια δεσπόζουσα θέση στην αγορά. Επειδή πρόκειται για μη υλικά αγαθά τα οποία δεν παράγουν άμεσα αξία, η προστασία τους έχει δευτερεύουσα σημασία στη χώρα μας, σε σχέση με όλες τις βιομηχανικά αναπτυγμένες χώρες. Για παράδειγμα, μια ευρεσιτεχνία είναι ένας άυλος τίτλος ο οποίος κοστίζει χρήμα και χρόνο και αποδίδει με τη μορφή μιας μη μετρήσιμης προστασίας, ενώ αντίθετα μια επένδυση σε

μηχανολογικό εξοπλισμό μπορεί να προγραμματισθεί, να χρηματοδοτηθεί και στη συνέχεια να αποδώσει μια μετρήσιμη απόδοση.

Συμπερασματικά, σε αντίθεση με την πρακτική που ακολουθούν όλες οι βιομηχανικές χώρες, ο Έλληνας βιομήχανος ή επιχειρηματίας θεωρεί ότι η Δ.Ι. είναι ένα κόστος που μπορεί να αποφύγει και όχι μια μοναδική ευκαιρία για να καταλάβει δεσπόζουσα θέση στην αγορά, ιδιαίτερα αν έχει εξωστρεφή, εξαγωγικό προσανατολισμό και στοχεύει σε οικονομία κλίμακας. Μια δευτερεύουσα αλλά πολύ σημαντική πηγή πλούτου είναι μέσα από τη συμφωνία εκχώρησης δικαιωμάτων χρήσης ενός τίτλου σε τρίτους (licensing agreement). Η οδός αυτή είναι παντελώς άγνωστη στην Ελλάδα.

2.2 Η ΔΙ στην Ελλάδα σε σύγκριση με άλλες χώρες

Αντί άλλης απόδειξης παραθέτουμε τον ακόλουθο Πίνακα, στον οποίο συγκρίνουμε τον αριθμό των αιτήσεων ή των θετικών αποφάσεων σε 5 χώρες, οι οποίες κατά κάποιον τρόπο συγκρίνονται με τη χώρα μας. Ο αναγνώστης μπορεί να συγκρίνει την επίδοση της Ελλάδας σε σχέση με 4 άλλες χώρες, σε 9 διαφορετικούς τομείς, επομένως μπορεί να κάνει 36 συγκρίσεις. Ανάμεσα σε αυτές τις 36 συγκρίσεις, σε μια μόνο σύγκριση η Ελλάδα υπερτερεί έναντι της Τουρκίας: στον αριθμό των ευρωπαϊκών αιτήσεων ανά εκατομμύριο κατοίκων, δεδομένου ότι η γείτονα χώρα έχει 82εκατομμύρια πληθυσμό και πολύ μικρότερο ποσοστό ατόμων με ανώτερη ή πανεπιστημιακή εκπαίδευση.

Αξίζει να σημειωθεί ότι η Ελλάδα προσχώρησε στον Ευρωπαϊκό Οργανισμό (Διπλωμάτων) Ευρεσιτεχνίας (European Patent Office, EPO) το 1986, η Πορτογαλία το 1992 και η Τουρκία μόλις το 2000. Επομένως οι τρεις αυτές χώρες προχώρησαν διαδοχικά σε ευθυγράμμιση των αντιστοίχων νομοθεσιών και οργανωτικών δομών τους και σχετικά γρήγορα ξεπέρασαν την Ελλάδα σε όλα τα συγκρινόμενα μεγέθη.

Το Βέλγιο και η Ολλανδία παρατίθενται όχι σαν μέτρα άμεσης σύγκρισης με την Ελλάδα αλλά σαν χώρες πρότυπα (ιδιαίτερα η Ολλανδία). Οι χώρες αυτές στερούνται φυσικών πόρων, επένδυσαν όμως συστηματικά στην εκπαίδευση, στο ανθρώπινο δυναμικό, στο θεσμικό πλαίσιο, στην εξάλειψη της γραφειοκρατίας και στην ταχύτητα απονομής δικαιοσύνης. Η

Επιτροπή Διανοητικής Ιδιοκτησίας του ICC

Ολλανδία και το Βέλγιο, όπως και η Ελβετία, η Δανία και η Φινλανδία θα πρέπει να αποτελέσουν τον μακροπρόθεσμο στόχο της αναπτυξιακής πολιτικής μας.

Δεν έχουμε υπ' όψιν μας άλλον οικονομικό τομέα στον οποίο η Ελλάδα να παρουσιάζει παρόμοια υστέρηση, όσο αυτόν της Διανοητικής Ιδιοκτησίας. Η πολιτική ηγεσία θα πρέπει να βγάλει τα απαραίτητα συμπεράσματα και να προχωρήσει σε τομές.

Δραστηριότητα σε θέματα Διανοητικής Ιδιοκτησίας σε 5 χώρες									
Patents, EPO data						All IP, WIPO data			
	EP Appl. (1)	EP / inh.(2)	Grants (3)	Grants rate (4)	Grants / inh. (5)	National appl. (6)	PCT appl. (7)	Designs (8)	TMs (9)
GR	120	11	47	39%	4	600	110	7650	63660
PT	220	21	90	41%	9	1508	201	24280	131750
TR	572	7	289	51%	4	11144	1203	56700	296600
BE	2360	204	1373	58%	119	13737	1354	29966	258377
NL	7140	416	3700	52%	216	37600	4430	85180	532630

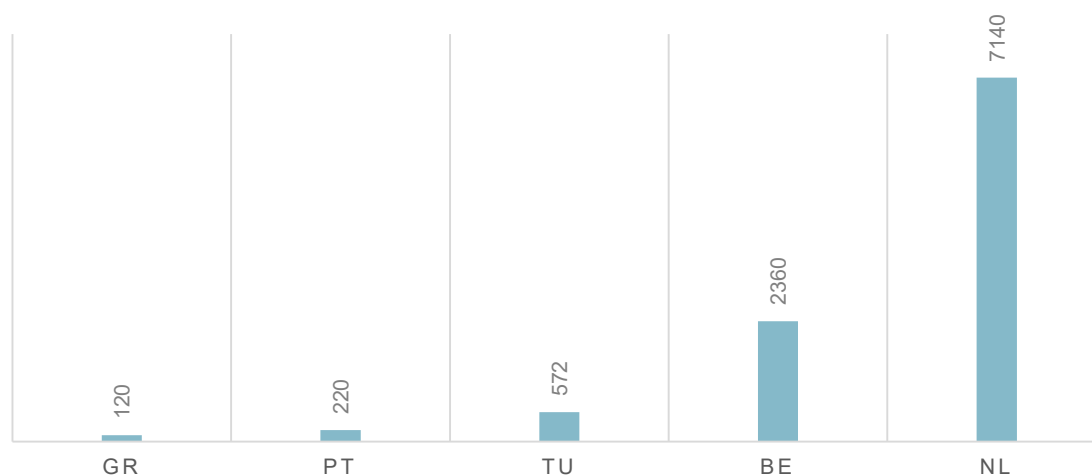
Πίνακας 1. Ο αριθμός των καταθέσεων και των κατοχυρώσεων σε 5 χώρες, οι οποίες συγκρίνονται πληθυσμιακά, αναπτυξιακά ή πολιτιστικά με την Ελλάδα

1. Αιτήσεις για Ευρωπαϊκή Ευρεσιτεχνία/Applications for an EP patent
2. Αιτήσεις EP ανά εκατομμύριο κατοίκων/EP applications per million inhabitants
3. Χορηγήσεις Ευρεσιτεχνιών/Granted patents
4. Grants / Applications. In reality grants in 2018 refer to applications of previous years
5. Granted patents per million of inhabitants
6. Applications for a national patent
7. Applications through the PCT route
8. Applications for Industrial Designs
9. Applications for Trademarks

Πηγή: EPO, Annual Report 2018, WIPO, Country profiles

ΕΥΡΩΠΑΙΚΕΣ ΑΙΤΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΕΥΡΕΣΙΤΕΧΝΙΕΣ ΤΟ 2018

■ Ευρωπαϊκές αιτήσεις για Ευρεσιτεχνίες το 2018

Γράφημα 2. Ο αριθμός των καταθέσεων για Διπλώματα Ευρεσιτεχνίας από 5 χώρες, στο έτος 2018. Οι χώρες αυτές συγκρίνονται πληθυσμιακά, αναπτυξιακά ή πολιτιστικά με την Ελλάδα

Πηγή: EPO, Annual Report 2018

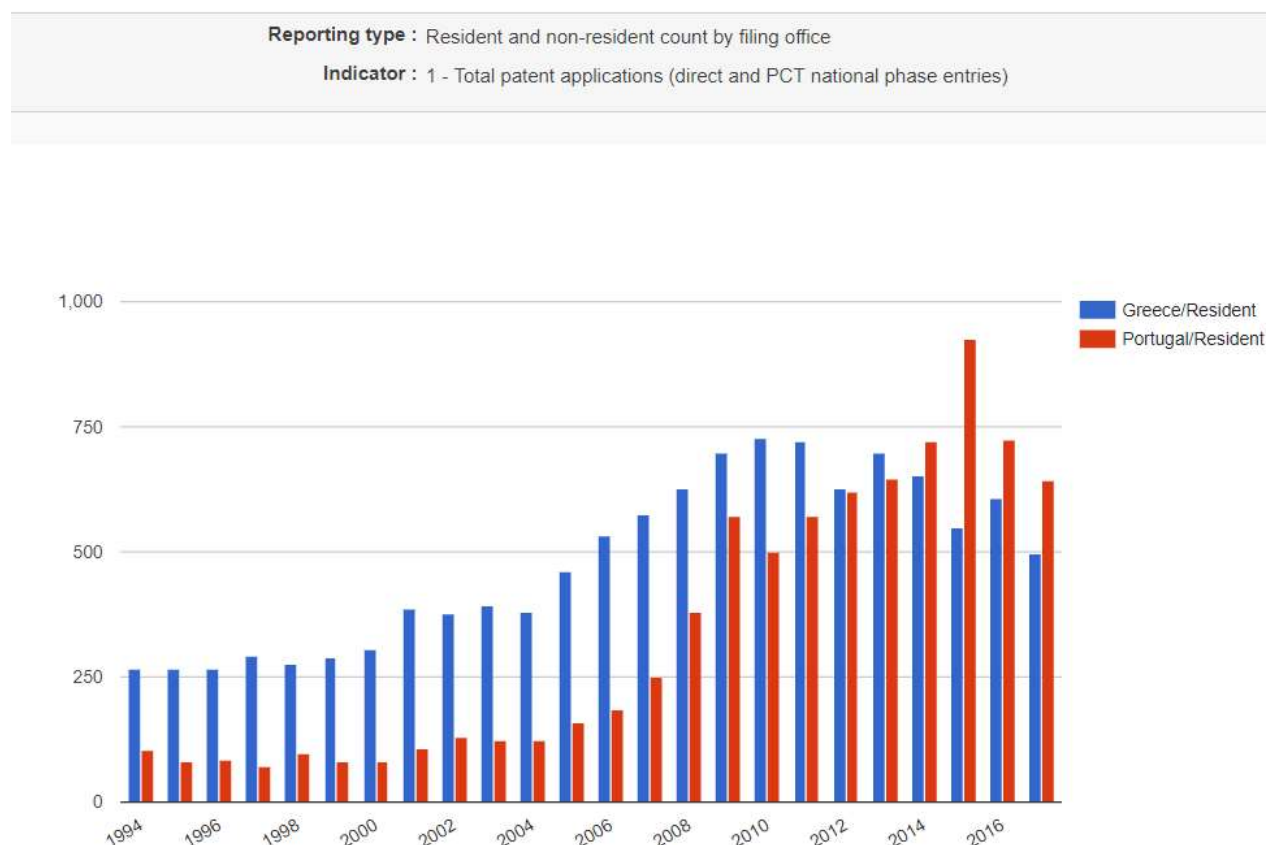
2.3 Διαχρονική σύγκριση της Ελλάδας με την Πορτογαλία

Κάποιος μπορεί να αντιτείνει στις ανωτέρω συγκρίσεις ότι η Ελλάδα πάντα υστερούσε σε σχέση με τις συγκρινόμενες χώρες. Δυστυχώς, το Γράφημα 2 έρχεται να διαψεύσει και αυτή την ελπίδα. Το Γράφημα 2 συγκρίνει τον αριθμό καταθέσεων Διπλωμάτων Ευρεσιτεχνίας στην Ελλάδα και στην Πορτογαλία, για μια περίοδο 24 ετών.

Παρατηρούμε ότι, ενώ στα 14 πρώτα χρόνια η Ελλάδα είχε υπερ-διπλάσιο αριθμό καταθέσεων, η Πορτογαλία καλύπτει τη διαφορά μέσα στα 4 επόμενα χρόνια και στη συνέχεια παίρνει σαφές προβάδισμα. Η οικονομική κρίση βέβαια, δεν αποτελεί εξήγηση, διότι και η Πορτογαλία πέρασε κρίση.

Επιτροπή Διανοητικής Ιδιοκτησίας του ICC

Αν η Ελλάδα κρατούσε τη σχέση που είχε μέχρι το 2006, θα έπρεπε σήμερα να έχει περίπου 2.000 αιτήσεις/έτος, ενώ έχει μόνο 500. Άρα, μπορούμε να συμπεράνουμε ότι έχουμε δυνατότητα να τετραπλασιάσουμε αυτή τη δραστηριότητα.

Γράφημα 3: Διαχρονική εξέλιξη του αριθμού των καταθέσεων για Διπλώματα Ευρεσιτεχνίας στην Ελλάδα (μπλέ) και στην Πορτογαλία (κόκκινο).

Πηγή: WIPO/statistics/data center, <https://www3.wipo.int/ipstats/ipsBarchartval>

2.4 Οι Επιστημονικές Δημοσιεύσεις

Εκτός των Αιτήσεων για Διπλώματα Ευρεσιτεχνίας, οι Επιστημονικές Δημοσιεύσεις (ΕΔ) είναι ένας άλλος σημαντικός δείκτης Δημιουργίας Γνώσης (Knowledge Creation). Οι δείκτες αυτοί δημοσιεύονται ετησίως για όλες τις χώρες του ΟΟΣΑ.

Επιτροπή Διανοητικής Ιδιοκτησίας του ICC

Μολονότι η Ελλάδα είναι διαχρονικά σχετικά υψηλά στους δείκτες ΕΔ είναι πολύ χαμηλά στους αντίστοιχους δείκτες αιτήσεων Διπλωμάτων Ευρεσιτεχνίας. Με βάση την παραγωγή ΕΔ, η Ελλάδα θα έπρεπε να πενταπλασιάσει τις Αιτήσεις ΔΕ για να φτάσει στον μέσο όρο του λόγου ΕΔ/ΑΔΕ των χωρών του ΟΟΣΑ. Το γεγονός ότι είμαστε ψηλά στους δείκτες ΕΔ αποδεικνύει το υψηλού επιπέδου επιστημονικό/ερευνητικό προσωπικό που διαθέτει η Ελλάδα. Από την άλλη, το ότι είμαστε πολύ χαμηλά στους αντίστοιχους δείκτες ΑΔΕ αποδεικνύει ότι δεν έχουμε μηχανισμούς, γνώσεις αλλά ούτε και κουλτούρα που να βοηθά την εμπορική αξιοποίηση των αποτελεσμάτων της έρευνας. Πρέπει να τονιστεί εδώ ότι η ΑΔΕ είναι μία επιχειρηματική κίνηση, επενδύονται κάποια χρήματα από ένα εκπαιδευτικό/ερευνητικό ίδρυμα αναμένοντας να δημιουργήσει υπεραξία το νέο προϊόν μετά την είσοδο του στην αγορά. Για το σκοπό αυτό οι επιστημονικοί φορείς σε όλη την Ευρώπη διαθέτουν υποδομές και θεσμούς μεταφοράς τεχνολογίας (γραφεία, κέντρα κλπ.).

Τα γραφεία μεταφοράς τεχνολογίας (Technology Transfer Offices ή ΤΤΟ) αξιολογούν την ανακάλυψη, μελετούν με διάφορες μεθόδους την αξία του συγκεκριμένου περιουσιακού στοιχείου διερευνώντας σε βάθος τη δυνητική αγορά, προσδιορίζουν τις χώρες στις οποίες υπάρχει ενδιαφέρον να διασφαλιστούν τα δικαιώματα και προχωρούν στη χρηματοδότηση και την εμπορική αξιοποίηση των ευρεσιτεχνιών. Η εργασία αυτή απαιτεί πολύ εξειδικευμένο και υψηλόμισθο προσωπικό (fund-managers, investment experts) και σε καμία περίπτωση δεν μπορεί να γίνει από τους ερευνητές. Όσον αφορά στη διαδικασία κατοχύρωσης της διανοητικής ιδιοκτησίας, τα γραφεία μεταφοράς τεχνολογίας μπορούν να διατελέσουν έναν διπλό ρόλο: να συνοδεύουν τους ερευνητές στη διαδικασία υποβολής ΑΔΕ αλλά και να διευκολύνουν τους ερευνητές ώστε να μετριάσουν το -κυρίως γραφειοκρατικό- κόστος που συνεπάγεται η σύνταξη και υποβολή ΑΔΕ λειτουργώντας ως δίαυλος επικοινωνίας με γραφεία εξουσιοδοτημένων συμβούλων ευρεσιτεχνίας (patent attorneys) καθώς και με τους οργανισμούς βιομηχανικής ιδιοκτησίας στην Ελλάδα (ΟΒΙ) και το εξωτερικό (ΕΡΟ).

Ως εκ τούτου, απαιτείται στελέχωση με εξειδικευμένο προσωπικό σε θέματα βιομηχανικής ιδιοκτησίας αλλά κυρίως σταδιακή μεταστροφή της ιδιοκτησιακής αντίληψης της γνώσης από την πλευρά του ακαδημαϊκού και ερευνητικού προσωπικού. Η γνώση που παράγεται στα πλαίσια ακαδημαϊκών και ερευνητικών προγραμμάτων που χρηματοδοτούνται από το δημόσιο ανήκει, σύμφωνα με τον νόμο, τόσο στον ερευνητή όσο και στο ίδρυμα που τον φιλοξενεί, και,

κατ' επέκταση στο δημόσιο αν πρόκειται για δημόσια ιδρύματα, και αποτελεί αντίστοιχη περιουσία τους. Η προστασία της με διπλώματα ευρεσιτεχνίας είναι, ως εκ τούτου, ευθύνη και υποχρέωση τόσο των ερευνητών όσο και των ιδρυμάτων. Για την ακρίβεια, η αμέλεια προστασίας της παραγόμενης γνώσης συνιστά αποποίηση δικαιώματος και δωρεάν εκχώρηση δυνητικού πλούτου των ιδρυμάτων.

2.5 Τι μπορεί να γίνει άμεσα

Για τη μεταστροφή αυτής της πρακτικής και νοοτροπίας απαιτούνται γρήγορες, εύκολες και ευέλικτες διαδικασίες ώστε οι ακαδημαϊκοί και οι ερευνητές να μην αισθάνονται τις διαδικασίες προστασίας ως τροχοπέδη των ερευνητικών τους ασχολιών, αλλά σαν μια μοναδική ευκαιρία επαγγελματικής και οικονομικής ανέλιξης. Απαιτούνται επίσης αντίστοιχες ξεκάθαρες διαδικασίες ανταμοιβής και ανταπόδοσης (ηθικές και χρηματικές) που θα λειτουργήσουν ως κίνητρο μεταστροφής. Σε κάθε περίπτωση, στόχος πρέπει να είναι η ισορροπία ανάμεσα στις ακαδημαϊκές ελευθερίες και την ελευθερία της γνώσης, δημιουργίας και έκφρασης από τη μία πλευρά, με την διασφάλιση των δικαιωμάτων και της περιουσίας των ιδρυμάτων και κατ' επέκταση του δημοσίου από την άλλη πλευρά προς όφελος των ερευνητών, των ιδρυμάτων και της κοινωνίας.

Ο νόμος 4386/2016 για την έρευνα θέτει επαρκώς το πλαίσιο για την εμπορική αξιοποίηση ερευνητικών αποτελεσμάτων που παράγονται σε δημόσιους ερευνητικούς ή τεχνολογικούς φορείς, όμως στην παρ. 4 του άρθρου 21 αναφέρει ότι θα πρέπει οι φορείς να συμπεριλάβουν στους εσωτερικούς τους κανονισμούς ρυθμίσεις για τη διαχείριση της διανοητικής ιδιοκτησίας τους χωρίς να δίνει κανενός είδους κατεύθυνση και χρονικό περιορισμό. Έκτοτε, ελάχιστα πανεπιστήμια διαμόρφωσαν σχετικό κανονισμό με αποτέλεσμα να είναι αδύνατο να υποβληθεί αίτηση για ευρεσιτεχνία από τους δύο συνδικαιούχους (πανεπιστήμιο & ερευνητής) αλλά και ουσιαστικά να είναι παράνομο εάν ένας ερευνητής καταθέσει μόνος του αίτηση.

Προτείνουμε να αναθεωρηθεί ο παραπάνω νόμος 4386/2016 και

- να συμπεριλάβει μια ενδεικτική αλλά συγκεκριμένη αναλογία ποσοστών, για παράδειγμα 70/30 με βάση την οποία θα γίνεται η διανομή των ιδιοκτησιακών δικαιωμάτων στο Ίδρυμα και τον εφευρέτη αντίστοιχα,

Επιτροπή Διανοητικής Ιδιοκτησίας του ICC

- οι αποκλίσεις από την ενδεικτική αναλογία θα πρέπει να στοιχειοθετούνται από το αντίστοιχο ίδρυμα,
- αν σε ένα συγκεκριμένο χρονικό διάστημα από την εφαρμογή του νόμου το πανεπιστήμιο δεν καθορίσει ένα άλλο ποσοστό, τότε θα ισχύσει στο εξής το αρχικό ποσοστό.

3. ΕΥΡΕΣΙΤΕΧΝΙΕΣ ΚΑΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΑ ΣΧΕΔΙΑ

(Δημήτρης Κουζέλης, Μάγκυ Αθανασιάδη, Γιάννης Σκουληκάρης)

3.1 Η σημερινή κατάσταση

Τα θέματα γύρω από την Ευρεσιτεχνία και τα Βιομηχανικά Σχέδια είναι πολλά και προσπαθήσαμε να τα κατηγοριοποιήσουμε σε Θεσμικά, τα οποία ίσως χρήζουν νομοθετικών παρεμβάσεων και Επιχειρησιακά, τα οποία ίσως να μπορούν να επιλυθούν μέσω διοικητικών αποφάσεων του ΟΒΙ ή του αρμόδιου Υπουργείου.

3.2 Θεσμικά θέματα

3.2.1 Πιστοποιημένοι Σύμβουλοι

Αυτή τη στιγμή στην Ελλάδα δεν υπάρχουν Πιστοποιημένοι Σύμβουλοι σε θέματα Ευρεσιτεχνίας (patent attorneys). Από την αρχή του 2018 έχει νομοθετηθεί ο θεσμός των Πιστοποιημένων Συμβούλων με τον ν. 4512/2018, και πρόσφατα ακολούθησε το προεδρικό διάταγμα, το οποίο καθορίζει τον τρόπο εκπαίδευσης και κυρίως τη διαδικασία πιστοποίησης των Πιστοποιημένων Συμβούλων. Στις 10 Σεπτεμβρίου έγινε η επίσημη έναρξη της Ακαδημίας Βιομηχανικής Ιδιοκτησίας, την οποία φυσικά χαιρετίζουμε. Δυστυχώς μέχρι σήμερα, δεν είδαμε συνέχεια.

Η ανυπαρξία ειδικών συμβούλων οι οποίοι έχουν καταρχήν την εξειδικευμένη γνώση της τεχνολογίας και επιπλέον κατέχουν τον νόμο περί διανοητικής ιδιοκτησίας, έχει σαν αποτέλεσμα την παντελή έλλειψη εμπιστοσύνης στον θεσμό της ευρεσιτεχνίας, την ιδιαίτερα χαμηλή ποιότητα αιτήσεων που κατατίθενται στον ΟΒΙ, την υποβάθμιση του οργανισμού αυτού, τη φυγή αξιόλογων ατόμων στο εξωτερικό και τη δημιουργία ενός φαύλου κύκλου.

Παράλληλα, οι Έλληνες καταθέτες εξακολουθούν να καταφεύγουν στις υπηρεσίες ξένων συμβούλων (patent attorneys) με όλα τα προφανή αρνητικά επακόλουθα. Η Ελλάδα φτωχαίνει

Επιτροπή Διανοητικής Ιδιοκτησίας του ICC

από άποψη τεχνογνωσίας, χάνονται πολύτιμες και καλά αμειβόμενες θέσεις εργασίας, μεγάλες αμοιβές πάνε στο εξωτερικό, το τεχνολογικό χάσμα μεγαλώνει.

Προτείνεται η επιτάχυνση της διαδικασίας που προβλέπεται στο Προεδρικό Διάταγμα υπ. Αριθμόν 31 της 5^{ης} Απριλίου 2019 για την εφαρμογή του Νόμου 4512/2018, η οποία δεν περιλαμβάνει κανένα χρονοδιάγραμμα για τη σύσταση των οργάνων της Ακαδημίας και την επιλογή εκπαιδευτικού και διοικητικού προσωπικού και επομένως δεν εμπεριέχει κανέναν χρονικό περιορισμό.

Επομένως, δεδομένου ότι η εφαρμογή του Προεδρικού Διατάγματος θα απαιτήσει ίσως και 5 έτη έως ότου οι πρώτοι σύμβουλοι θα μπορούν να προσφέρουν υπηρεσίες, είναι απαραίτητο να ληφθούν μεταβατικά μέτρα. Τα μέτρα αυτά μπορεί να είναι η αναγνώριση ξένων τίτλων και πιστοποιήσεων σε άτομα τα οποία έχουν ήδη επιτύχει π.χ. στις εξετάσεις European Qualifying Examination, ή σε εξετάσεις κρατών με σοβαρή παράδοση στις Ευρεσιτεχνίες. Τα μέτρα αυτά θα μπορούσαν να αποδώσουν καρπούς άμεσα.

3.2.2 Ηλεκτρονικό υλικό, e-learning, εκπαίδευση σε IP

Η χώρα μας έχει σοβαρή έλλειψη σε θέματα μεταφοράς τεχνολογίας, διαχείρισης γνώσης, καινοτομίας, επαγγελματικής εκπαίδευσης, ιδιαίτερα εκπαίδευσης δικαστών και τελωνιακών. Γενικά φαίνεται ότι οι ΜμΕ αλλά και οι μεγαλύτερες εταιρείες δεν είναι ενήμερες για την προστασία της διανοητικής τους ιδιοκτησίας και τί αυτό μπορεί να σημαίνει για την εταιρεία τους. Επί παραδείγματι, υπάρχει έλλειψη ενημέρωσης για τα φορολογικά κίνητρα (άρθρο 71 του ν. 4172/2013 και αντίστοιχη ΚΥΑ 52738/ΔΕΚΝΤ55/2018), με βάση τα οποία παρέχονται σημαντικές φορολογικές ελαφρύνσεις για κέρδη από εκμετάλλευση διανοητικής ιδιοκτησίας.

Το πρόβλημα με τις Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις (ΜμΕ) είναι ότι δεν έχουν τμήματα R&D αλλά ούτε και συνεργάζονται με πανεπιστήμια για την ανάπτυξη καινοτόμων προϊόντων/λύσεων. Συνεπώς το ότι δεν αξιοποιούν τα φορολογικά κίνητρα συχνά δεν είναι λόγω έλλειψης ενημέρωσης αλλά λόγω έλλειψης της δυνατότητας να τα αξιοποιήσουν με κάποιο τρόπο.

Επιτροπή Διανοητικής Ιδιοκτησίας του ICC

Είναι προφανές ότι η εκπαίδευση στο θέμα της ΔΙ πρέπει να ξεκινήσει από τα πανεπιστήμια ή ίσως και νωρίτερα. Το θέμα της εκπαίδευσης, όπως και της κατάρτισης των επιχειρήσεων θίγονται εκτενέστερα στο Κεφάλαιο 9.

3.2.3 Εξειδικευμένα τμήματα δικαστηρίων/ εξειδικευμένοι δικαστές

Ενώ υπάρχουν εξειδικευμένα δικαστήρια που εκδικάζουν υποθέσεις διανοητικής ιδιοκτησίας, η διαδικασία είναι μακρά, δεν έχει υπάρξει η απαραίτητη δημοσιότητα των δικαστικών αποφάσεων και δεν υπάρχουν δικαστές με νομική και παράλληλα τεχνική κατάρτιση, όπως π.χ. στη Γερμανία και το Ηνωμένο Βασίλειο.

Επίσης, θα πρέπει να εξεταστεί η θέσπιση του επαγγέλματος του «πραγματογνώμονα δικαστηρίων». Οι επαγγελματίες αυτοί θα είναι ανεξάρτητοι τεχνικοί (οι πλέον κατάλληλοι θεωρούνται οι Πιστοποιημένοι Σύμβουλοι Ευρεσιτεχνίας) και θα είναι στη θέση να συμβουλεύουν τους δικαστές σε θέματα τεχνολογίας (εννοείται ότι θα αποφεύγεται η σύγκρουση συμφερόντων, για παράδειγμα δεν θα είναι δυνατόν γι' αυτούς να προσληφθούν αργότερα από κάποιον από τους αντιδίκους).

3.2.4 Δηλωτικό ή ουσιαστικό σύστημα

Στην Ελλάδα δεν υπάρχει σήμερα ουσιαστική εξέταση των ευρεσιτεχνιών, αντίστοιχη της εξέτασης σε άλλες χώρες ή στο ΕΡΟ. Το σύστημα είναι δηλωτικό, που σημαίνει ότι η ευρεσιτεχνία καταχωρείται απλώς με την αίτηση, χωρίς εξέταση σε βάθος. Το αποτέλεσμα είναι οι κατοχυρωμένες ευρεσιτεχνίες να έχουν σχετικά πολύ μικρή αξία. Η αλλαγή του συστήματος σε ουσιαστικό, όπου θα υπάρχει πραγματική εξέταση των ευρεσιτεχνιών ως προς το αν είναι νέες και εφευρετικές, θα μπορούσε να δώσει ώθηση και να αυξήσει τον αριθμό των αιτήσεων για ευρεσιτεχνίες.

Παράλληλα, η ουσιαστική εξέταση και η χορήγηση διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας μόνο όταν πληρούνται συγκεκριμένες προϋποθέσεις, θα συνέτεινε στην αναβάθμιση της αποτίμησης των ευρεσιτεχνιών στον ισολογισμό των εταιρειών, με τα αντίστοιχα προφανή θετικά αποτελέσματα.

Ο αντίλογος στο θέμα αυτό είναι το παράδειγμα της Γαλλίας², χώρα στην οποία λειτουργεί ένα παρόμοιο σύστημα, αλλά με μεγάλη αποτελεσματικότητα. Εξάλλου, η εξέταση σε βάθος απαιτεί στελέχωση του ΟΒΙ με εξειδικευμένο επιστημονικό προσωπικό, σε βάθος εκπαίδευση του προσωπικού και οπωσδήποτε την ύπαρξη πιστοποιημένων συμβούλων ευρεσιτεχνιών, τα οποία δεν είναι εφικτά σήμερα.

Η Ε.Δ.Ι. θεωρεί ότι το θέμα είναι μεν σημαντικό αλλά έχει χαμηλή προτεραιότητα και προτείνει να εξεταστεί ξανά όταν θα έχουν υλοποιηθεί προϋποθέσεις μεγαλύτερης προτεραιότητας, όπως οι πιστοποιημένοι σύμβουλοι ευρεσιτεχνιών που προαναφέρθηκαν. Το θέμα θα μπορούσε να ανακινηθεί, για παράδειγμα μετά από τέσσερα χρόνια.

3.2.5 Βελτίωση ποιότητας κατάθεσης

Υπάρχουν ξεκάθαροι κανόνες για την τυπική μορφή μιας αίτησης για ευρεσιτεχνία, όμως δεν έχουν δημοσιευτεί κανόνες για το περιεχόμενό τους. Αυτό σχετίζεται και με την ύπαρξη του δηλωτικού συστήματος, αλλά και με την έλλειψη εξειδικευμένων Συμβούλων.

Θεσπίζοντας ξεκάθαρους κανόνες περιεχομένου θα βελτιωθεί και η ποιότητα των αιτήσεων. Για παράδειγμα, θα πρέπει να ενθαρρύνεται ο καταθέτης να παρουσιάζει την στάθμη της τεχνικής, ποιο πρόβλημα προκύπτει και πώς η εφεύρεσή του διαφοροποιείται από αυτήν και λύνει το πρόβλημα. Επομένως θα είναι πιο εύκολη η ουσιαστική εξέταση αλλά και το έργο των δικαστών για τις υποθέσεις αντιδικίας.

Ακόμα μια φορά καταδεικνύεται ότι ο θεσμός του Πιστοποιημένου Συμβούλου Ευρεσιτεχνίας θα πρέπει να εφαρμοστεί άμεσα.

²στη Γαλλία εκκρεμεί νομοσχέδιο που μετατρέπει το δηλωτικό σύστημα σε ουσιαστικό, εισάγει τη διαδικασία ένστασης (opposition), και ενδεχομένως εισάγει και την προσωρινή αίτηση (provisional application), με μόνο τεχνική περιγραφή, χωρίς αξιώσεις, αλλά με κατοχύρωση προτεραιότητας.

3.2.6 Κίνητρα σε πανεπιστημιακούς, πολιτικές σε πανεπιστήμια

Οι Πανεπιστημιακοί (διδάσκοντες και ερευνητές) έχουν ισχυρό κίνητρο ώστε να δημοσιεύσουν αρκετά νωρίς το αποτέλεσμα μιας πρωτοποριακής εργασίας (ένα νέο υλικό, μια καινοτόμο μέθοδο παρασκευής, ένα βελτιωμένο μηχανήμα...). Η εργασιακή τους εξέλιξη εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τον αριθμό και την ποιότητα των δημοσιεύσεών τους.

Η εσπευσμένη δημοσίευση όμως, φέρνει καταστροφικά αποτελέσματα στη ΔΙ. Οποιαδήποτε δημοσιευμένη πληροφορία, στερεί στον εφευρέτη τη δυνατότητα κατοχύρωσης με ευρεσιτεχνία. Επιπλέον, ανοίγει το δρόμο στις πιο έμπειρες εταιρείες του κλάδου, κυρίως ξένες πολυεθνικές, να χρησιμοποιήσουν αβίαστα και χωρίς καμία παραβίαση δικαιωμάτων ή νόμου, την Ελληνική καινοτομία.

Είναι απαραίτητο τα κίνητρα να αλλάξουν:

- η κατάθεση Ευρεσιτεχνίας να προηγείται πάντα της δημοσίευσης,
- η κατάθεση Ευρεσιτεχνίας να αναβαθμιστεί σαν κριτήριο εξέλιξης των Πανεπιστημιακών και να γίνει κίνητρο για περισσότερη καινοτομία, να προσελκύσει επενδυτικά κεφάλαια (Venture Capitals), ώστε να οδηγήσει σε πιο συχνή δημιουργία νεοφυών επιχειρήσεων (spin-offs).

Προτείνεται επίσης η πιλοτική δημιουργία μιας εταιρείας ιδιωτικού δικαίου από ένα πανεπιστήμιο, η οποία θα είναι 100% θυγατρική του πανεπιστημίου, με μοναδικό σκοπό την εμπορική εκμετάλλευση του διανοητικού πλούτου που προέρχεται από τα εργαστήρια του πανεπιστημίου.

Όπως αναφέραμε στο Κεφάλαιο 2, θα πρέπει να θεσπιστεί ένα νομικό πλαίσιο, το οποίο θα ορίζει σαφώς και ανά περίπτωση, ποιο ποσοστό από τα δικαιώματα στην ευρεσιτεχνία ανήκουν στο Πανεπιστημιακό ή Ερευνητικό Ίδρυμα και ποιο ποσοστό θα μπορεί να καταχωρηθεί στον καθηγητή/εφευρέτη/ερευνητή. Σχετική νομοθεσία υπάρχει σε όλες τις χώρες της ΕΕ και θα μπορούσε να αποτελέσει πηγή έμπνευσης. Επιπλέον, θα πρέπει να διασφαλιστούν οι απαραίτητοι πόροι προκειμένου να στηρίξουν την κατάθεση αιτήσεων για κάποια χρόνια.

Ένα άλλο σημείο το οποίο χρήζει ειδικής προσοχής είναι η αποτίμηση της αξίας μιας ευρεσιτεχνίας ή ενός χαρτοφυλακίου (patent valuation). Υπάρχουν διάφορες μέθοδοι αποτίμησης των ευρεσιτεχνιών, οι οποίες βασίζονται στις πραγματοποιηθείσες επενδύσεις, στη φάση στην οποία βρίσκεται η αίτηση, στην εκτίμηση της αγοράς κλπ. Για την αποτίμηση της αξίας συνεργάζονται σύμβουλοι σε θέματα ευρεσιτεχνίας και οικονομολόγοι, με βάση μια αμοιβαία συμφωνηθείσα μέθοδο. Οι φορείς οι οποίοι χρειάζονται μια αποτίμηση (για εξαγορά δικαιωμάτων, για εξαγορά εταιρείας κλπ.), θα πρέπει να συμφωνήσουν πάνω στα πρόσωπα, στη διαδικασία και τη μέθοδο αποτίμησης.

Τέλος, προτείνεται η αναμόρφωση και επικαιροποίηση των προγραμμάτων έρευνας των Πανεπιστημιακών Ιδρυμάτων με στόχο τον προσανατολισμό της έρευνας σε επιστημονικές και τεχνολογικές περιοχές, που σχετίζονται με την Ελληνική Οικονομία, την Ελληνική Βιομηχανία και τις ανάγκες της.

3.2.7 Γρήγορες διαδικασίες (fast-track)

Όταν ένας πανεπιστημιακός ερευνητής ή ένας επιχειρηματίας επείγεται να ανακοινώσει κάποια καινοτομία, θα πρέπει να έχει τη δυνατότητα να κατοχυρώσει τη βασική του ιδέα, έστω και ημιτελώς, έστω και χωρίς τη συνδρομή εξειδικευμένου συμβούλου, μέσα σε μια ημέρα. Στη συνέχεια, θα μπορεί να ολοκληρώσει τη διαδικασία, έτσι ώστε η αίτηση να γίνει πλήρης και να μπορεί να εξεταστεί.

Η Ε.Δ.Ι. προτείνει

- να διερευνηθεί η δυνατότητα κατάθεσης αίτησης για δίπλωμα ευρεσιτεχνίας η οποία να αποτελείται μόνο από μια τεχνική περιγραφή, μία αξίωση και, προαιρετικά, από σχήματα. Οι υπόλοιπες αξιώσεις και η περίληψη θα μπορούν να κατατεθούν σε 2^ο χρόνο, για παράδειγμα μέσα στην τετράμηνη προθεσμία που ήδη προβλέπεται από τον σχετικό νόμο για την υποβολή τροποποιημένων αξιώσεων. Θα πρέπει να διερευνηθεί το αυτό μπορεί να συνεπάγεται σε μετέπειτα κατάθεση ΡCΤή ΕΡ με διεκδίκηση προτεραιότητας από την αρχική, ελληνική αίτηση.

Επιτροπή Διανοητικής Ιδιοκτησίας του ICC

- να μην απαιτείται τέλος κατάθεσης και έρευνας κατά την αρχική κατάθεση της αίτησης, αλλά εντός του προβλεπόμενου τετράμηνου ο ΟΒΙ θα μπορεί να αποστέλλει ειδοποίηση για πληρωμή τελών εντός ενός επιπλέον μηνός,
- η κατάθεση να γίνεται ηλεκτρονικά, όχι απαραίτητα μέσα από την ηλεκτρονική πύλη κατάθεσης των άλλων αιτήσεων, αλλά από μία παράλληλη πύλη ταχείας εξυπηρέτησης, και η κανονική κατάθεση να γίνεται ταυτόχρονα με την κατάθεση αξιώσεων.

3.3 Επιχειρησιακά θέματα

3.3.1 Ψηφιοποίηση τίτλων

Σήμερα δεν μπορεί να βρει κάποιος εύκολα και να διαβάσει ολόκληρο το κείμενο μιας ευρεσιτεχνίας στο διαδίκτυο. Αυτό οφείλεται στον μεγάλο αριθμό ευρεσιτεχνιών που έχουν κατατεθεί στο παρελθόν σε έντυπη μορφή και τώρα καλείται ο ΟΒΙ να τα ψηφιοποιήσει. Το έργο είναι μεγάλο και χρονοβόρο όμως σίγουρα θα βοηθήσει στην αύξηση της εμπιστοσύνης των εφευρετών και στην άνοδο του αριθμού των αιτήσεων για ευρεσιτεχνία που κατατίθενται.

3.3.2 E-filing

Η ηλεκτρονική κατάθεση για αίτηση ευρεσιτεχνίας θεσπίσθηκε εδώ και πολύ καιρό αλλά υλοποιήθηκε μόλις στα μέσα του Απριλίου 2019. Δεδομένου ότι η συγγραφή του Οδικού Χάρτη έφτανε στο τέλος της στα μέσα Απριλίου, δεν είχαμε την ευκαιρία να δοκιμάσουμε την ευχρηστία και αποτελεσματικότητα αυτού του εργαλείου, πάντως θεωρούμε ότι έγινε μια αρχή και το μέλλον θα είναι σίγουρα καλύτερο. Η τελειοποίηση αυτού του έργου (σπάνια ένα έργο πληροφορικής είναι τέλειο εξ' αρχής) θα μειώσει την γραφειοκρατία, διευκολύνοντας τόσο τους καταθέτες όσο και τον ΟΒΙ, και παράλληλα θα λύσει το πρόβλημα της ψηφιοποίησης, τουλάχιστον των προσφάτων Αιτήσεων και Διπλωμάτων Ευρεσιτεχνίας.

3.3.3 Μετάφραση αιτήσεων και τίτλων στην ελληνική γλώσσα

Η Ελλάδα έχει διατηρήσει την απαίτηση για μετάφραση στην ελληνική γλώσσα τίτλων που έχουν κατοχυρωθεί στην Ευρώπη (έχουν χορηγηθεί από το ΕΡΟ). Επίσης, όταν κάποιος κάνει

Επιτροπή Διανοητικής Ιδιοκτησίας του ICC

παγκόσμια³ αίτηση (PCT) στον ΟΒΙ, η οποία είναι κοστοβόρα, καλείται εν συνεχεία να καταθέσει και μετάφραση της αίτησης στα ελληνικά. Οι μεταφράσεις αυτές αρχειοθετούνται κάπου και δεν βλέπουν ποτέ τη δημοσιότητα, πράγμα που τις καθιστά παντελώς περιττές.

Γενικά η απαίτηση για τη μετάφραση των ευρεσιτεχνιών είναι πολυέξοδη και αποτελεί τροχοπέδη στις επενδύσεις. Γι' αυτόν το λόγο, τα κράτη μέλη του ΕΡΟ υπέγραψαν το 2000 τη Συμφωνία του Λονδίνου, η οποία στην πράξη ελαχιστοποιεί το κόστος των μεταφράσεων.

Προτείνεται η προσχώρηση της Ελλάδας στην Συμφωνία του Λονδίνου, έστω και με μια ήπια μορφή εφαρμογής της Συμφωνίας αυτής. Αυτό θα αυξήσει τον αριθμό των ευρεσιτεχνιών που επικυρώνονται στην Ελλάδα από ξένους καταθέτες, οι οποίοι θα συνεχίσουν να πληρώνουν τέλη ανανέωσης των δικαιωμάτων τους στον εθνικό προϋπολογισμό μέχρι και το 20^ο έτος της ευρεσιτεχνίας.

Επίσης, όταν μια αίτηση κατατίθεται στα Αγγλικά, απαιτείται μετάφραση στα Ελληνικά εντός ενός μηνός. Η απαίτηση αυτή, της οποίας η ύπαρξη δεν είναι κατανοητή, θα πρέπει να καταργηθεί όταν μία αίτηση ή ένα έγγραφο κατατίθεται σε μία από τις τρεις επίσημες γλώσσες του ΕΡΟ, διότι δεν χρησιμεύει σε κανέναν. Με τον τρόπο αυτό μπορεί να εκσυγχρονιστεί το σύστημα, να μειωθεί η γραφειοκρατία και τα περιττά έξοδα. Η διαδικασία αυτή αποτελεί επιπλέον εμπόδιο, ιδιαίτερα για μια μικρομεσαία (ΜμΕ) Ελληνική επιχείρηση η οποία όμως επιθυμεί να κατοχυρώσει την καινοτομία της με το χαμηλότερο δυνατό κόστος και την μικρότερη όχληση.

3.3.4 Ποιότητα υπηρεσιών και χρονική διάρκεια

³Χάριν συντομίας, με τον όρο «παγκόσμια αίτηση» αναφερόμαστε στην διαδικασία της Συμφωνίας Συνεργασίας στις Ευρεσιτεχνίες (Patent Cooperation Treaty, PCT), μια διαδικασία του WIPO κατά την οποία μια κοινή αίτηση οδηγεί στη λήψη ενός Αποτελέσματος Έρευνας και επιτρέπει στη συνέχεια την κατάθεση, εξέταση και κατοχύρωση ευρεσιτεχνίας σε σχεδόν όλα τα κράτη του κόσμου. Όπως είναι γνωστό, δεν υπάρχει «παγκόσμια ευρεσιτεχνία».

Στην παρούσα φάση δεν μπορούμε να εκφέρουμε μια σωστά θεμελιωμένη γνώμη πάνω στην ποιότητα όλων των υπηρεσιών που παρέχει ο OBI. Εξ' άλλου, οι συγκρίσεις θα πρέπει να γίνουν είτε με άλλα Εθνικά γραφεία, πράγμα ιδιαίτερα δύσκολο, είτε με άλλες δημόσιες υπηρεσίες στην Ελλάδα, πράγμα το οποίο δεν θα μας οδηγούσε σε χρήσιμα συμπεράσματα. Είναι πάντως γεγονός το ότι η ποιότητα της ιστοσελίδας του OBI, η αξία της πληροφορίας που δίνεται, η μη ανανέωση σημαντικών πληροφοριών, η απουσία στατιστικών και οικονομικών στοιχείων θα μπορούσαν να βελτιωθούν άμεσα.

Η πιο σημαντική υπηρεσία του OBI είναι η σύνταξη της Έκθεσης Έρευνας σε κάθε νέα κατάθεση και κατ' επιλογήν του καταθέτη της Αιτιολογημένης Γνώμης, η οποία γίνεται από έναν εξειδικευμένο εξεταστή Ευρεσιτεχνιών. Δεδομένου ότι ο OBI δέχεται έναν πολύ μικρό αριθμό αιτήσεων, έχει και αντίστοιχα μικρό αριθμό εξεταστών. Αυτό είναι λογικό και αποτελεί στοιχείο καλής διαχείρισης του Οργανισμού. Το αντίθετο, δηλαδή το να προσλάβει πολλούς εξεταστές οι οποίοι θα υποαπασχολούντο, θα ήταν σπατάλη δημόσιου χρήματος. Ο μικρός αριθμός εξεταστών όμως, οδηγεί σε χαμηλή εξειδίκευση των υπαρχόντων εξεταστών. Για παράδειγμα, στις τηλεπικοινωνίες ο OBI μπορεί να έχει 1 ή 2 εξεταστές. Όταν ένας εξεταστής έχει χαμηλή εξειδίκευση, είναι πρακτικά αδύνατο να προσφέρει πολύ υψηλή ποιότητα.

Στον ίδιο τομέα το Ευρωπαϊκό Γραφείο έχει περίπου 400 εξεταστές. Οι 400 εξεταστές είναι όλοι εξειδικευμένοι σε έναν συγκεκριμένο τεχνικό τομέα. Η εξειδίκευση αυτή, μαζί με την υψηλή ποιότητα εκπαίδευσης και οργάνωσης του ΕΡΟ οδηγεί σε μια πολύ υψηλή ποιότητα παρεχόμενης υπηρεσίας, την οποία ακόμα και εθνικά γραφεία με μεγάλη ιστορία και βαθμό οργάνωσης δεν μπορούν να συναγωνιστούν.

Θεωρούμε επομένως ότι η μάχη της ποιότητας είναι άνιση και ποτέ δεν πρόκειται να κερδηθεί από ένα εθνικό γραφείο. Σύμφωνα με το WIPO απαιτούνται τουλάχιστον 150 εξεταστές, ώστε τα αποτελέσματα να είναι υπολογίσιμα σε διεθνές επίπεδο. Τέτοιου μεγέθους γραφείο αποκλείεται να αποκτήσει ποτέ η Ελλάδα.

Αντίθετα, ο OBI θα πρέπει να κάνει επιπλέον προσπάθεια, ώστε να προσφέρει τις υπηρεσίες του **σε σωστά χρονικά περιθώρια (timeliness)**. Σωστά χρονικά περιθώρια θεωρούνται αυτά τα οποία επιτρέπουν στον καταθέτη να χαράξει τη στρατηγική καταθέσεων σε άλλες χώρες και να

μην χάσει δικαιώματα επέκτασης. Ο Έλληνας καταθέτης θα πρέπει να λαμβάνει την Έκθεση Έρευνας εντός 9 μηνών από την κατάθεση, ώστε με βάση αυτή την Έκθεση να μπορεί να αποφασίσει αν θα καταθέσει στο εξωτερικό, στις αγορές που τον ενδιαφέρουν. Η κατάθεση στο εξωτερικό προϋποθέτει σοβαρή επένδυση σε χρήμα και χρόνο. Δίνοντάς του την Έκθεση Έρευνας στους 14 μήνες, δηλαδή εκτός της αυστηρής προθεσμίας των 12 μηνών, που του επιτρέπει οποιαδήποτε διεθνή κατάθεση, ο καταθέτης στερείται κάθε ευκαιρίας για κατοχύρωση εκτός Ελλάδος. Επιπλέον, με τη δημοσίευση της αίτησής του στους 18 μήνες, δίνει την ευκαιρία στους ανταγωνιστές του να χρησιμοποιήσουν ελεύθερα την εφεύρεσή του, χωρίς να παραβιάζουν κανένα δικαίωμα διανοητικής ιδιοκτησίας.

Είναι προφανές ότι κανένα επενδυτικό σχήμα (π.χ. Venture Capitals) δεν θα επενδύσει πλέον σε μια νεοφυή επιχείρηση η οποία έχει χάσει κατ' αυτόν τον τρόπο οποιοδήποτε δικαίωμα θα μπορούσε να έχει σε ευρεσιτεχνία (-ες). Αυτό οδηγεί σε σοβαρές απώλειες ευκαιριών για τη δημιουργία θέσεων εργασίας, την παραγωγή πλούτου και την οικονομική ανάπτυξη.

4. ΤΑ ΕΜΠΟΡΙΚΑ ΣΗΜΑΤΑ (TRADEMARKS)

4.1 Δίκαιο Σημάτων

4.1.1 Γενικά

Τα τελευταία χρόνια έχουν δημοσιευθεί πολλές μελέτες, τόσο από το Ευρωπαϊκό Γραφείο Διανοητικής Ιδιοκτησίας (EUIPO), όσο και από τον Οργανισμό για την Οικονομική Συνεργασία και Ανάπτυξη (ΟΟΣΑ) και άλλους φορείς, οι οποίες αποδεικνύουν τον σημαντικό οικονομικό αντίκτυπο της παραγωγής και εμπορίας απομιμητικών προϊόντων. Ο αντίκτυπος αυτός δεν περιορίζεται μόνο στα ιδιωτικά συμφέροντα των δικαιούχων σημάτων (και άλλων δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας), αλλά είναι σημαντικός όσον αφορά στο δημόσιο συμφέρον: η φοροδιαφυγή, η αδήλωτη εργασία, το λαθρεμπόριο, η απώλεια θέσεων εργασίας, η διαφθορά και η χρηματοδότηση του οργανωμένου εγκλήματος, ακόμα και η παιδική εργασία, απαριθμούνται στον κατάλογο των συνεπειών από την παραγωγή και διακίνηση απομιμητικών προϊόντων.

Η μέχρι σήμερα παρεχόμενη στα εμπορικά σήματα ποινική προστασία μόνο «κατ' έγκληση» αποτελεί αδύναμο όπλο στη μάχη κατά των απομιμητικών προϊόντων. Αντιθέτως, η δίωξη των σχετικών αδικημάτων «αυτεπαγγέλτως» θα συνέβαλε αποφασιστικά και στη γενική και στην ειδική πρόληψη του συγκεκριμένου εγκλήματος και θα βελτίωνε αισθητά την κατάσταση στη χώρα μας και τη διεθνή εικόνα της, η οποία σήμερα πλήττεται διαρκώς.

4.1.2 Παρατηρήσεις επί του νομοσχεδίου ενσωμάτωσης της οδηγίας 2015/2436 (Δώρα Ζάχου)

Επομένως, με την ευκαιρία της ενσωμάτωσης της οδηγίας 2015/2436, θα μπορούσε να βελτιωθεί το πλαίσιο των επαπειλούμενων ποινικών κυρώσεων στην περίπτωση παραβίασης εμπορικών σημάτων ως ακολούθως:

Επιτροπή Διανοητικής Ιδιοκτησίας του ICC

Τα αδικήματα σχετικά με τα εμπορικά σήματα διώκονται κατ' έγκληση και όχι αυτεπαγγέλτως (άρθρο 45, παρ. 1 του σχεδίου νόμου)

Ζήτημα: Με την παρούσα του μορφή το άρθρο 45 απαιτεί την προηγούμενη υποβολή έγκλησης προκειμένω να ενεργοποιηθεί η οποιαδήποτε ποινική διαδικασία και να ενεργήσουν οι αρμόδιες διωκτικές αρχές. Με τη σειρά της, η έγκληση ως δικονομικός θεσμός, απαιτεί αυστηρές τυπικές διατυπώσεις που καθιστούν πολύ δύσκολη, αν όχι αδύνατη την ποινική δίωξη των παραβατών που δεν σέβονται τα εμπορικά σήματα (π.χ. ειδικό πληρεξούσιο για κάθε παραβίαση ξεχωριστά, το οποίο οφείλει να προέρχεται από τον δικαιούχο του σήματος, ο οποίος, με τη σειρά του, συνήθως βρίσκεται στο εξωτερικό), με αποτέλεσμα να μένουν συχνά ατιμώρητοι.

Λύση: Τροποποίηση του κειμένου έτσι ώστε να προβλεφθεί η αυτεπάγγελτη δίωξη των παραβατών.

Οι επιβαρυντικές περιστάσεις της παρ. 2 του άρθρου 45 περιορίζονται μόνο σε περιπτώσεις ταυτόσημων σημάτων (άρθρο. 45, παρ. 2 του σχεδίου νόμου)

Ζήτημα: Επομένως, μια μικρή μεταβολή του προσβαλλόμενου σήματος είναι αρκετή προκειμένω ο εκάστοτε παραβάτης να αποφύγει τις αυστηρότερες κυρώσεις που προβλέπονται με την επιβαρυντική αυτή περίπτωση: το σήμα με ελάχιστες διαφορές σε σχέση με το κανονικό θα συνεχίσει να υπομνύει στον καταναλωτή ότι πρόκειται για το αυθεντικό προϊόν ενώ ο παραβάτης δεν θα τύχει της αυστηρότερης μεταχείρισης που προβλέπεται σε αυτή την παράγραφο, μιας και αυτή περιορίζεται για τα ταυτόσημα σήματα.

Λύση: Οι επιβαρυντικές περιστάσεις θα πρέπει να διευρυνθούν και να καλύπτουν κάθε μορφή παραβίασης του εμπορικού σήματος, όπως ισχύει και για τη βασική περίπτωση της 1ης παραγράφου.

Οι επιβαρυντικές περιστάσεις της παρ. 2 εισάγουν ένα αυστηρότερο πλαίσιο ποινών, χωρίς ωστόσο να έχουν κακουργηματικό χαρακτήρα (άρθρο 45, παρ. 2 του σχεδίου νόμου, νέα 3η παράγραφος)

Ζήτημα: Με δεδομένη τη μέχρι σήμερα αντιμετώπιση των εμπορικών σημάτων σε πλημμεληματικό επίπεδο, τυχόν περαιτέρω δικαστική έρευνα και κύρια ανάκριση προς διακρίβωση εγκληματικών ομάδων που διακινούν κατ' επάγγελμα προϊόντα απομίμησης βασίζεται σε άλλα αδικήματα που έχουν κακουργηματική εκδοχή, χωρίς, ωστόσο, η προσπάθεια αυτή, για διάφορους λόγους, να στέφεται πάντα με επιτυχία. Το αποτέλεσμα είναι ότι σε αρκετές περιπτώσεις το υπάρχον νομοθετικό πλαίσιο δεν επιτρέπει την περαιτέρω δικαστική διερεύνηση και παραπομπή προσώπων ή/και εγκληματικών οργανώσεων που εμπλέκονται στην κατασκευή, εισαγωγή και διανομή απομιμητικών προϊόντων ή ακόμα και αν υπάρξει διερεύνηση ή παραπομπή, η αθώωση δεν είναι σπάνιο φαινόμενο στα ποινικά ακροατήρια.

Λύση: Πρόβλεψη κακουργηματικής περίπτωσης για την προσβολή των εμπορικών σημάτων, όπως π.χ. ήδη προβλέπεται στο δίκαιο περί πνευματικής ιδιοκτησίας (ν. 2121/1993) ή στο άρθρο 216 ΠΚ (πλαστογραφία).

Η άρση του απορρήτου των επικοινωνιών περιορίζεται σε ορισμένα μόνο αδικήματα, που απαριθμούνται αποκλειστικά στο νόμο (άρθρο 45, παρ. 5 του σχεδίου νόμου).

Ζήτημα: Η άρση του απορρήτου των επικοινωνιών προβλέπεται για συγκεκριμένα αδικήματα, όλα κακουργηματικής διάστασης, όπως αυτά απαριθμούνται στο άρθρο 4 του ν. 2225/1994. Χωρίς την άρση απορρήτου, είναι αδύνατη η εξιχνίαση οργανωμένων δικτύων που διακινούν απομιμητικά προϊόντα μέσω διαδικτύου, σελίδων μέσων κοινωνικής δικτύωσης ή άλλων εφαρμογών.

Λύση: Προσθήκη αναφοράς στην προτεινόμενη παρ. 3 στο άρθρο 4 του ν. 2225/1994.

Οι παραπάνω προτεινόμενες αλλαγές μπορούν να σχηματοποιηθούν ως ακολούθως:

Αρχικό σχέδιο νόμου	Σχέδιο νόμου με τις προτεινόμενες αλλαγές
<u>Άρθρο 45 – Ποινικές διατάξεις</u>	<u>Άρθρο 45 – Ποινικές διατάξεις</u>

Αρχικό σχέδιο νόμου	Σχέδιο νόμου με τις προτεινόμενες αλλαγές
1. Διώκεται κατ' έγκληση και τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον έξι (6) μηνών και με χρηματική ποινή τουλάχιστον έξι χιλιάδων ευρώ: α) όποιος εν γνώσει χρησιμοποιεί σήμακατά παράβαση των περιπτώσεων α' ή β' της παρ. 3 του άρθρου 7, β) όποιος χρησιμοποιεί σήμα φήμης, κατά παράβαση της περίπτωσης γ' της παρ. 3 του άρθρου 7 με πρόθεση να εκμεταλλευτεί ή να βλάψει τη φήμη του, γ) όποιος εν γνώσει θέτει σε κυκλοφορία, κατέχει, εισάγει ή εξάγει προϊόντα που φέρουν αλλότριο σήμα ή προσφέρει υπηρεσίες με αλλότριο σήμα και δ) όποιος εν γνώσει τελεί μία από τις πράξεις της παραγράφου 4 του άρθρου 7. 2. Αν το όφελος που επιδιώχθηκε ή η ζημία που απειλήθηκε από της πράξεις της παραγράφου 1 είναι ιδιαίτερα μεγάλη και συντρέχει εκμετάλλευση σε εμπορική κλίμακα ή ο υπόχρεος τελεί τις πράξεις αυτές κατ' επάγγελμα, επιβάλλεται φυλάκιση τουλάχιστον δύο (2) ετών και χρηματική ποινή έξι χιλιάδων (6.000) έως τριάντα χιλιάδων (30.000) ευρώ. Η διάταξη αυτή εφαρμόζεται μόνον επί προσβολής σήματος με ίδιο διακριτικό γνώρισμα και ταυτότητα ή ομοιότητα προϊόντων ή υπηρεσιών. 3. Όποιος χρησιμοποιεί τα σύμβολα και σημεία που αναφέρονται στην περίπτωση η',	1. Τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον έξι (6) μηνών και με χρηματική ποινή τουλάχιστον έξι χιλιάδων ευρώ: α) όποιος εν γνώσει χρησιμοποιεί σήμα κατά παράβαση των περιπτώσεων α' ή β' της παρ. 3 του άρθρου 7, β) όποιος χρησιμοποιεί σήμα φήμης, κατά παράβαση της περίπτωσης γ' της παρ. 3 του άρθρου 7 με πρόθεση να εκμεταλλευτεί ή να βλάψει τη φήμη του, γ) όποιος εν γνώσει θέτει σε κυκλοφορία, κατέχει, εισάγει ή εξάγει προϊόντα που φέρουν αλλότριο σήμα ή προσφέρει υπηρεσίες με αλλότριο σήμα και δ) όποιος εν γνώσει τελεί μία από τις πράξεις της παραγράφου 4 του άρθρου 7. 2. Αν το όφελος που επιδιώχθηκε ή η ζημία που απειλήθηκε από της πράξεις της παραγράφου 1 είναι ιδιαίτερα μεγάλη και συντρέχει εκμετάλλευση σε εμπορική κλίμακα ή ο υπόχρεος τελεί τις πράξεις αυτές κατ' επάγγελμα, επιβάλλεται φυλάκιση τουλάχιστον δύο (2) ετών και χρηματική ποινή έξι χιλιάδων (6.000) έως τριάντα χιλιάδων (30.000) ευρώ. 3. Αν το όφελος που επιδιώχθηκε ή η ζημία που απειλήθηκε από της πράξεις της παραγράφου 1 είναι ιδιαίτερα μεγάλη και υπερβαίνει το ποσό των εκατόν είκοσι χιλιάδων (120.000) ευρώ ή τριάντα χιλιάδων

Αρχικό σχέδιο νόμου	Σχέδιο νόμου με τις προτεινόμενες αλλαγές
θ' και ιδ' της παρ. 1 του άρθρου 4 διώκεται αυτεπαγγέλτως και τιμωρείται με χρηματική ποινή μέχρι δύο χιλιάδες (2.000) ευρώ.	(30.000) ευρώ σε περίπτωση προσβολής σε εμπορική κλίμακα ή κατ' επάγγελμα επιβάλλεται κάθειρξη μέχρι δέκα (10) ετών. 4. Όποιος χρησιμοποιεί τα σύμβολα και σημεία που αναφέρονται στην περίπτωση η', θ' και ιδ' της παρ. 1 του άρθρου 4 διώκεται αυτεπαγγέλτως και τιμωρείται με χρηματική ποινή μέχρι δύο χιλιάδες (2.000) ευρώ. 5. Στο άρθρου 4 του Ν. 2225/1994 προστίθεται παράγραφος 1ε ως εξής: "Η άρση του απορρήτου είναι επίσης επιτρεπτή για τη διακρίβωση προσβολών εμπορικών σημάτων σε βαθμό κακουργήματος όπως προβλέπονται στον νόμο περί εμπορικών σημάτων".

4.1.3 Δέσμευση απομμητικών προϊόντων στα Ελληνικά Τελωνεία

(Γιάννης Γεωργόπουλος)

Ως άμεσο επακόλουθο της ανάγκης καταπολέμησης του εμπορίου απομμητικών προϊόντων τίθεται και το ζήτημα της εφαρμογής του Κανονισμού (ΕΕ) 608/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την τελωνειακή επιβολή των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας. Βάσει του εν λόγω κανονισμού, ο οποίος αντικατέστησε τον προηγούμενο Κανονισμό (ΕΚ) 1383/2003 του Συμβουλίου, δίνεται η δυνατότητα στις τελωνειακές αρχές των κρατών μελών, είτε με δική τους πρωτοβουλία, είτε κατόπιν υποβολής της λεγόμενης αιτήσεως παρέμβασης, να αναστέλλουν την παράδοση ή να προβαίνουν στη δέσμευση εμπορευμάτων που τελούν υπό την επιτήρησή τους, για τα οποία υφίσταται υποψία βάσει εύλογων ενδείξεων ότι παραβιάζουν δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας. Από τις 15

Επιτροπή Διανοητικής Ιδιοκτησίας του ICC

Μαΐου 2018 ετέθη σε ισχύ ο Εκτελεστικός Κανονισμός (ΕΕ) 582/2018, στον οποίον περιλαμβάνονται τα έντυπα που υποβάλλονται βάσει του Κανονισμού (ΕΕ) 608/2013. Αρμόδια Υπηρεσία είναι η Διεύθυνση Τελωνείων Αττικής, Τμήμα Διοικητικής Υποστήριξης, Γραφείο Δικαστικού (Πλατεία Αγίου Νικολάου, 18510 Πειραιάς).

Ζήτημα: Η υποβολή της αίτησης παρέμβασης για δέσμευση των ύποπτων προϊόντων στην Αρμόδια Υπηρεσία (άρθρο 3 επ. του Κανονισμού (ΕΕ) 608/2013) γίνεται με κατάθεση του πρωτοτύπου εγγράφου της αίτησης, το οποίο πρέπει να συνοδεύεται από πληρεξούσιο (στην περίπτωση που αυτό κατατίθεται από δικηγόρο) καθώς και από τα αποδεικτικά έγγραφα καταχώρισης του δικαιώματος διανοητικής ιδιοκτησίας (στην περίπτωση των σημάτων: εκτύπωση από την βάση δεδομένων TMView). Στην περίπτωση δε που η τελωνειακή υπηρεσία ενεργεί αυτεπαγγέλτως (αρθρ. 17 επ. του Κανονισμού (ΕΕ) 608/2013), το πρόσωπο το οποίο δικαιούται να υποβάλλει αίτηση παρέμβασης θα πρέπει να ειδοποιηθεί εντός μίας εργάσιμης ημέρας και να υποβάλλει τη σχετική αίτηση παρέμβασης εντός τεσσάρων εργασίμων ημερών, κατά τα προβλεπόμενα στην υπ' αριθ. πρωτ. Δ19Γ 5042952 ΕΞ 2013/16-12-2013 σχετική εγκύκλιο του Υπουργείου Οικονομικών. Με αυτόν τον τρόπο η υποβολή της αίτησης καθίσταται ιδιαιτέρως δυσχερής – εάν όχι πρακτικά αδύνατη – για το δικαιούχο, ιδίως αν ληφθεί υπόψη ότι για δικαιούχους που έχουν την έδρα τους στο εξωτερικό η αίτηση θα πρέπει να υποβληθεί με συμβολαιογραφικό πληρεξούσιο το οποίο θα φέρει σφραγίδα Apostille.

Αίτια: Η έλλειψη δυνατότητας ηλεκτρονικής υποβολής της αίτησης και των συνοδευτικών αυτής εγγράφων ως αποτέλεσμα της έλλειψης διαθεσίμων μηχανογραφημένων συστημάτων για την παραλαβή και την επεξεργασία αιτήσεων κατά τα προβλεπόμενα στο αρθρ. 5 παρ. 6 του Κανονισμού (ΕΕ) 608/2013.

Ενδεχόμενη βελτίωση: Η εγκατάσταση μηχανογραφημένων συστημάτων για την ηλεκτρονική υποβολή της αίτησης παρέμβασης και των συνοδευτικών αυτής εγγράφων. Σε κάθε περίπτωση, δύναται να υπάρξει πρόβλεψη για την προσκόμιση των σχετικών εγγράφων σε φυσική μορφή το αργότερο κατά την έκδοση της αποφάσεως της υπηρεσίας εντός της προθεσμίας των τριάντα εργασίμων ημερών από την ηλεκτρονική παραλαβή της αίτησης στην οποία η υπηρεσία πρέπει να αποφανθεί επί της αίτησης κατά τα προβλεπόμενα στο αρθρ. 9 παρ. 1 του Κανονισμού (ΕΕ) 608/2013 επί ποινή ακυρότητας της έγκρισης της αίτησης παρέμβασης.

Ζήτημα: Κατά τα προβλεπόμενα στο αρθρ. 22 του Κανονισμού (ΕΕ) 608/2013 σχετικά με την ανταλλαγή πληροφοριών και δεδομένων μεταξύ των τελωνειακών αρχών των κρατών μελών, οι εγκριθείσες αιτήσεις παρέμβασης αναρτώνται στη μη δημόσια βάση δεδομένων COPIS. Στις αιτήσεις παρέμβασης ωστόσο δεν περιλαμβάνονται απαραίτητα και τα στοιχεία των εταιρειών που αποστέλλουν τα εμπορεύματα για τα οποία υπάρχει εύλογη υποψία ότι παραβιάζουν δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας. Ως εκ τούτου καθίσταται δυσχερής η καταλογοποίηση των αποστολών, οι οποίοι επανειλημμένα διακινούν εμπορεύματα που εμπίπτουν στον Κανονισμό (ΕΕ) 608/2013, κάτι το οποίο θα μπορούσε να αποτελέσει χρήσιμο βοήθημα για τις τελωνειακές αρχές, στην περίπτωση που αυτές ενεργούν αυτεπαγγέλτως κατά τα προβλεπόμενα.

Ενδεχόμενη βελτίωση: Η περαιτέρω αξιοποίηση της μη δημόσιας βάσης δεδομένων COPIS, σε συνδυασμό με την Enforcement Database (EDB) και το εργαλείο στήριξης της συλλογής πληροφοριών κατά της παραποίησης/απομίμησης ACIST του EUIPO.

4.1.4 Ζητήματα σχετικά με την καταχώριση

(Γιάννης Γεωργόπουλος)

Ενόψει της αναμενόμενης ψήφισης του νόμου για την ενσωμάτωση της Οδηγίας (ΕΕ) 2436/2015 για την προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών μελών περί σημάτων, ζητούμενο είναι η περαιτέρω σύντμηση της χρονικής διάρκειας που απαιτείται για την ολοκλήρωση των διαδικαστικών ενεργειών σχετικά με την καταχώριση των εμπορικών σημάτων.

Ζήτημα: Το χρονικό διάστημα που μεσολαβεί για την επεξεργασία των δηλώσεων κατάθεσης, παράτασης προστασίας και μεταβολών σημάτων. Το απαιτούμενο χρονικό διάστημα αυξάνεται περαιτέρω σε περίπτωση που χρειαστεί να λάβει χώρα δικαστική διαδικασία ενώπιον της Διοικητικής Επιτροπής Σημάτων, π.χ. σε περίπτωση οριστικής απόρριψης δήλωσης κατάθεσης σήματος ή σε περίπτωση ασκήσεως ανακοπής από τρίτο. Ως αποτέλεσμα, δημιουργούνται ουσιαστικές δυσχέρειες και ανασφάλεια δικαίου στον καταθέτη ή σηματούχο, όσον αφορά τη δυνατότητα οικονομικής αξιοποίησης του σήματός του κατά το διάστημα της αναμονής, ιδίως στην περίπτωση που ήδη προσφέρει στη σχετική αγορά τα προϊόντα ή υπηρεσίες για τα οποία έχει δηλωθεί το σήμα.

Ενδεχόμενη βελτίωση: . Η περαιτέρω αξιοποίηση της δυνατότητας ηλεκτρονικής κατάθεσης, των ηλεκτρονικών υπηρεσιών σήματος, των ηλεκτρονικών υπηρεσιών παράτασης προστασίας σήματος, και των ηλεκτρονικών υπηρεσιών μεταβολών επί σήματος που ήδη παρέχονται στην ιστοσελίδα της Διεύθυνσης Σημάτων θα συμβάλει περαιτέρω προς τη σωστή κατεύθυνση. Θετικό μέτρο θα αποτελέσει και η ήδη σχεδιαζόμενη πλήρης ψηφιοποίηση του αρχείου της Διεύθυνσης Σημάτων συνοδευόμενη από τη δημιουργία αυτόνομης ηλεκτρονικής βάσης δεδομένων κατά τα πρότυπα των λοιπών κρατών μελών, η οποία θα υφίσταται παράλληλα προς την ήδη υπάρχουσα βάση TMView. Επιπρόσθετα, συνιστάται η περαιτέρω στελέχωση της Διεύθυνσης Σημάτων σε έμψυχο προσωπικό και υλικά μέσα.

5. Η ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑ (COPYRIGHT)

(Δάφνη Παπαδοπούλου)

5.1 Γενικά

Η πνευματική ιδιοκτησία δίνει τη δυνατότητα στους δικαιούχους να ελέγχουν τη χρήση των έργων τους, επιτρέποντας τους με αυτόν τον τρόπο να αποκομίσουν οικονομικά οφέλη από τη διάδοσή τους. Όμως η απλή κατοχή δικαιωμάτων δεν διασφαλίζει οικονομική αξία, η οποία εξαρτάται από την παροχή και τη ζήτηση στην αγορά. Αν τα έξοδα που συνδέονται με τη διανομή είναι πολύ υψηλά ή η ζήτηση πολύ χαμηλή, η πνευματική ιδιοκτησία δεν έχει καμία οικονομική αξία. Τα περισσότερα έργα θα πρέπει να συνδυάζονται με κάποιον τρόπο παράδοσης που προσφέρεται από τις δημιουργικές επιχειρήσεις και οι δημιουργοί θα πρέπει να διαπραγματεύονται τους σχετικούς όρους με αυτές τις βιομηχανίες. Η οικονομική οργάνωση των δημιουργικών βιομηχανιών παίζει ένα σημαντικό ρόλο στη διευκόλυνση της συμμετοχής των πολιτιστικών αγαθών στις συναλλαγές της αγοράς και επηρεάζει την ικανότητα των δημιουργών να λαμβάνουν ανταμοιβή (δικαιώματα, μισθούς κ.α.).

Οι κυβερνήσεις μπορούν επίσης να διαδραματίσουν ένα πολύ σημαντικό ρόλο. Εν πρώτοις οργανώνουν και πραγματοποιούν την επιβολή δικαιωμάτων, το οποίο είναι καθοριστικής σημασίας για την επιτυχία του συστήματος της πνευματικής ιδιοκτησίας. Κατά δεύτερο λόγο ρυθμίζουν τη βιομηχανία μέσω της εφαρμογής του δίκαιου ανταγωνισμού και διασφαλίζουν ότι οι δημιουργοί λαμβάνουν ένα δίκαιο μερίδιο των εσόδων από την πνευματική ιδιοκτησία. Αυτού του είδους η ρύθμιση επεκτείνεται και στους οργανισμούς συλλογικής διαχείρισης που σε ορισμένες χώρες απολαμβάνουν ένα *de facto* μονοπώλιο από τις εθνικές κυβερνήσεις, οι οποίες τις ελέγχουν και τις εποπτεύουν. Η σχέση μεταξύ δημιουργών και οργανισμών συλλογικής διαχείρισης βασίζεται στην ύπαρξη υψηλών διαχειριστικών εξόδων για τη διαχείριση των δικαιωμάτων, ενώ τα συγκριτικά πλεονεκτήματα προέρχονται από την

Επιτροπή Διανοητικής Ιδιοκτησίας του ICC

εξειδίκευση και τα οφέλη της συλλογικής δράσης.⁴ Στην Ελλάδα, αν και στο προϋσχύσαν νομικό πλαίσιο φαίνεται να υπήρχε de-facto μονοπώλιο, με τον νέο νόμο 4481/2017, που ενσωμάτωσε την Οδηγία 2014/26 για τη συλλογική διαχείριση, αυτό φαίνεται πλέον να έχει καταργηθεί.

Σε κάθε περίπτωση η πνευματική ιδιοκτησία αποτελεί ένα ιδιαίτερο σημαντικό κεφάλαιο τόσο αναφορικά με τους δικαιούχους των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας όσο και από την άποψη των χρηστών της πνευματικής ιδιοκτησίας. Είναι ιδιαίτερα σημαντική η γνώση των βασικών εννοιών της πνευματικής ιδιοκτησίας για δυνατότητα εκμετάλλευσης και αξιοποίησης των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας με τον καλύτερο δυνατό τρόπο αλλά και για την αποφυγή προσβολής των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας.

Πάνω από όλα όμως η πνευματική ιδιοκτησία μπορεί να δράσει ως μοχλός ανάπτυξης για την οικονομία και τον πολιτισμό με άμεσα οφέλη για την κοινωνία.

Θα πρέπει να ειπωθεί ότι σύμφωνα με μία πρόσφατη έρευνα⁵ η Ελλάδα είναι κάτω του μέσου όρου αναφορικά με τα ποσοστά συμμετοχής των βιομηχανιών που σχετίζονται με δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας τόσο στην απασχόληση (μ.ό. στην ΕΕ είναι 27,8%) όσο και στο ΑΕΠ (μ.ό. στην ΕΕ 42,3%).

Όσον αφορά ειδικότερα την απασχόληση στις δημιουργικές επιχειρήσεις (copyright-intensive industries) στην ΕΕ ανέρχεται στα 11,6 εκατ. ή 5.4% επί του συνόλου, ενώ οι δημιουργικές επιχειρήσεις συνεισφέρουν το 6.8% του ΑΕΠ της ΕΕ.

Αναφορικά με τη συνεισφορά των δημιουργικών επιχειρήσεων η Ελλάδα παρουσιάζει από τα πιο χαμηλά ποσοστά, αφού για την απασχόληση ανέρχεται στο 4,7%, ενώ για το ΑΕΠ στο 5,1% και η προστιθέμενη αξία από τις copyright-intensive industries είναι 9,143 εκατ. Ευρώ. Τα ποσοστά αυτά καταδεικνύουν πως υπάρχει περιθώριο βελτίωσης και είναι καθοριστικής

⁴ WIPO Guide on Surveying the Economic Contribution of the Copyright Industries 2015 revised edition, 36.

⁵ Intellectual property rights intensive industries and economic performance in the European Union, Industry-Level Analysis Report, October 2016 Second edition A joint project between the European Patent Office and the European Union Intellectual Property Office.

σημασίας η δημιουργία μίας στρατηγικής, η οποία θα έχει σκοπό τη μέγιστη αξιοποίηση της διανοητικής ιδιοκτησίας γενικά και ειδικότερα της πνευματικής ιδιοκτησίας.

Εν προκειμένω θα παρουσιάσουμε αρχικά ορισμένα σημαντικά προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι δικαιούχοι και οι χρήστες της πνευματικής ιδιοκτησίας, θα αναφερθούμε στα πιθανά αίτια αυτών και στη συνέχεια θα προταθούν λύσεις. Ακολούθως θα προταθούν συγκεκριμένοι τρόποι με τους οποίους θα καταστεί εφικτή η προώθηση της πνευματικής ιδιοκτησίας ως μοχλού ανάπτυξης (οι εν λόγω τρόποι θεωρούμε ότι αφορούν οριζοντίως όλους τους τομείς διανοητικής ιδιοκτησίας).

5.2 Ζητήματα ισχύοντος πλαισίου

5.2.1 Δικαιούχοι

Πρόβλημα

Ένα από τα σημαντικότερα προβλήματα στον χώρο της πνευματικής ιδιοκτησίας είναι η προσβολή των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας στο διαδίκτυο.

Προς τον τομέα αυτό στην Ελλάδα έχουν σημειωθεί σημαντικά βήματα προς τη σωστή κατεύθυνση, καθώς πρόσφατα με τον νόμο 4481/2017 προστέθηκε το α. 66^Ε στον ν. 2121/1993, με το οποίο θεσπίστηκε μία διοικητική επιτροπή, η Επιτροπή για τη γνωστοποίηση διαδικτυακής προσβολής δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας και συγγενικών δικαιωμάτων (ΕΔΠΠΙ).

Η εν λόγω διάταξη εισάγει ένα εξωδικαστικό σύστημα ειδοποίησης και απόσυρσης περιεχομένου (notice and take down procedure) που προσβάλλει δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας ή συγγενικά δικαιώματα στο διαδίκτυο. Σκοπός του συστήματος είναι η εισαγωγή μίας θεσμοθετημένης διοικητικής διαδικασίας βάσει της οποίας να μπορεί ο θιγόμενος δικαιούχος να εξαλείψει ή να περιορίσει άμεσα την παράνομη (άνευ αδείας του) ανάρτηση έργων ή αντικειμένων προστασίας του στο διαδίκτυο.

Η ΕΔΠΠΙ ξεκίνησε να λειτουργεί αρχές Σεπτεμβρίου 2018 μετά από την έκδοση και των απαραίτητων σχετικών εξουσιοδοτικών υπουργικών αποφάσεων για τη λειτουργία της. Η ΕΔΠΠΙ

Επιτροπή Διανοητικής Ιδιοκτησίας του ICC

έχει εκδώσει τις πρώτες αποφάσεις βάσει των οποίων διακόπηκε η πρόσβαση σε πλέον των 40 domain names, τα οποία έδιναν πρόσβαση σε παράνομο προστατευόμενο περιεχόμενο.

Παρόλο που οι εν λόγω αποφάσεις αλλά και το σχετικό νομικό πλαίσιο έγινε δεκτό με σχετικό ενθουσιασμό από τη θεωρία, εντούτοις δεν έλειψε και κριτική δεδομένου ότι θεωρήθηκαν αναποτελεσματικό, καθώς εντός σύντομου χρονικού διαστήματος βρέθηκαν οι τεχνικοί τρόποι για την παράκαμψη των αποφάσεων και αποκτήθηκε εκ νέου πρόσβαση στο παράνομο περιεχόμενο.

Αιτία

Η αιτία για τη μη αποτελεσματικότητα των αποφάσεων βρίσκεται αφενός στις τεχνολογικές δυνατότητες που υφίστανται για την παράκαμψη σε κάθε περίπτωση οποιουδήποτε μέτρου που λαμβάνεται για την προστασία προστατευόμενου περιεχόμενου και αφετέρου στην ύπαρξη ελάχιστων σχετικών εθνικών νομοθεσιών που προβλέπουν παρόμοια αποτελεσματικά μέτρα αντιμετώπισης της διαδικτυακής πειρατείας. Οι έννομες τάξεις (εντός και εκτός ΕΕ) βρίσκονται στην προσπάθεια αντιμετώπισης του εν λόγω φαινομένου και δεν υπάρχει μια παγιωμένη ρύθμιση σε νομοθετικό επίπεδο (διεθνές, ενωσιακό ή εθνικό), η οποία να εγγυάται την αποτελεσματική αντιμετώπιση του εν λόγω φαινομένου παρά μόνο μεμονωμένες προσπάθειες προς σε αυτήν την κατεύθυνση.

Λύση

Για τον λόγο αυτό ζητείται η τροποποίηση της σχετικής νομοθεσίας, δηλ. του άρθρου 66^Ε ν. 2121/1993 και των σχετικών εξουσιοδοτικών αποφάσεων, βάσει των οποίων θα είναι δυνατή η έκδοση από την ΕΔΠΠΙ των dynamic block injunctions. Θα είναι δηλ. δυνατή η έκδοση νέων αποφάσεων από την ΕΔΠΠΙ για τις περιπτώσεις όπου το ίδιο παράνομο περιεχόμενο, για το οποίο έχει ήδη εκδοθεί απόφαση διακοπής πρόσβασης σε αυτό, παρουσιάζεται εκ νέου στο κοινό από παρόμοια domain names χωρίς τήρηση όλης της σχετικής προδικασίας, καθιστώντας με αυτόν τον τρόπο αποτελεσματικότερη την όλη διαδικασία.

Επιτροπή Διανοητικής Ιδιοκτησίας του ICC

Εντούτοις η συγκεκριμένη ρύθμιση θα πρέπει σε κάθε περίπτωση να σέβεται τις βασικές συνταγματικές ελευθερίες, ώστε να κριθεί σύλληψη όχι μόνο με το ενωσιακό δίκαιο αλλά και την ελληνική έννομη τάξη.

Συνεπώς, ενώ το ισχύον νομικό πλαίσιο αποτελεί ήδη μια σημαντική καινοτομία, επιδέχεται βελτίωσης, η οποία όμως θα πρέπει να είναι προσεκτικά σχεδιασμένη και να αφορά στο α. 66^F ν. 2121/1993 και τις σχετικές υπουργικές αποφάσεις, ώστε να δίνει την αναγκαία ευχέρεια στην ΕΔΠΠΙ να λαμβάνει τα κατάλληλα κάθε φορά μέτρα, που θα επιφέρουν το καλύτερο δυνατό αποτέλεσμα, παρέχοντας τη μέγιστη δυνατή προστασία στους δικαιούχους που βάλλονται από τις παντοειδείς προσβολές στο διαδίκτυο.

Επίσης, πρέπει να σημειωθεί ότι είναι ιδιαίτερα σημαντική η άρση του απορρήτου που θεσπίστηκε επίσης με τον ν. 4481/2017 (ο οποίος τροποποίησε τη σχετική διάταξη στον ν. 2225/1994) για τις προσβολές των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας σε βαθμό κακουργήματος, καθώς συμβάλλει στον εντοπισμό των δραστών των εγκλημάτων κατά της πνευματικής ιδιοκτησίας που συντελούνται μέσω του διαδικτύου.

5.2.2 Χρήστες

Πρόβλημα

Προβληματική τον τελευταίο χρονικό διάστημα αναδεικνύεται και η κατάσταση για τους χρήστες προστατευόμενων έργων -κυρίως μουσικής- και ειδικότερα για τα καταστήματα υγειονομικού ενδιαφέροντος αλλά και για τα εμπορικά καταστήματα, όπως και τα ξενοδοχεία, καθώς υπάρχει μία αβεβαιότητα ως προς το ποιον οφείλουν να πληρώσουν για τη δημόσια εκτέλεση μουσικής. Σημαντική δυσανεμία προκαλεί και το ύψος των αμοιβών που καλούνται να καταβάλουν λόγω χρήσης προστατευόμενου περιεχομένου βάσει συγκεκριμένων αμοιβολογιών από τους αρμόδιους οργανισμούς συλλογικής διαχείρισης.

Αιτία

Λόγω της ανάκλησης της άδειας του οργανισμού συλλογικής διαχείρισης ΑΕΠΙ, δημιουργήθηκε στον χώρο της συλλογικής διαχείρισης μία νέα κατάσταση, η οποία δεν έχει εξομαλυνθεί, καθώς ακόμα δεν έχουν εξευρεθεί οι σχετικές ισορροπίες. Εκτός όμως από την ανάκληση της άδειας

της ΑΕΠΙ και τη σύσταση της Ειδικής Υπηρεσίας Έκτακτης Διαχείρισης, η οποία ανέλαβε τη διαχείριση δικαιωμάτων πρώην μελών της ΑΕΠΙ, υπάρχουν και άλλοι οργανισμοί συλλογικής διαχείρισης δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας αλλά και συγγενικών δικαιωμάτων. Πλέον όμως αυτών υπάρχουν και ανεξάρτητες οντότητες διαχείρισης αλλά και άλλες εμπορικές εταιρείες, οι οποίες προβαίνουν σε αδειοδότηση έργων. Η ύπαρξη αυτής της πληθώρας των οντοτήτων διαχείρισης, αν και σύμφωνα με την ενωσιακή νομοθεσία, δεν είναι άνευ προβλημάτων για τους χρήστες, αφού δεν γνωρίζουν τι πρέπει να καταβάλουν και σε ποιον.

Λύση

Όσον αφορά στο ύψος των αμοιβολογίων υπάρχουν συγκεκριμένες δυνατότητες στον νόμο στην περίπτωση που υπάρχει διαφωνία σχετικά με το ύψος της αμοιβής που ζητείται και αυτές είναι είτε η υπαγωγή της διαφοράς σε διαμεσολάβηση (α. 44 ν. 4481/2017) ή σε διαιτησία (α. 23 παρ. 4 και 5 ν. 4481/2017) ή προσφυγή στα δικαστήρια (α. 22 παρ. 6 ή 7 ν. 4481/2017), ενώ είναι δυνατή και η σύναψη συλλογικών συμφωνιών μεταξύ οργανισμών συλλογικής διαχείρισης και αντιπροσωπευτικών ενώσεων χρηστών (α. 23 παρ. 3 ν. 4481/2017).

Εντούτοις ελλείπει η δυνατότητα διαπραγματεύσεων των εν λόγω αμοιβολογίων, καθώς δεν προβλέπεται από το υφιστάμενο νομικό πλαίσιο η εμπλοκή τρίτου ουδέτερου οργάνου στη κατάστρωση των αμοιβολογίων. Προβλέπεται μόνο ότι η γενική αρχή ότι «Οι χρεώσεις πρέπει να είναι εύλογες σε σχέση, μεταξύ άλλων, με την οικονομική αξία της χρήσης των δικαιωμάτων στο εμπόριο, αφού ληφθούν υπόψη η φύση και η έκταση της χρήσης των έργων και άλλων αντικειμένων προστασίας, καθώς και σε σχέση με την οικονομική αξία των υπηρεσιών που παρέχει ο οργανισμός συλλογικής διαχείρισης στον χρήστη. Οι οργανισμοί συλλογικής διαχείρισης ενημερώνουν τον ενδιαφερόμενο χρήστη για τα κριτήρια που χρησιμοποιούνται για τον καθορισμό των χρεώσεων αυτών» (α. 23 παρ. 1 ν. 4481/2017).

Θα μπορούσε να προβλεφθεί ένας **μηχανισμός ενεργούς συμμετοχής των χρηστών μέσω των αντιπροσωπευτικών ενώσεών τους στον καθορισμό των αμοιβολογίων** των οργανισμών συλλογικής διαχείρισης. Το σύστημα συγκαθορισμού των αμοιβολογίων των οργανισμών συλλογικής διαχείρισης μπορεί είναι συναινετικό και να συνίσταται σε διαπραγματεύσεις μεταξύ των μερών, ενώ για τον καθορισμό των αμοιβών μπορούν να υφίστανται ενδεικτικά κριτήρια, τα οποία θα εφαρμόζονται με αντικειμενικό τρόπο.

Μία τέτοια **Επιτροπή Διαμεσολάβησης** προβλεπόταν στο άρθρο 45 του Νομοσχεδίου για τη συλλογική διαχείριση, το οποίο την τελευταία στιγμή δεν συμπεριλήφθηκε τελικά στον ν. 4481/2017.

Αλλά και κάθε άλλη σχετική προσπάθεια που θα στόχευε σε αυτό το αποτέλεσμα θα ήταν αποδεκτή. Προς αυτήν την κατεύθυνση θα ήταν σημαντικό να ξεκινήσει ο ΟΠΙ να λειτουργεί ως κέντρο διαμεσολάβησης, για το οποίο υφίσταται η σχετική νομοθετική πρόβλεψη ή να υπάρξει ένα άλλο σώμα, το οποίο θα μπορούσε να αναλάβει εξειδικευμένες υπηρεσίες διαμεσολάβησης σε θέματα πνευματικής ιδιοκτησίας.

Επίσης, κρίνεται ιδιαίτερα χρήσιμο να εξεταστεί το ενδεχόμενο να δημιουργηθεί ένας ενιαίος φορέας για την είσπραξη αυτών των δικαιωμάτων. Με αυτόν τον τρόπο θα διευκολύνονταν σημαντικά οι χρήστες αλλά θα ήταν εξαιρετικά πρόσφορο και χρήσιμο και για τους οργανισμούς συλλογικής διαχείρισης και για τους δικαιούχους, καθώς θα μειωνόταν σημαντικά τα έξοδα διαχείρισης εκάστου οργανισμού συλλογικής διαχείρισης, ενώ στο τέλος θα υπήρχαν περισσότερα έσοδα προς διανομή στους δικαιούχους.

Τέλος, θα πρέπει να διερευνηθεί η πιθανότητα να επέλθει νομοθετική τροποποίηση αναφορικά με τις **προϋποθέσεις δραστηριοποίησης οργανισμών συλλογικής διαχείρισης εγκατεστημένων σε άλλο κράτος μέλος της ΕΕ** και να υποχρεωθούν σε λήψη προηγούμενης άδειας, αφού κατόπιν της απόφασης C-351/12 OSA του ΔΕΕ και δεδομένου ότι δεν εφαρμόζεται η Οδηγία για τις Υπηρεσίες στους οργανισμούς συλλογικής διαχείρισης, κάτι τέτοιο φαίνεται να είναι εφικτό. Σε κάθε περίπτωση οι σχετικές προϋποθέσεις θα πρέπει να είναι αναλογικές και να μην εισάγουν διακρίσεις. Ως αποτέλεσμα αυτού θα είναι μην υπάρχει μία ανεξέλεγκτη δραστηριοποίηση οργανισμών συλλογικής διαχείρισης στην ελληνική αγορά, που θα επιτείνει το ήδη φλέγον πρόβλημα.

6. ΙΔΙΩΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΣΩΠΙΚΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ

(Σωκράτης Βερτέλλης)

6.1 Γιατί τα προσωπικά δεδομένα και ιδίως τα big data πρέπει να αποτελέσουν αντικείμενο ενασχόλησης της ΕΔΙ

α) Αν και φαινομενικά δεν υπάρχει μεγάλη σχέση ανάμεσα στα δεδομένα και τη ΔΙ, η πραγματικότητα είναι διαφορετική. Η χρήση του διαδικτύου, η τεχνητή νοημοσύνη (Artificial Intelligence, AI) και το διαδίκτυο των πραγμάτων (Internet of Things, IoT) δημιουργούν και τροφοδοτούνται με τεράστιους όγκους δεδομένων – πρόκειται για έναν αέναο κύκλο –τα λεγόμενα big data. Τα bigdata είναι ιδιαίτερα χρήσιμα για την ανάπτυξη του εμπορίου και την παραγωγή νέων μορφών υπηρεσιών και αγαθών. Η μεγάλη αξία των bigdata μπορεί εύκολα να διαπιστωθεί αν αναλογιστεί κανείς τις μάχες που δίνουν επιχειρηματικοί κολοσσοί όπως η Google, το Facebook, η Amazon προκειμένου να εμπλουτίζουν όλο και περισσότερο τις βάσεις δεδομένων τους, καθώς είναι αυτές που θα τους οδηγήσουν σε νέες υπηρεσίες και νέο πλούτο. Γενική παραδοχή είναι ότι η 4^η βιομηχανική επανάσταση δε νοείται χωρίς τη χρήση bigdata.

Ακριβώς λόγω της μεγάλης αξίας των βάσεων δεδομένων, η ΕΕ ψήφισε την οδηγία 96/9 που εισάγει *sui generis* προστασία ακόμα και βάσεων δεδομένων που δεν παρουσιάζουν πρωτοτυπία αρκεί να είναι προϊόντα μεγάλης επένδυσης. Κατά τα λοιπά, όμως, οι πρωτότυπες βάσεις δεδομένων προστατεύονται από copyright. Στο σημείο αυτό πρέπει να σημειωθεί ότι ήδη μιλάμε για copyright και σε δημιουργήματα μηχανών που έχουν εκπαιδευτεί βάσει κάποιων δεδομένων. Έτσι μπορεί να υπάρχει copyright για τις βάσεις δεδομένων με τις οποίες τροφοδοτήθηκε ένα μηχάνημα για να φτιάξει ένα δημιούργημα το οποίο προστατεύεται με τη σειρά του από νέο copyright.

β) Προκύπτει, επομένως, ότι οι βάσεις δεδομένων μπορούν να προστατεύονται από δύο διαφορετικά δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας: το copyright και το δικαίωμα *sui generis* για τις βάσεις δεδομένων. Το πόσο σημαντική, μάλιστα, θεωρεί η ΕΕ την κατοχύρωση των βάσεων

δεδομένων βάσει της οδηγίας 96/9 συνάγεται και από την πρόσφατη δεύτερη αξιολόγηση της οδηγίας εκ μέρους της Commission. Σε αυτή προβληματίζεται για την περιορισμένη χρήση αυτού του *sui generis* δικαιώματος από τη βιομηχανία. Διαπιστώνει ότι ο βασικότερος λόγος είναι προφανώς ότι το δικαίωμα, βάσει και της νομολογίας του ΔΕΕ, κατά πάσα πιθανότητα (αλλά όχι με βεβαιότητα) δεν προστατεύει βάσεις δεδομένων που δημιουργούνται παρακολουθηματικά από την κύρια δραστηριότητα της βιομηχανίας. Για παράδειγμα, μία μηχανή αναζήτησης παράγει δισ/ρια δεδομένα αλλά η βάση αυτή που δημιουργείται αυτόματα, είναι ουσιαστικό υποπροϊόν της βασικής ενασχόλησης της επιχείρησης που είναι η παροχή υπηρεσιών της κοινωνίας της πληροφορίας. Κατόπιν τούτου, η Commission εκφράζει τη θέση ότι λόγω της τεχνολογικής ανάπτυξης θα πρέπει προφανώς να υπάρξει αναθεώρηση της νομοθεσίας για τις βάσεις δεδομένων. Δεν υπάρχει, επομένως, αμφιβολία ότι σχετικά σύντομα θα υπάρξουν πρωτοβουλίες επί του θέματος ώστε τα πνευματικά δικαιώματα επί των βάσεων δεδομένων να προσαρμοστούν στις ανάγκες αυτού που ονομάζει η Commission ως *data industry* και αποτελεί τμήμα του Digital Single Market.

Ενόψει όλων των ανωτέρω, θεωρούμε ότι το ICC Hellas πρέπει να πρωτοπορήσει και να συνδράμει τα μέγιστα στην ανάληψη τέτοιων νομοθετικών πρωτοβουλιών. Ας μην ξεχνάμε, άλλωστε, ότι το ICC Intellectual Property Roadmap έχει ήδη εντάξει τις βάσεις δεδομένων στα πνευματικά δικαιώματα.

(βλ. <https://cdn.iccwbo.org/content/uploads/sites/3/2014/11/icc-IProadmap-intellectual-property-roadmap-current-emerging-issues-business-policymakers.pdf>).

6.2 Ποια είναι η κατάσταση με τις βάσεις δεδομένων σήμερα;

Αν στην Ευρώπη η προστασία βάσεων δεδομένων βρίσκεται σε πολύ χαμηλά επίπεδα, στην Ελλάδα είναι ανύπαρκτη. Το ζήτημα, βέβαια, είναι ότι στην Ελλάδα, οι επιχειρήσεις δεν αντιλαμβάνονται καν τη σημασία προστασίας των βάσεων δεδομένων που είναι πρωτότυπες με δικαίωμα πνευματικής ιδιοκτησίας.

- Ωστόσο, θεωρούμε ότι στη φάση αυτή, εκείνο που προέχει είναι να αντιληφθούν οι επιχειρήσεις πρωτίστως τη σημασία να προστατεύσουν τα δεδομένα τους και γενικότερα τις πληροφορίες τους από πάσης φύσεως διαρροές και παραβιάσεις. Υπενθυμίζεται ότι

οι πληροφορίες εν ευρεία εννοία, ακόμα και όσες εν δυνάμει μπορούν να προστατευτούν με δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας (ευρεσιτεχνίες, εμπορικά μυστικά, σήματα, σχέδια) βρίσκονται σήμερα σχεδόν εξ ολοκλήρου σε ψηφιακή μορφή και άρα είναι ευάλωτες σε διαρροές και άλλου τύπου απειλές. Επείγει, επομένως, η δημιουργία μίας κουλτούρας για την προστασία των δεδομένων και της πληροφορίας γενικότερα. Μόνο αν οι επιχειρήσεις αντιληφθούν την αξία που κρύβεται στις πληροφορίες τους και θελήσουν να επενδύσουν στην ασφάλειά τους, θα μπορούν να δρέψουν τους καρπούς τους στο μέλλον.

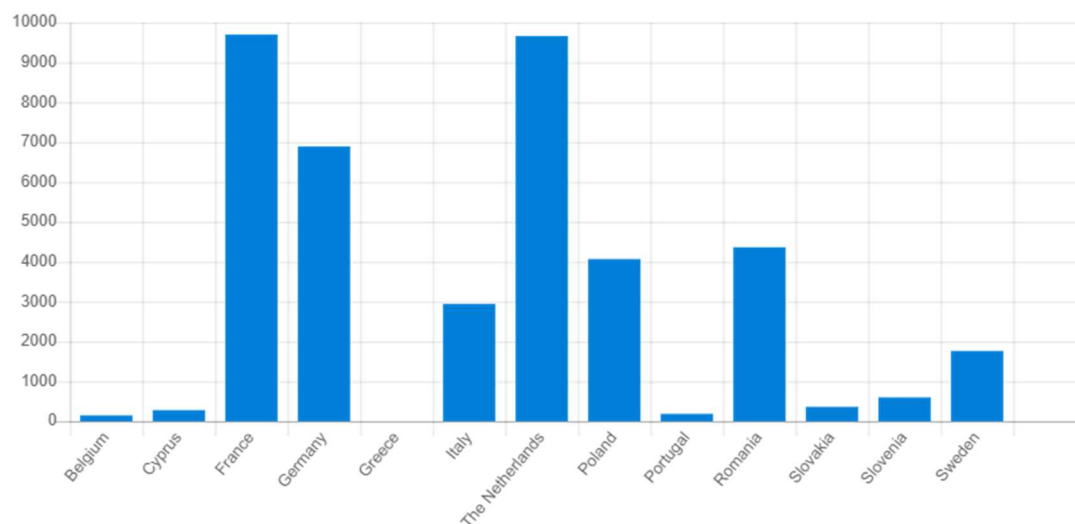
Πιο κάτω εξετάζουμε πώς έχει διαμορφωθεί το τοπίο αναφορικά με την προστασία αφενός των προσωπικών δεδομένων και αφετέρου της πληροφορίας γενικότερα. Θα δούμε ξεχωριστά τι ισχύει σήμερα στην Ελλάδα στους δύο αυτούς τομείς εκ των οποίων ο δεύτερος είναι ευρύτερος του πρώτου.

6.3 Η προστασία προσωπικών δεδομένων ειδικότερα

Μία από τις βασικότερες νομοθετικές πρωτοβουλίες για τα προσωπικά δεδομένα είναι ο Γενικός Κανονισμός Προστασίας Δεδομένων (GDPR) για τον οποίο έχει γίνει πολύς θόρυβος τον τελευταίο ένα χρόνο και σίγουρα θα ακουστεί πολύ στο προσεχές μέλλον. Ο GDPR δίνει στα φυσικά πρόσωπα πολλά περισσότερα δικαιώματα απ' ότι η οδηγία 1995/46 και προβλέπει πολύ αυστηρότερες κυρώσεις για την παραβίαση του νόμου. Σύμφωνα με πρόσφατη έκθεση της Commission στον ούτε ένα χρόνο από τη θέση του Κανονισμού σε ισχύ, έχουν υποβληθεί στις εθνικές αρχές προστασίας πάνω από 91.000 αναφορές / καταγγελίες για παραβίαση και έχουν ήδη επιβληθεί πάνω από 90 πρόστιμα, με πιο γνωστό και κραυγαλέο αυτό στην Google από τη γαλλική CNIL. Η παραβίαση προσωπικών δεδομένων συνεπάγεται τις πιο πολλές φορές την υποχρέωση ανακοίνωσης προς την εθνική αρχή προστασίας. Ωστόσο, τα νούμερα στην Ελλάδα είναι μηδενικά.

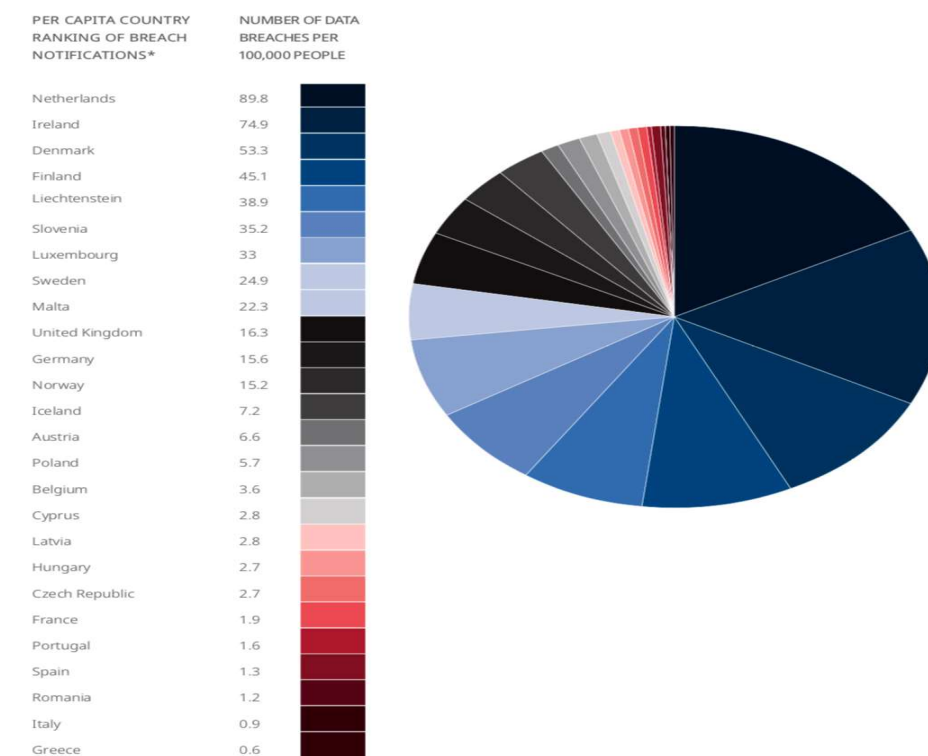
Ο πιο κάτω πίνακας δείχνει σε χιλιάδες τις καταγγελίες από φυσικά πρόσωπα στις εθνικές αρχές προστασίας.

Επιτροπή Διανοητικής Ιδιοκτησίας του ICC

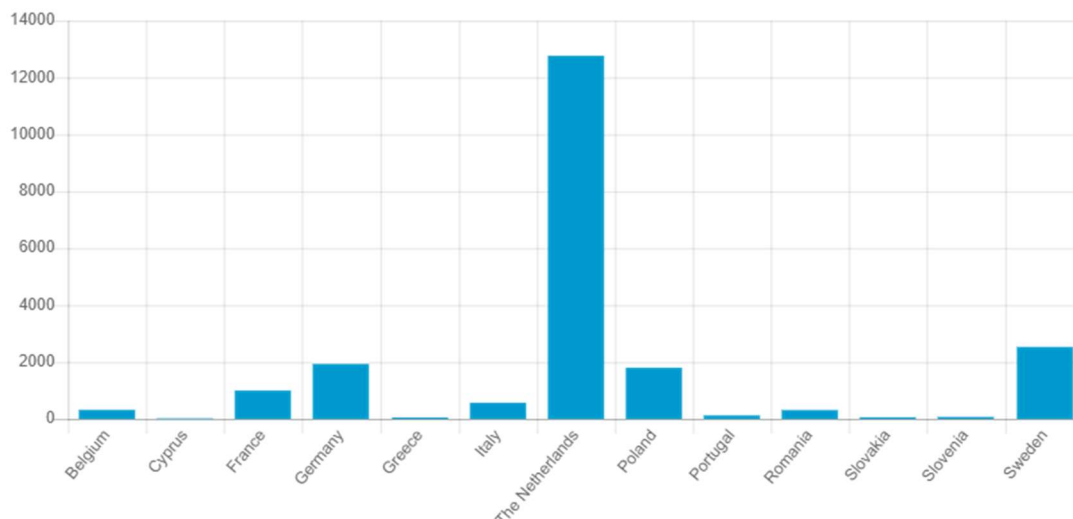

Γράφημα 4. Καταγγελίες (σε χιλιάδες) από φυσικά πρόσωπα στις εθνικές αρχές προστασίας

Αντίστοιχη είναι και η εικόνα αναφορικά με την ενημέρωση των εθνικών αρχών προστασίας εκ μέρους επιχειρήσεων σχετικά με παραβιάσεις που διαπίστωσαν στα συστήματά τους.

Γράφημα 5. Ενημέρωση των εθνικών αρχών προστασίας εκ μέρους επιχειρήσεων σχετικά με παραβιάσεις που διαπίστωσαν στα συστήματά τους.

Γράφημα 5 (συνέχεια). Ενημέρωση των εθνικών αρχών προστασίας εκ μέρους επιχειρήσεων σχετικά με παραβιάσεις που διαπίστωσαν στα συστήματά τους.

Τέλος, μελέτη που διεξήχθη τον Σεπτέμβριο του 2018 καταλήγει ότι ένα ποσοστό της τάξεως του 65-70 % των επιχειρήσεων πανευρωπαϊκώς δεν είναι συμμορφωμένες με τον Κανονισμό. Τα ποσοστά αυτά είναι ακόμα μεγαλύτερα σε μικρομεσαίες επιχειρήσεις και ακόμα μεγαλύτερα στην Ελλάδα. Αξίζει να σημειωθεί ότι στην Ελλάδα είναι απογοητευτική η εικόνα συμμόρφωσης και των δημοσίων υπηρεσιών.

α) Αιτίες

Το γεγονός ότι η Ελλάδα είναι η τελευταία χώρα σε καταγγελίες, πρόστιμα και γνωστοποιήσεις προς την Αρχή Προστασίας, δεν σημαίνει ούτε ότι οι ελληνικές επιχειρήσεις έχουν συμμορφωθεί σε τέτοιο βαθμό ώστε να μην γίνονται καταγγελίες από τα φυσικά πρόσωπα και να μην επιβάλλονται ποινές ούτε βέβαια ότι δε γίνονται παραβιάσεις με συνέπεια να μην απαιτείται γνωστοποίηση.

Οι αιτίες είναι στην πραγματικότητα εντελώς διαφορετικές:

- Τα φυσικά πρόσωπα δε γνωρίζουν καθόλου ή σχεδόν καθόλου τα δικαιώματά τους με αποτέλεσμα να μην προβαίνουν σε καταγγελίες

Επιτροπή Διανοητικής Ιδιοκτησίας του ICC

- Οι ελληνικές επιχειρήσεις δε γνωρίζουν ότι τα προσωπικά δεδομένα που διαχειρίζονται έχουν παραβιαστεί
- Οι ελληνικές επιχειρήσεις δε γνωρίζουν πώς πρέπει να αντιδράσουν σε περίπτωση που διαπιστώσουν παραβίαση
- Η Αρχή Προστασίας δεν έχει προβεί στους απαραίτητους ελέγχους ώστε να επιβάλει και τις ανάλογες ποινές

Που οφείλονται όμως αυτά τα φαινόμενα; Θα σημειώναμε κυρίως:

- Την ανυπαρξία ενημέρωσης των πολιτών
- Δεν υπάρχουν αντίστοιχα σωματεία προστασίας προσωπικών δεδομένων των καταναλωτών/πολιτών με σοβαρή δράση
- Την ανεπαρκή προστασία των δεδομένων τους από τις επιχειρήσεις με αποτέλεσμα να μην είναι ευχερής η διαπίστωση παραβίασης
- Την έλλειψη πόρων ή την μη διάθεση πόρων για την προστασία των δεδομένων
- Τη σκόπιμη μη συμμόρφωση καθώς δεν υπάρχει ο φόβος ελέγχου
- Τη σκόπιμη απόκρυψη παραβίασης
- Την ανεπαρκή πληροφόρηση των επιχειρήσεων για το πώς πρέπει να συμμορφωθούν. Ειδικά αναφορικά με την εν λόγω παρατήρηση, αυτή έχει να κάνει κατά κόρον με στρεβλώσεις που σχετίζονται κατεξοχήν με την ελληνική αντίληψη περί του επιχειρείν. Για παράδειγμα: i) πολλές επιχειρήσεις απευθύνονται σε κολοσσούς συμβούλων, λόγω της εμπιστοσύνης που έχουν στο όνομα, οι οποίοι όμως τελικά το μόνο που έχουν είναι το όνομα και όχι εξειδικευμένο προσωπικό, ii) λόγω του ότι το έδαφος είναι προσοδοφόρο έχουν ανακύψει εκατοντάδες γραφείων συμβούλων και νομικών που δηλώνουν ειδικοί, χωρίς ο πελάτης να μπορεί να ελέγξει τη φερεγγυότητα, iii) τελικά λόγω της υπερπροσφοράς, υπάρχει τεράστια απόκλιση στις τιμές και έτσι συχνά οι επιχειρήσεις καταφεύγουν στις φτηνότερες λύσεις θεωρώντας ότι πετυχαίνουν και καλή τιμή και συμμόρφωση.
- Υποστελέχωση και έλλειψη πόρων στην Αρχή Προστασίας
- Στασιμότητα ως προς το νομοθετικό πλαίσιο καθώς ναι μεν ο Κανονισμός έχει άμεση ισχύ πλην όμως χρειάζεται εξειδίκευση και από τον Έλληνα Νομοθέτη και προσαρμογή στην ελληνική πραγματικότητα. Η στασιμότητα αυτή επιπλέον μπλοκάρει και την Αρχή Προστασίας που δεν μπορεί να εκδώσει τις ανάλογες ερμηνευτικές εγκυκλίους.

Θα πρέπει να υπογραμμίσουμε ότι πέραν του Κανονισμού, υπάρχει και η Οδηγία 2002/58 για την προστασία των δεδομένων και του απορρήτου στις ηλεκτρονικές επικοινωνίες. Με το Ν 3115/2003 συστάθηκε η Αρχή Διασφάλισης Απορρήτου Επικοινωνιών που είναι επιφορτισμένη με την τήρηση της σχετικής νομοθεσίας στις τηλεφωνικές και ταχυδρομικές υπηρεσίες και η οποία διαφέρει από την Αρχή Προστασίας Δεδομένων.

β) Γιατί είναι απαραίτητη η συμμόρφωση με τον Κανονισμό;

Η συμμόρφωση με τη σχετική νομοθεσία είναι απαραίτητη για πολλούς και διαφόρους λόγους:

- Δίνει ανταγωνιστικό πλεονέκτημα στην επιχείρηση σε σχέση με άλλες που δεν έχουν συμμορφωθεί
- Ενισχύει την εικόνα της επιχείρησης προς τα έξω
- Δίνει στην επιχείρηση τη δυνατότητα να εντοπίσει και καλύψει τα κενά της ως προς την προστασία των δεδομένων της
- Εξοικονομεί στην εταιρεία πόρους γιατί: α) προστατεύοντας τα δεδομένα της και επενδύοντας στην ανάπτυξη μίας σχετικής κουλτούρας εντός της επιχείρησης, προσθέτει αξία στη βάση δεδομένων της, β) είναι σε θέση να τα αξιοποιήσει εμπορικά
- Προστατεύει την επιχείρηση από πολύ σοβαρές κυρώσεις.

Ειδικότερα, το γεγονός ότι στην Ελλάδα οι καταγγελίες είναι προς το παρόν μηδενικές, αντί να καθυστεράει θα έπρεπε αντιθέτως να αφυπνίζει καθώς η οικονομική κρίση και τα περιθώρια αποζημίωσης που δίνει ο νόμος σε συνδυασμό με την αναμφίβολη δικομανία των Ελλήνων, δεν αφήνουν κανένα περιθώριο αμφιβολίας ότι η κατάσταση που παρατηρείται τώρα κάποια στιγμή θα ανατραπεί.

Έτσι οι επιχειρήσεις θα βρεθούν μετά βεβαιότητας κάποια στιγμή αντιμέτωπες:

- με αγωγές αποζημιώσεων από φυσικά πρόσωπα
- με αγωγές αποζημιώσεων από ενώσεις φυσικών προσώπων/σωματεία
- με δυσθεώρητα διοικητικά πρόστιμα που, αναλόγως της παράβασης, μπορεί να φτάσουν σε 10.000.000 ή και 20.000.000 € ή εναλλακτικά σε 2% ή και 4% του παγκόσμιου κύκλου εργασιών!

Στο σημείο αυτό πρέπει να γίνει ιδιαίτερη μνεία στον Τουρισμό, από τον οποίο η χώρα προσδοκά πολλαπλά κέρδη. Η έλευση εκατ/ρίων τουριστών από ξένες χώρες σημαίνει ότι οι ελληνικές, τουριστικές επιχειρήσεις (αεροπορικές, ξενοδοχειακές, ενοικιάσεως οχημάτων, πρακτορεία ταξιδίων κλπ.) δεν έχουν συναλλαγές μόνο με Έλληνες αλλά και με πολλούς ξένους τουρίστες οι οποίοι γνωρίζουν πολύ καλύτερα τα δικαιώματά τους. Επομένως, είναι εκτεθειμένες σε περισσότερους κινδύνους από τις αμιγώς εσωστρεφείς επιχειρήσεις. Δυστυχώς, στον τομέα του Τουρισμού παρατηρείται αδιανόητη καθυστέρηση στη συμμόρφωση, καθώς οι περισσότερες ξενοδοχειακές επιχειρήσεις αναμένουν ενημερώσεις από τα κατά τόπον αρμόδια ξενοδοχειακά επιμελητήρια τα οποία δεν έχουν κάνει τίποτα απολύτως, πλην ίσως ενίοτε ορισμένων σεμιναρίων.

6.4 Η προστασία της πληροφορίας γενικότερα

Είπαμε ότι εκτός από την προστασία των δεδομένων που διαχειρίζονται, οι επιχειρήσεις πρέπει να δώσουν ιδιαίτερο βάρος και στην ασφάλεια της πληροφορίας που διαθέτουν γενικότερα. Πληροφορία, εκτός από τα προσωπικά δεδομένα, μπορεί να είναι οποιοδήποτε άυλο στοιχείο μίας επιχείρησης που χρήζει προστασίας. Επομένως, εμπορικά μυστικά, σχέδια που μπορεί να έχουν αποτυπωθεί ψηφιακά και σχετίζονται είτε με ευρεσιτεχνίες είτε με βιομηχανικά σχέδια και μοντέλα, όλα αυτά εντάσσονται στην κατηγορία της πληροφορίας γενικά και χρήζουν προστασίας.

Στο σημείο αυτό αξίζει να μνημονεύσουμε ότι στις Ηνωμένες Πολιτείες, αναπτύσσεται σε ακαδημαϊκό και επιχειρηματικό πεδίο, ένας νέος προσανατολισμός σε ότι αφορά τις ετήσιες αναφορές των εταιρειών, για τις παρελθούσες οικονομικές χρήσεις και για τις προοπτικές που διανοίγονται καθώς και τις στρατηγικές που ακολουθούνται για τα επόμενα έτη. Η προσέγγιση αυτή περιγράφεται από τους Baruch Lev και FengGou, ως Στρατηγική Αναφορά Πόρων και Συνεπειών. Αυτή η προσέγγιση περιλαμβάνει αναφορές για την ανάπτυξη των πόρων, ιδίως δε αυτών που έχουν άυλο χαρακτήρα, για την εκτιμώμενη αξία των στρατηγικών πόρων, για τις ακολουθούμενες μεθόδους προστασίας και διατήρησης των άυλων περιουσιακών στοιχείων, για την αξιοποίηση αυτών των πόρων και για το ύψος της δημιουργούμενης αξίας. Όπως είναι γνωστό, εάν δεν υπερασπίζεται κανείς με τον κατάλληλο τρόπο τα άυλα περιουσιακά του

στοιχεία, αυτά κινδυνεύουν με καταπάτηση και στην ουσία με εκμηδενισμό της οικονομικής τους αξίας. Οι επιχειρήσεις που αποτυγχάνουν να ελέγξουν και να περιορίσουν τα φαινόμενα spill over, από την ανάπτυξη όλων των άυλων περιουσιακών στοιχείων τους και ειδικά των ψηφιακών, διακινδυνεύουν την ίδια την ύπαρξή τους. Συνεπώς, η αναφορά σε μεθόδους προστασίας και διατήρησης των άυλων περιουσιακών στοιχείων, είναι ιδιαίτερα κρίσιμη για τον προσδιορισμό της διάρκειας που αναμένεται να έχει μια προσδιοριζόμενη οικονομική αξία των επιχειρήσεων.

Η πληροφορία συνήθως κινδυνεύει τόσο από εσωτερικούς όσο και από εξωτερικούς παράγοντες. Εσωτερικοί παράγοντες είναι το ανθρώπινο σφάλμα, ο δόλιος σκοπός, η βλάβη των συστημάτων. Εξωτερικοί από την άλλη πλευρά είναι ως επί το πλείστον οι κυβερνοεπιθέσεις εν ευρεία εννοία και οι βλάβες σε παρόχους που συνεργάζονται με την επιχείρηση. Οι 3 βασικές παράμετροι της ασφάλειας της πληροφορίας είναι:

- η εμπιστευτικότητα
- η ακεραιότητα
- η διαθεσιμότητα

Αν και είναι γενικότερο φαινόμενο, ειδικά στην Ελλάδα παρατηρείται σε πολύ μεγάλο βαθμό η αντίληψη ότι η ασφάλεια της πληροφορίας είναι αμιγώς θέμα τεχνικό και άρα παραπέμπεται στο αρμόδιο τμήμα IT κάθε επιχείρησης. Έτσι, για παράδειγμα δεν δίνεται η δέουσα σημασία σε ρήτρες εμπιστευτικότητας του προσωπικού ή συνεργαζόμενων με την επιχείρηση τρίτων πελατών ή προμηθευτών. Ούτε το ανάλογο βάρος στην εκπόνηση σχεδίων αντιμετώπισης του κινδύνου. Ούτε και η αντίστοιχη σημασία στη διασφάλιση της επικοινωνίας με τρίτους. Η αντίληψη αυτή είναι εντελώς εσφαλμένη, όπως δείχνουν και νεότερα πρότυπα που ακολουθούνται στο εξωτερικό, τα οποία επιβάλλουν μία γενικότερη θεώρηση της ασφάλειας της πληροφορίας, η οποία πλέον πρέπει να ξεκινά από πάνω προς τα κάτω, δηλαδή από το επίπεδο της διοίκησης, και να φτάνει έως τον τελευταίο υπάλληλο και να εξετάζει τις σχέσεις της επιχείρησης σε ατομικό και συλλογικό επίπεδο, με το προσωπικό της και με τρίτους.

Σημειώνεται ότι η νέα αυτή προσέγγιση επιβάλλει μία πληθώρα νόμων, οι οποίοι διαρκώς αυξάνονται. Ενδεικτικώς αναφέρουμε:

1. τον GDPR, ο οποίος σε πολλές και διαφορετικές διατάξεις προβλέπει την υποχρέωση όχι μόνο τεχνικών αλλά και οργανωτικών/διοικητικών μέτρων για την προστασία των δεδομένων (άρα μίας μορφής πληροφορίας)
2. το νέο Ευρωπαϊκό Κώδικα για τις Ηλεκτρονικές Επικοινωνίες
3. την Οδηγία για την ασφάλεια του Δικτύου και των Πληροφοριών (N 4577/2018)
4. την Οδηγία e-Privacy και το σχέδιο νόμου για τον Κανονισμό e-Privacy.

Παραβιάσεις των διατάξεων για την ασφάλεια της πληροφορίας ασφαλώς θα συνεπάγονται και τις αντίστοιχες κυρώσεις. Βέβαια, οι διαφόρων τύπων ποινές είναι μόνο ένα αποτέλεσμα και ίσως δευτερεύουσας σημασίας, όταν κατά τα λοιπά διακυβεύονται στοιχεία με σημαντικότερη εμπορική αξία.

6.5 Πρόσθετα προβλήματα

Αναμφίβολα από όσα προηγήθηκαν σαφώς συνάγεται ότι η ανάδειξη της αξίας αλλά και η προστασία των δεδομένων και της πληροφορίας είναι μία δύσκολη, επίπονη, χρονοβόρα αλλά και δαπανηρή διαδικασία. Από την άλλη, όμως, σίγουρα παρουσιάζει σοβαρά πλεονεκτήματα και σίγουρα η αδράνεια δεν είναι λύση. Εντούτοις, θα πρέπει να επιστήσουμε την προσοχή σε τρία σοβαρά ζητήματα (τα δύο τελευταία αφορούν ειδικά την Ελλάδα):

- την αυξανόμενη χρήση υπηρεσιών cloud τόσο για την αποθήκευση βάσεων δεδομένων και πληροφοριών όσο και για τη διαβίβαση δεδομένων και άλλους σκοπούς. Το cloudcomputing έχει οπωσδήποτε πολλά θετικά αλλά ενέχει και κινδύνους ως προς την πληροφορία και το πού αυτή ταξιδεύει και πώς και από ποιόν χρησιμοποιείται.
- τη λειτουργία πολλών ανεξάρτητων Αρχών. Αυτή τη στιγμή υπάρχει η Αρχή Προστασίας Δεδομένων, η Αρχή Διασφάλισης Απορρήτου Επικοινωνιών, η Εθνική Επιτροπή Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων και η Εθνική Αρχή Κυβερνοασφάλειας. Είναι σαφές ότι η ύπαρξη και σε πολλά σημεία αλληλοκάλυψη τόσο πολλών ανεξάρτητων αρχών γεννά τρομερά προβλήματα καθώς αφενός συντείνει στη διασπάθιση πολύτιμων πόρων για τη συντήρηση και λειτουργία τους και αφετέρου καταλήγει στη δημιουργία

υπερπληθώρας διατάξεων, εγκυκλίων, αρμοδιοτήτων με αποτέλεσμα οι επιχειρήσεις να είναι υπερβολικά δύσκολο να γνωρίζουν το νομοθετικό πλαίσιο και να συμμορφώνονται ανάλογα.

- Την ελάχιστη οικειότητα του Έλληνα δικαστή με το δίκαιο της τεχνολογίας. Όταν θα έρθουν στα δικαστήρια οι πρώτες υποθέσεις, ο Έλληνας δικαστής θα πρέπει να είναι εξοικειωμένος με ειδική ορολογία και πάνω απ' όλα με την τεχνολογία. Η απλή ανάγνωση νομοθετικών διατάξεων χωρίς βαθιά γνώση του δικαίου της τεχνολογίας είναι πλέον βέβαιο ότι θα οδηγήσει τον εφαρμοστή του νόμου σε εσφαλμένες ερμηνείες και αποφάσεις. Από την άλλη είναι σαφές ότι η εξοικείωση με το συγκεκριμένο τομέα δεν είναι απλή διαδικασία και χρειάζεται μακρά ενασχόληση και αφομοίωση των εννοιών.

6.6 Προτάσεις/λύσεις/μέτρα

Προκειμένου να αντιμετωπιστούν όλες οι δυσκολίες και οι κίνδυνοι που προαναφέρθηκαν αλλά και για να περιοριστούν οι αρνητικές επιπτώσεις προτείνονται τα εξής:

- ✓ Η ενημέρωση των επιχειρήσεων για την πρόσθετη αξία που μπορεί να έχουν οι βάσεις δεδομένων και οι πληροφορίες τους
- ✓ Η ενημέρωση για τους κινδύνους από την παραβίαση των δεδομένων και την απώλεια της πληροφορίας
- ✓ Η συστηματική προσπάθεια να δημιουργηθεί μία νοοτροπία για την προστασία όλων των άυλων αγαθών της επιχείρησης εντός της επιχείρησης
- ✓ Η συστηματική προσπάθεια να περάσει η ασφάλεια της πληροφορίας στο ανώτατο διοικητικό επίπεδο
- ✓ Οι επιχειρήσεις πρέπει να εκπονήσουν μία στρατηγική ασφάλειας και ψηφιακής διαχείρισης χρησιμοποιώντας τα δεδομένα που συλλέγουν με υπευθυνότητα και ασφάλεια, προκειμένου: α) να συμμορφώνονται με το νόμο, β) να δημιουργούν ασφάλεια στους πελάτες τους, γ) να εκμεταλλεύονται το εμπορικό πλεονέκτημα.

- ✓ Οι επιχειρήσεις μπορούν να χρησιμοποιούν τα δεδομένα που βρίσκονται υπό τον έλεγχό τους για να προσφέρουν στους πελάτες τους ψηφιακή ενδυνάμωση, βοηθώντας τους να παίρνουν καλύτερες αποφάσεις.
- ✓ Στο βαθμό που οι πελάτες αντιλαμβάνονται ολοένα και περισσότερο το δυναμικό της αξίας των δεδομένων τους, οι επιχειρήσεις οφείλουν να ανταποκριθούν αποδίδοντας μεγαλύτερη ψηφιακή δικαιοσύνη. Αυτό σημαίνει να προσεγγίζει κανείς τη συλλογή δεδομένων, ως μία αμφίδρομη συναλλαγή που έχει ως αποτέλεσμα μια αξιακά εξισορροπημένη ανταλλαγή.
- ✓ Οι επιχειρήσεις οφείλουν να δράσουν την ευκαιρία, να πρωταγωνιστήσουν σε πρακτικές ψηφιακής συμπερίληψης πολλαπλασιάζοντας την επίδραση των ψηφιακών άυλων περιουσιακών στοιχείων τους για την κοινωνική ευημερία.
- ✓ Η ενημέρωση για το όφελος από την υιοθέτηση codesofbestpractice. Για παράδειγμα η πιστοποίηση με διάφορα standards, όπως το ISO 27001.
- ✓ Η ενημέρωση για τους κινδύνους που ελλοχεύουν όταν η επιχείρηση απευθύνεται σε μη ειδικούς προκειμένου να την προστατεύσουν. Θα πρέπει να γίνει αντιληπτό ότι επιβάλλεται στην επιχείρηση να ανεύρει πραγματικά εξειδικευμένους συμβούλους και όχι να απευθύνεται σε απλώς πολύ γνωστά στην αγορά ονόματα ή πιο φθηνούς συνεργάτες.
- ✓ Η άμεση ανάπτυξη ασφαλιστικών προϊόντων cyberinsurance ώστε να καλύπτονται οι επιχειρήσεις από πολλαπλούς κινδύνους. Αυτό εκτός του ότι θα προστάτευε τις επιχειρήσεις επιπλέον θα έδινε μεγάλη τόνωση στην ασφαλιστική αγορά στη χώρα μας και χιλιάδες θέσεις εργασίες.
- ✓ Η σύμπτυξη των Ανεξάρτητων Αρχών σε λιγότερες ώστε να αποφεύγονται όλα όσα αναφέρθηκαν ανωτέρω (κατά το πρότυπο του βρετανικού ICO).
- ✓ Η ανάπτυξη, διδασκαλία και καλλιέργεια του δικαίου της τεχνολογίας και η δημιουργία ενδεχομένως ειδικών τμημάτων δικαστηρίων ή η επιμόρφωση δικαστών που θα ασχοληθούν με το συγκεκριμένο κλάδο.
- ✓ Η ψήφιση των αντίστοιχων νόμων ώστε η Αρχή Προστασίας Δεδομένων να μπορέσει να εκδώσει εγκυκλίους που θα διασαφηνίζουν τον Κανονισμό.
- ✓ Η ανάληψη πρωτοβουλιών ώστε η Ελλάδα να γίνει πρωτοπόρος σε επιχειρήσεις διαχείρισης δεδομένων και ανάπτυξης dataindustry.

Επιτροπή Διανοητικής Ιδιοκτησίας του ICC

Η χώρα δεν υστερεί σε τίποτα π.χ. σε σχέση με την Εσθονία η οποία αποτελεί παράδειγμα για τις εκτεταμένες χρήσεις του διαδικτύου και των ηλεκτρονικών επικοινωνιών. Η Ελλάδα διαθέτει όλα τα απαραίτητα χαρακτηριστικά και κυρίως τοέμπψυχο δυναμικό, ώστε να αναπτυχθούν εδώ επιχειρήσεις διαχείρισης δεδομένων, από cloud-providers μέχρι data-brokers κλπ. Αρκεί να δοθούν και τα αντίστοιχα κίνητρα.

7. ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΤΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ

(Σωκράτης Βερτέλλης)

Η οδηγία 2016/943 εισήγαγε για πρώτη φορά σε επίπεδο ΕΕ ένα νέο θεσμό διανοητικής ιδιοκτησίας, το εμπορικό απόρρητο. Η προστασία του εμπορικού απορρήτου ως ξεχωριστού δικαιώματος προβλεπόταν ήδη στο άρ. 39 της συνθήκης TRIPS ενώ στις χώρες του commonlaw ήταν ιδιαίτερα διαδεδομένη. Στην Ελλάδα κατατέθηκε πρόσφατα στη Βουλή προς ψήφιση το σχετικό σχέδιο νόμου για την εναρμόνιση της ελληνικής νομοθεσίας με την κοινοτική.

Αν και τόσο η οδηγία όσο και το ελληνικό κείμενο υποτίθεται ότι δίνουν έναν ορισμό της έννοιας του εμπορικού απορρήτου, μία απλή ανάγνωση είναι αρκετή για να καταλάβει κανείς ότι ουσιαστικά πρόκειται περί ταυτολογίας. Αναφέρει το άρ. 2 της οδηγίας: «Ως *‘εμπορικό απόρρητο’* νοούνται οι πληροφορίες οι οποίες πληρούν όλες τις ακόλουθες προϋποθέσεις: α) *είναι απόρρητες, υπό την έννοια ότι, είτε ως σύνολο είτε από την άποψη του ακριβούς περιεχομένου και της διάταξης των συνιστωσών τους, δεν είναι ευρέως γνωστές σε πρόσωπα ανήκοντα στους κύκλους που ασχολούνται συνήθως με αυτό το είδος πληροφοριών ούτε άμεσα προσβάσιμες στα πρόσωπα αυτά· β) έχουν εμπορική αξία απορρέουσα από τον απόρρητο χαρακτήρα τους· γ) το πρόσωπο που έχει αποκτήσει νομίμως τον έλεγχο επί των εν λόγω πληροφοριών έχει καταβάλει εύλογες προσπάθειες, λαμβανομένων υπόψη των περιστάσεων, για την προστασία του απόρρητου χαρακτήρα τους*».

Προφανώς, λοιπόν, το ποιες πληροφορίες μπορεί να ενταχθούν στην ευρεία αυτή διατύπωση, δεν εκτίθεται στο νόμο. Η νομολογία των αλλοδαπών δικαστηρίων έχει καταλήξει σε έναν αρνητικό ορισμό, κάνοντας δεκτό ότι εμπιστευτική πληροφορία σε μία επιχείρηση μπορεί να είναι οποιαδήποτε εφόσον: α) δεν είναι τετριμμένη, β) δεν είναι αντίθετη στα χρηστά ήθη, γ) δεν είναι ασαφής και γενικόλογη, δ) δεν βρίσκεται στη σφαίρα του δημοσίου τομέα. Ως εκ τούτου, απόρρητη εμπορική πληροφορία μπορεί να είναι ένας χημικός τύπος, στρατηγικές ανάπτυξης και προώθησης προϊόντων/υπηρεσιών μίας επιχείρησης, οικονομικά μοντέλα, ο κατάλογος πελατών, αλγόριθμοι κλπ.

Ωστόσο για να είναι άξια προστασίας μία πληροφορία πρέπει να πληροί σωρευτικά 3 προϋποθέσεις, ήτοι να μην είναι γνωστή ούτε εύκολα προσβάσιμη στο μέσο επαγγελματία του κλάδου, λόγω ακριβώς του μυστικού χαρακτήρα τους να προσθέτουν εμπορική αξία στην επιχείρηση και επιπλέον η επιχείρηση να έχει κάνει ενέργειες ώστε να παραμείνει η πληροφορία κρυφή (πχ. να έχει συνάψει συμβάσεις εχεμύθειας με το προσωπικό, να έχει κρυπτογραφήσει την πληροφορία κλπ.).

Ο νόμος απαγορεύει ρητά την παράνομη απόκτηση, χρήση και αποκάλυψη εμπορικού απορρήτου, χωρίς τη συγκατάθεση του δικαιούχου. Παράνομη θα είναι η απόκτηση, χρήση ή αποκάλυψη όταν έγινε με μη θεμιτά μέσα ή κατά τρόπο αντίθετο στα συναλλακτικά ήθη.

Δύο πολύ σημαντικές ρυθμίσεις είναι ότι το στοιχείο του παρανόμου δε συντρέχει μόνο στο πρόσωπο που απέκτησε άμεσα την πληροφορία αλλά και σε αυτό που εν γνώσει του (ή ενώ πρέπει να γνωρίζει) απέκτησε την πληροφορία από τρίτον για τον οποίο γνωρίζει ότι απέσπασε την πληροφορία με παράνομο τρόπο. Επιπλέον, ο νόμος απαγορεύει και την κυκλοφορία παράνομων προϊόντων που σχετίζονται με την παρανόμως κτηθείσα πληροφορία, εξομοιώνοντας την κυκλοφορία των αγαθών αυτών με παράνομη χρήση του εμπορικού απορρήτου.

Για την κατοχύρωση του δικαιώματος δεν απαιτείται κάποια κατάθεση, όπως πχ. με τα σήματα ή τις ευρεσιτεχνίες. Όμως, ο προσβληθείς στο δικαίωμά του αυτό μπορεί να αξιώσει με ασφαλιστικά μέτρα την απαγόρευση χρήσης της πληροφορίας και ασφαλώς να εγείρει αγωγή αποζημιώσεως.

Το νέο, λοιπόν, αυτό δικαίωμα ΔΙ διευρύνει κατά πολύ το δικαίωμα προστασίας μίας επιχείρησης για τις εμπιστευτικές πληροφορίες της οι οποίες δεν προστατεύονται με άλλο τρόπο.

Η ΕΔΙ αναγνωρίζει την πολύ μεγάλη σημασία της καθιέρωσης του νέου αυτού δικαιώματος και θεωρεί ότι είναι στενά συνδεδεμένο με την γενικότερη ασφάλεια της πληροφορίας που εκτέθηκε σε άλλο σημείο του παρόντος. Ωστόσο, μόνο και μόνο από το γεγονός ότι εισάγεται

Επιτροπή Διανοητικής Ιδιοκτησίας του ICC

ένα νέο δικαίωμα ΔΙ, η ελληνική επιχείρηση δε θα πρέπει να εφησυχάζει. Η ΕΔΙ θέλει να επιστήσει την προσοχή στις ελληνικές επιχειρήσεις σε δύο σημεία:

1)ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δοθεί στις σχέσεις με τους εργαζομένους. Τα εμπορικά μυστικά πολύ συχνά έχει διαπιστωθεί ότι διαρρέουν από εσωτερικές πηγές. Για το λόγο αυτό, όπως και αλλαχού παρατηρήσαμε, θα πρέπει να υπογράφεται με το προσωπικό σύμβαση εμπιστευτικότητας, τουλάχιστον με όσους υπαλλήλους έχουν άμεση επαφή με την πληροφορία.

2) η απόρρητη πληροφορία, εντάσσεται στο γενικότερο χαρτοφυλάκιο των πληροφοριών της επιχείρησης. Όπως ήδη αναπτύξαμε στο σχετικό με την ασφάλεια της πληροφορίας τμήμα, η πληροφορία σήμερα, ειδικά λόγω της ευρείας χρήσης του διαδικτύου, είναι πολύ πιο εύκολο να υποκλαπεί. Εκ του λόγου αυτού, η ΕΔΙ υπογραμμίζει την αδήριτη ανάγκη να κατανοήσει η ελληνική επιχείρηση τους κινδύνους που ελλοχεύουν και να καταστρώσει επιχειρησιακό πλάνο προστασίας της πληροφορίας προσαρμοσμένο στις ανάγκες της.

Τέλος, ως ένα συμπληρωματικό αλλά σοβαρότατο μέσο προστασίας της πληροφορίας προτείνεται και πάλι η κατάρτιση ειδικών ασφαλιστικών συμβάσεων.

8. ΑΛΛΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ

8.1 Γεωγραφικοί Προσδιορισμοί

Με τις σημάνσεις ΠΟΠ και ΠΓΕ χαρακτηρίζονται προϊόντα και υπηρεσίες που μπορούν να κάνουν χρήση αυτών των σημάτων για την καλύτερη εμπορική τους επιτυχία. Τα δικαιώματα που αντλούνται από τις σημάνσεις ΠΟΠ και ΠΓΕ αναγνωρίζονται από την ΕΕ στους φορείς συλλογικής εκπροσώπησης αυτών των παραγωγών προϊόντων και υπηρεσιών.

Πρέπει να γίνει σαφές, ότι τα δικαιώματα που αντλούνται από τις σημάνσεις ΠΟΠ και ΠΓΕ, συνιστούν συλλογικά δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας τα οποία οι διοικήσεις των φορέων οφείλουν να προωθούν και να υπερασπίζονται εναντίον οποιασδήποτε προσβολής με τα κατάλληλα μέσα.

Τα προϊόντα με την ένδειξη ΠΟΠ και ΠΓΕ, αναγνωρίζονται ως τέτοια, σε όλες τις χώρες της ΕΕ, ενώ στις υπόλοιπες επί της ουσίας δεν υπάρχει καμία προστασία. Η Ελλάδα οφείλει να κυρώσει τη Σύμβαση της Λισαβόνας, του έτους 1959, περί αμοιβαίας προστασίας των ΠΟΠ, να υπογράψει και να κυρώσει την τροποποίηση αυτής που έγινε στη Στοκχόλμη το 1967 και επίσης να υπογράψει και να κυρώσει την επέκταση αυτής που αφορά τις ΠΓΕ και έγινε στη Γενεύη το 2015. Με τις πράξεις αυτές, τα δικαιώματα που αντλούνται από τις σημάνσεις ΠΟΠ και ΠΓΕ, αναγνωρίζονται σε όλες τις χώρες που έχουν συνυπογράψει και έχουν κυρώσει αυτές τις Συμφωνίες.

Επιπλέον είναι χρήσιμο, να προχωρήσει η χώρα στην δημιουργία των απαραίτητων δομών για την εφαρμογή του πρωτοκόλλου της Ναγκόγια, με το οποίο καθιερώνονται στην ουσία, συλλογικά δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας για τους γενετικούς πόρους και την παραδοσιακή γνώση (genetic resources and traditional knowledge).

8.2 Φυτικές ποικιλίες

(Δάφνη Παπαδοπούλου)

Τα δικαιώματα επί φυτικών ποικιλιών είναι μια σχετικά άγνωστη πτυχή της διανοητικής ιδιοκτησίας που δεν χαίρει ιδιαίτερης αναγνώρισης και προστασίας στην Ελλάδα. Δεν είναι άλλωστε τυχαίο ότι η Ελλάδα δεν είναι μέλος της Διεθνούς Σύμβασης για την προστασία των Νέων Ποικιλιών των Φυτών (UPOV Convention- 1961), παρά μόνο συμμετέχει στις εργασίες της ως παρατηρητής.

Κορμός του κοινοτικού συστήματος προστασίας των δικαιωμάτων επί φυτικών ποικιλιών είναι ο Κανονισμός 2100/94 (Βασικός Κανονισμός), ο οποίος βασίζεται κατά ένα μεγάλο μέρος στην UPOV Convention και είναι άμεσα εφαρμόσιμος στο εθνικό δίκαιο των κρατών μελών -συνεπώς και στην Ελλάδα- χωρίς να απαιτείται καμία πράξη ενσωμάτωσής τους και γεννούν δικαιώματα και υποχρεώσεις για τους υπηκόους των κρατών μελών που μπορούν να επικαλεστούν ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων.

Εκτός από το κοινοτικό σύστημα στην Ελλάδα δεν υφίσταται εθνικό σύστημα προστασίας των δικαιωμάτων επί φυτικών ποικιλιών. Σύμφωνα με το α. 8 του ν. 1564/1985 (ΦΕΚ 164/Α'/1985) αναγνωρίζονται στον δημιουργό ποικιλίας φυτικού είδους αποκλειστικά δικαιώματα να παράγει το πολλαπλασιαστικό υλικό της ποικιλίας του, να το διαθέτει και να εκμεταλλεύεται ή να μεταβιβάζει τα δικαιώματά του για την παραγωγή και εμπορία, εφόσον ο δημιουργός ή ο διάδοχός του κατέχει πιστοποιητικό φυτικής δημιουργίας, το οποίο εκδίδει για κάθε νέα ποικιλία φυτικού είδους ο Υπουργός Γεωργίας ύστερα από σύμφωνη γνώμη της επιτροπής του α. 20 του ν. 1564/1985. Το πρόβλημα είναι πως το συγκεκριμένο άρθρο δεν έχει τεθεί ποτέ σε ισχύ, καθώς εκκρεμεί ακόμη μετά από 35 έτη από τη θέσπιση του νόμου η έκδοση του εκτελεστικού αυτού προεδρικού διατάγματος.

Συνεπώς, θα πρέπει να εξεταστεί η πιθανότητα να ενεργοποιηθεί το εθνικό σύστημα απονομής προστασίας σε δικαιώματα φυτικών ποικιλιών στην Ελλάδα αλλά και να κυρωθεί η UPOV Convention.

9. ΟΡΙΖΟΝΤΙΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ

(Μάγκυ Αθανασιάδη, Δημήτρης Κουζέλης)

9.1 Ευαισθητοποίηση, εκπαίδευση, κίνητρα

9.1.1 Εκπαίδευση

Το γενικό θέμα της εκπαίδευσης και η συμβολή της στην ευημερία μιας χώρας έχει εξαντληθεί από πολλούς ειδικούς. Παρατηρούμε ότι το έλλειμα εκπαίδευσης σε θέματα Διανοητικής Ιδιοκτησίας στη χώρα μας είναι καθολικό, επομένως πρέπει να γίνουν πολλά. Στο θέμα αυτό, όπως και σε άλλα που πραγματευθήκαμε σε άλλα σημεία του Οδικού Χάρτη, δεν θα πρέπει να προσπαθήσουμε να ξανά-εφεύρουμε τον τροχό, αλλά να δούμε πώς τον χρησιμοποιούν οι πιο επιτυχημένοι και να υιοθετήσουμε ένα πρότυπο καλής πρακτικής.

Η Ολλανδία είναι μια χώρα της τάξης μεγέθους της Ελλάδας. Η έλλειψη ενδογενών φυσικών πόρων έκανε τους κατοίκους της εξωστρεφείς (όπως και τους Έλληνες) και κυρίως καινοτόμους (όπως δεν είμαστε οι Έλληνες). Σε μια πόλη που είχε την τάξη μεγέθους της Πάτρας, περίπου 130 χρόνια πριν ένας νεαρός επιστήμονας, ο Gerard Philips (ανιψιός του Καρλ Μαρξ) έκανε μια βελτίωση στον ήδη υπάρχοντα λαμπτήρα πυράκτωσης. Προστάτευσε τη βελτίωση αυτή με ευρεσιτεχνία και πάνω σε αυτή τη βελτίωση έχτισε μια μικρή εταιρεία. Στη συνέχεια η εταιρεία βελτίωσε το ραδιόφωνο και τις τότε ηλεκτρικές γεννήτριες, εφηύρε την ξυριστική μηχανή, την κασέτα αναπαραγωγής ήχου, το βίντεο, το δίσκο λέιζερ, την τηλεόραση LED και πολλά άλλα. Σήμερα, η Philips και οι πολλές εταιρείες/θυγατρικές που δημιουργήθηκαν από την ίδια ή χάρη στην παρουσία της απασχολούν περίπου 500.000 άτομα και έχουν κύκλο εργασιών 60 δις. Η Philips μόνο, κατέχει περίπου 170,000 τίτλους Διανοητικής Ιδιοκτησίας, από τις οποίες οι 54.000 είναι ευρεσιτεχνίες.

Επιτροπή Διανοητικής Ιδιοκτησίας του ICC

Αυτή η επιτυχία δεν οφείλεται σε έναν πεφωτισμένο εφευρέτη. Ξεκίνησε από ένα άτομο, αλλά ανδρώθηκε χάρη σε μια κουλτούρα καινοτομίας, η οποία υπαγορεύει τη συνεχή αναζήτηση του νέου, του καλύτερου, του πρόσθετου βήματος προς την εφεύρεση. Σήμερα, η Ολλανδία πρωτοπορεί όχι μόνο στην τεχνολογία, αλλά και στο εμπόριο, στη γεωργία, στα χρηματοοικονομικά, στην τέχνη, ακόμα και σε καινοτόμες τηλεοπτικές παραγωγές⁶.

Ας δούμε δύο συγκεκριμένα μέτρα που καλλιεργούν το πνεύμα της καινοτομίας:

Στη 2α Λυκείου όλοι οι μαθητές καλούνται να καινοτομήσουν. Ο καθηγητής προτείνει στους μαθητές να αναζητήσουν ένα πρόβλημα που βλέπουν στη ζωή τους και να προσπαθήσουν να δώσουν λύση: τα καλώδια που μπλέκονται, το κινητό του οποίου η μπαταρία αδειάζει γρήγορα, ο κήπος που δεν ποτίζεται μόνος του, η παράδοση της παραγγελίας που πήγε στο δίπλα σπίτι κλπ. Σε αυτή τη φάση οι μαθητές (σχεδόν) ποτέ δεν εφευρίσκουν κάτι πραγματικά νέο, άλλωστε ο σκοπός δεν είναι αυτός. Σκοπός είναι να βρουν προβλήματα στην καθημερινή τους ζωή και να μπουν στη διαδικασία αναζήτησης λύσης. Είναι η αρχή της καινοτομίας.

Στο 2ο έτος του Πανεπιστημίου όλοι οι φοιτητές διδάσκονται σε βάθος τη Διανοητική Ιδιοκτησία και εξασκούνται πρακτικά, εμβαθύνοντας στο παράδειγμα της προηγούμενης παραγράφου. Στους μηχανικούς δίδεται βαρύτητα στο πώς θα κατοχυρώσουν μια ευρεσιτεχνία τους, στους οικονομολόγους διδάσκονται κυρίως τα εμπορικά σήματα και τα εμπορικά μυστικά, στους νομικούς διδάσκονται όλες οι μορφές ΔΙ. Επιπλέον της καινοτομίας, σε αυτό το στάδιο διδάσκεται και η προστασία της, μέσα από τίτλους ΔΙ. Τα πανεπιστήμια γίνονται έτσι θερμοκοιτίδες καινοτομίας σε όλους τους τομείς. Οι νεοφυείς επιχειρήσεις μετρούνται πλέον σε χιλιάδες.

Η αντιγραφή ενός επιτυχημένου μοντέλου ανάπτυξης είναι ένα πρώτο βήμα, το σωστό βήμα όμως είναι να γίνει μια καταγραφή 3-4 μοντέλων και να επιλεγεί το αρμόζον, ή ένας συνδυασμός όλων.

⁶ Η εταιρεία ENDEMOL, γνωστή κυρίως σαν παραγωγός του Big Brother, παράγει ετησίως πάνω από 15.000 ώρες προγραμματισμού σε ολόκληρο σενάριο και non-scripted είδη, όπως θεατρικές παραστάσεις, τηλεοπτική πραγματικότητα, κωμωδία, τηλεοπτικά παιχνίδια, ψυχαγωγία, αληθινά περιστατικά και τα παιδικές εκπομπές. Πηγή Wikipedia.

9.1.2 Επιμόρφωση ΜμΕ

Οι μικρο-μεσαίες επιχειρήσεις (ΜμΕ) αποτελούν τον κορμό της ελληνικής επιχειρηματικότητας. Όμως, το μέγεθός τους, η πρόσφατη οικονομική κρίση, ο έντονος ανταγωνισμός, η έλλειψη πρόσβασης σε χρηματοδότηση και κυρίως η ελλιπής εκπαίδευση δεν τους επιτρέπουν να χαράξουν έστω και κάποια αμυντική πολιτική διασφάλισης της Διανοητικής τους Ιδιοκτησίας.

Είναι απαραίτητο να γίνει συστηματική επιμόρφωση όλων των επιχειρήσεων και να δημιουργηθούν ημι-αυτοματοποιημένα διαγνωστικά εργαλεία τα οποία να αναγνωρίζουν τεχνολογικές καινοτομίες, εμπορικά σήματα, πνευματική ιδιοκτησία, εμπορικά μυστικά, βάσεις δεδομένων κλπ. Μια σχετικά εύκολη λύση για να υλοποιηθεί πρόταση είναι να δημιουργηθεί μια ηλεκτρονική βιβλιοθήκη, η οποία θα συγκεντρώνει το απαραίτητο υλικό, θα καθοδηγεί τον επιχειρηματία βήμα-βήμα στην αναζήτηση της κατάλληλης οδού κατοχύρωσης Δ.Ι., στις δυνατότητες συνεργασίας με φορείς Μεταφοράς Τεχνολογίας της Ελλάδας και του εξωτερικού, όπως και θα παρέχει επικαιροποιημένη πληροφόρηση σε θέματα φορολογικών κινήτρων.

Η πρωτοβουλία ανήκει στον ΣΕΒ, αλλά το κράτος και μεγάλες επιχειρήσεις πρέπει να σταθούν σαν γενναιόδωροι χορηγοί και αρωγοί.

9.1.3 Οικονομικά κίνητρα

Η καινοτομία στον αναπτυσσόμενο κόσμο δεν γίνεται από ανεξάρτητους εφευρέτες, αλλά από οργανωμένα εργαστήρια Έρευνας και Ανάπτυξης (Ε&Α, όπως Research and Development, R&D). Δυστυχώς, οι ελληνικές εταιρείες δεν επενδύουν σε Έρευνα και Ανάπτυξη, διότι είτε χρησιμοποιούν εισαγόμενη τεχνολογία, είτε η τεχνολογία είναι πεπαλαιωμένη, είτε ακόμα διότι οι επιχειρήσεις είναι κατά κύριο λόγο μεταπρατικές.

Δεδομένου ότι η επένδυση στην Έρευνα εμπεριέχει αντικειμενικά αυξημένο ρίσκο, το οποίο σε περιβάλλον αυξημένου ανταγωνισμού ο επιχειρηματίας δεν παίρνει, θα πρέπει να δοθούν από την πολιτεία φορολογικά κίνητρα, ώστε ο Έλληνας επιχειρηματίας να δει την επένδυση σε Ε&Α σαν μια μακροπρόθεσμη επένδυση και όχι σαν κόστος. Ένα τέτοιο κίνητρο μπορεί να είναι η

απόσβεση της επένδυσης σε ΕκΑ να είναι διπλάσια της απόσβεσης σε π.χ. μηχανολογικό εξοπλισμό.

9.2 Οργάνωση, Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση

9.2.1 Οργάνωση

Οι φορείς οι οποίοι διαχειρίζονται και προστατεύουν την Διανοητική Ιδιοκτησία στην Ελλάδα είναι πολλοί και υπάγονται σε τέσσερα διαφορετικά Υπουργεία, τα ακόλουθα

- Τα θέματα Ευρεσιτεχνίας υπάγονται στο Υπουργείο Οικονομίας και Ανάπτυξης,
- Τα θέματα Εμπορικού Σήματος υπάγονται στο Εμπορίου, το οποίο υπάγεται και αυτό στο ΥπΑν.
- Τα θέματα Πνευματικής Ιδιοκτησίας υπάγονται στο Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού
- Τα θέματα Ονομασίας Προελεύσεως υπάγονται στο Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης

Η ΕΔΙ θεωρεί ότι η πολυδιάσπαση φορέων και αρμοδιοτήτων είναι:

- i. πολυδάπανη και ελάχιστα αποδοτική,
- ii. επιφέρει λειτουργικές δυσκολίες.

Ο κατακερματισμός αρμοδιοτήτων είναι πολυδάπανος, διότι όλοι οι ανωτέρω φορείς, εκτός των υπαλλήλων οι οποίοι εκτελούν την κεντρική υπηρεσία, έχουν επιπλέον μια διοίκηση, μια γραμματειακή υποστήριξη της διοίκησης, ένα γραφείο προσωπικού, μια νομική υπηρεσία, ένα τηλεφωνικό κέντρο, μια υπηρεσία πληροφορικής κλπ. Για παράδειγμα, ο ΟΒΙ απασχολεί περίπου 95 άτομα (συμπεριλαμβανομένου του ΔΣ και της ΥΕΕ), από τα οποία οι εξεταστές οι οποίοι κάνουν τον έλεγχο τίτλων ευρεσιτεχνίας είναι 7, ήτοι 7%. Αντίστοιχα, το Ευρωπαϊκό Γραφείο Ευρεσιτεχνίας (ΕΡΟ) απασχολεί 7.200 υπαλλήλους, από τους οποίους οι 4.500 είναι εξεταστές, ήτοι 62,5%. Είναι προφανές, ότι όσο και αν προσπαθήσουν οι Έλληνες εξεταστές, και με δεδομένο ότι ο ρόλος ενός εθνικού γραφείου είναι διαφορετικός από τον ρόλο του Ευρωπαϊκού και σε πολλά σημεία ευρύτερος, ο ΟΒΙ ποτέ δεν θα μπορέσει να φτάσει την αποδοτικότητα του Ευρωπαϊκού Γραφείου. Θα πρέπει όμως να την πλησιάσει.

	Αρ. Προσωπικού/Διοίκησης	Αρ. Εξεταστών	Εξεταστές/Σύνολο
EPO	7200	4500	63%
OBI	100	8	8%

Πίνακας 2. Σύγκριση ανάμεσα στον συνολικό αριθμό απασχολούμενων στον OBI και στο Ευρωπαϊκό Γραφείο (Δ) Ευρεσιτεχνίας (EPO) και των αντίστοιχο αριθμό εξεταστών.

Εκτός της αποδοτικότητας, η οποία έχει σοβαρές δευτερεύουσες επιπτώσεις στην ποιότητα και την ταχύτητα των υπηρεσιών, ο κατακερματισμός αυτός άπτεται της ευθύνης της πολιτείας απέναντι στον Έλληνα φορολογούμενο και της σωστής διαχείρισης των φορολογικών εσόδων ή των τελών κατοχύρωσης ΔΙ.

Επιπλέον, η πολυδιάσπαση δημιουργεί πολλές λειτουργικές δυσκολίες. Για παράδειγμα, ποιος φορέας θα αναλάβει πρωτοβουλία, ώστε να προωθηθεί η εκπαίδευση της ΔΙ, όπως αναφέρθηκε σε προηγούμενο κεφάλαιο; Η πραγματικότητα αποδεικνύει ότι κανένας δεν παίρνει παρόμοια πρωτοβουλία.

Το νεοσυσταθέν Εθνικό Συμβούλιο Βιομηχανικής⁷ Ιδιοκτησίας αναμένεται να αναλάβει οριζόντιες πρωτοβουλίες συντονισμού. Προτείνουμε όμως παράλληλα να μελετήσει με προσοχή την ενδεχόμενη σύμπτυξη φορέων, αρχίζοντας από τη συνένωση του OBI με την ΓΓ Εμπορίου, αρμόδια για θέματα εμπορικών σημάτων, για τον σχηματισμό ενός κοινού φορέα στα πρότυπα μεγάλων, αλλά κυρίως μικρότερων χωρών. Η συνένωση θα εξοικονομήσει ανθρώπινους πόρους, οι οποίοι θα πρέπει να διοχετευθούν στην καλύτερη εξυπηρέτηση των πολιτών. Τελικός στόχος θα πρέπει να είναι η αύξηση της αποτελεσματικότητας και λειτουργικότητας των φορέων, με ταυτόχρονη αναβάθμιση και σεβασμό στους εργαζόμενους των φορέων αυτών.

⁷ Το οποίο αρχικά έφερε τον τίτλο Εθνικό Συμβούλιο **Διανοητικής** Ιδιοκτησίας. Δυστυχώς, για λόγους που αγνοούμε, ο ΟΠΙ αποχώρησε.

9.2.2 Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση

Θα αναμέναμε από το Εθνικό Συμβούλιο Βιομηχανικής (ή Διανοητικής) Ιδιοκτησίας να δημιουργήσει σύντομα μια πλήρη ηλεκτρονική πύλη, η οποία να απαντά σε όλα τα απλά θέματα του πολίτη που ενδιαφέρεται να κατοχυρώσει την Διανοητική του Ιδιοκτησία και να τον κατευθύνει προς τους αντίστοιχους Οργανισμούς (ΙΒΙ, ΟΠΙ, ΦΦ κλπ.) ή/και προς εξειδικευμένους συμβούλους.

Δεδομένου ότι η λειτουργία του Συμβουλίου αυτού δεν ξεκίνησε με τους καλύτερους οιωνούς, αλλά και του ότι το Ελληνικό Δημόσιο δεν φημίζεται για την ταχύτητα και αποτελεσματικότητά του, προτείνεται μια τέτοια πρωτοβουλία να αναληφθεί από άλλον φορέα, όπως ο ICC.

9.3 Θέματα Δικαιοσύνης

9.3.1 Εξειδικευμένα τμήματα Δικαστηρίων

(Γιάννης Γεωργόπουλος)

Η δικαστική διαδικασία για τα δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας τα οποία είναι δεκτικά καταχώρισης (εμπορικά σήματα) ή κατοχύρωσης (διπλώματα ευρεσιτεχνίας και λοιπά τεχνικά δικαιώματα) ακολουθεί και στην Ελλάδα το λεγόμενο δυαδικό σύστημα. Τα ζητήματα απόκτησης του δικαιώματος κρίνονται από την εκάστοτε αρμόδια διοικητική υπηρεσία (π.χ. Διεύθυνση Σημάτων για τα εμπορικά σήματα, Οργανισμός Βιομηχανικής Ιδιοκτησίας για τα διπλώματα ευρεσιτεχνίας) και στη συνέχεια από τα διοικητικά δικαστήρια. Τα ζητήματα προσβολής των ανωτέρω δικαιωμάτων κρίνονται από τα πολιτικά/ποινικά δικαστήρια. Τα πολιτικά/ποινικά δικαστήρια είναι αποκλειστικά αρμόδια και για το σύνολο των ζητημάτων που ανακύπτουν για τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας, επειδή τα εν λόγω δικαιώματα γεννώνται μαζί με το έργο και δεν απονέμονται από κάποια διοικητική αρχή ούτε καταχωρίζονται σε κάποιο δημόσιο αρχείο όπως π.χ. τα εμπορικά σήματα ή τα διπλώματα ευρεσιτεχνίας.

Επιτροπή Διανοητικής Ιδιοκτησίας του ICC

Εν όψει των ανωτέρω, αναμφίβολα θετική εξέλιξη αποτέλεσε η λειτουργία ειδικών τμημάτων για την εκδίκαση υποθέσεων διανοητικής ιδιοκτησίας στα Πρωτοδικεία Αθηνών, Πειραιώς και Θεσσαλονίκης τα τελευταία χρόνια. Συγκεκριμένα, στα εν λόγω ειδικά τμήματα εκδικάζονται υποθέσεις πνευματικής ιδιοκτησίας, εμπορικών σημάτων, διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας, πιστοποιητικών υποδειγμάτων χρησιμότητας, μεταφοράς τεχνολογίας, τοπογραφιών προϊόντων ημιαγωγών και συμπληρωματικών προστασίας, βιομηχανικών σχεδίων και υποδειγμάτων και εν γένει όλες οι υποθέσεις διανοητικής ιδιοκτησίας που υπάγονται στη δικαιοδοσία των πολιτικών δικαστηρίων. Ειδικά τμήματα εκδίκασης υποθέσεων σημάτων και διανοητικής ιδιοκτησίας λειτουργούν και στα Εφετεία Αθηνών και Θεσσαλονίκης.

Κατόπιν εκτιμήσεως του πλήθους των σχετικών υποθέσεων, θα μπορούσε να εξεταστεί η δυνατότητα δημιουργίας παρόμοιων ειδικών τμημάτων και σε δικαστήρια άλλων μεγάλων πόλεων της χώρας. Πέραν της ήδη παρεχόμενης υψηλού επιπέδου επιμόρφωσης με τη μορφή σεμιναρίων στην Εθνική Σχολή Δικαστών, θα μπορούσε να εξεταστεί και η δυνατότητα αξιοποίησης της εντελώς πρόσφατα (Απρίλιος 2019) ιδρυθείσας Ακαδημίας Βιομηχανικής Ιδιοκτησίας για περαιτέρω εξοικείωση ιδίως με τα δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας με τεχνικό περιεχόμενο.

Η Ακαδημία Βιομηχανικής ιδιοκτησίας θα μπορούσε να αξιοποιηθεί και για την περαιτέρω επιμόρφωση των πραγματογνωμόνων, οι οποίοι ορίζονται από τα δικαστήρια σε περιπτώσεις προσβολής δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας.

9.3.2 Διαμεσολάβηση

Οι διενέξεις για δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας που άγονται ενώπιον τακτικών δικαστηρίων, όχι λίγες φορές, συνεπάγονται υψηλά κόστη και μακροχρόνιες διαδικασίες έως την εξεύρεση της κατάλληλης δικαστικής κρίσης. Είναι χρήσιμο να προβλέπεται η επιτάχυνση επίλυσης αυτών των διαφορών, κάνοντας χρήση των εργαλείων της διαιτησίας και της διαμεσολάβησης. Ειδικά για τη διευκόλυνση των μερών να προσφεύγουν σε διαμεσολάβηση, είναι απαραίτητο να προωθηθεί από τις υφιστάμενες ήδη δομές ανάπτυξης, η μετεκπαίδευση των διαπιστευμένων διαμεσολαβητών και σε θέματα διανοητικής ιδιοκτησίας.

10. ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ

10.1 Εισαγωγή και επεξηγήσεις

Ο ακόλουθος Πίνακας συνοψίζει τις προτάσεις που ήδη βρίσκονται στο κείμενο. Στα Σχόλια δίνονται επιπλέον επεξηγήσεις.

10.2 Πίνακας

Ευρεσιτεχνίες						
Αρ.	Περιγραφή	Κεφ.	Κόστος	Όφελος	Ρίσκο	Σχόλια
1	Πιστοποιημένοι Σύμβουλοι Ευρεσιτεχνίας (ΠΣΕ). Άμεση εφαρμογή του Π.Δ.31/2019	3.2.1	Χαμηλό	Υψηλό	Χαμηλό (η δημιουργία Ακαδημίας, Υψηλό (η διοργάνωση των εξετάσεων))	Πρόκειται για διοικητική πράξη, η εφαρμογή της οποίας όμως θα απαιτήσει την δημιουργία της Ακαδημίας και τη (δύσκολη) διοργάνωση εξετάσεων, στα πρότυπα του Ευρωπαϊκού EQE
2	Αναγνώριση ξένων τίτλων και πιστοποιήσεων σε άτομα τα οποία έχουν ήδη επιτύχει π.χ. στις εξετάσεις European Qualifying Examination	3,2,1	Χαμηλό	Υψηλό	Χαμηλό	Διοικητική πράξη που απαιτεί κάποια διαβούλευση
3	Βελτίωση ποιότητας αίτησης για Δ.Ε.	3.2.5	Χαμηλό	Μεσαίο	Χαμηλό	Προτείνεται η βελτίωση των οδηγιών που δίνονται στον καταθέτη. Ιδανικά, ο καταθέτης θα μπορεί να συμπληρώνει μια

Επιτροπή Διανοητικής Ιδιοκτησίας του ICC

						ηλεκτρονική φόρμα με διάφορα ερωτήματα.
4	Δημοσιότητα δικαστικών αποφάσεων	3.2.3	Μεσαίο	Υψηλό	Χαμηλό	Η σημερινή τεχνολογία επιτρέπει τη σχετικά εύκολη δημοσιότητα εγγράφων σε μια πύλη
5	Θεσμός «Εμπειρογνώμονα Ευρεσιτεχνιών»	3.2.4	Χαμηλό	Μεσαίο	Χαμηλό	Προτείνεται η επιλογή κατάλληλων ατόμων με διαφανή κριτήρια και η δημιουργία μιας λίστας, από όπου οι δικαστές θα επιλέγουν το «τεχνολογικά πλησιέστερο»
6	Αναθεώρηση του N4386/2016	2	Μεσαίο	Υψηλό	Μεσαίο	Απαιτείται διαβούλευση για να αναζητηθεί η δίκαιη αναλογία δικαιωμάτων και να γίνει η σωστή διατύπωση
7	Η κατάθεση και ιδιαίτερα η απόκτηση ευρεσιτεχνίας να γίνει ισχυρό κίνητρο εξέλιξης των Πανεπιστημιακών	2 και 3.2.6	Μεσαίο	Υψηλό	Μεσαίο	Βλ. 5
8	Πιλοτική εταιρεία από πανεπιστήμιο για προώθηση καινοτομίας	3.2.6	Μεσαίο	Υψηλό	Μεσαίο	Υπάρχουν επιτυχημένα παραδείγματα σε πολλές χώρες, π.χ. Ισραήλ
9	Fasttrack για επείγουσα κατάθεση για ΔΕ	3.2.7	Χαμηλό	Υψηλό	Χαμηλό	Βλ. όλοτο 3.7
10	Ψηφιοποίηση τίτλων	3.3.1	Υψηλό	Υψηλό	Μεσαίο	Στη σημερινή εποχή μόνο ψηφιοποιημένοι τίτλοι μπορούν να ψαχτούν.
11	Προσχώρηση στη Συμφωνία του Λονδίνου	3.3.3	Χαμηλό	Υψηλό	Υψηλό. Αναμένετα ι αντίδραση από	Η υποχρέωση για μεταφράσεις είναι αναχρονισμός και περιττά έξοδα για τους ξένους καταθέτες

					ενδιαφερόμενους	
12	Συντόμευση χρονικών περιθωρίων	3.3.4	Υψηλό	Υψηλό	Μεσαίο	Η ποιότητα πρέπει να παραμένει τουλάχιστον στο σημερινό επίπεδο ή να αναβαθμιστεί

Εμπορικά Σήματα (Trademarks)

Αρ.	Περιγραφή	Κεφ.	Κόστος	Όφελος	Ρίσκο	Σχόλια
1	Τροποποίηση του A.45.1	I.B	Χαμηλό	Υψηλό	Χαμηλό	
2	Ηλεκτρονική υποβολή αίτησης για δέσμευση υπόπτων προϊόντων	I.B	Χαμηλό	Υψηλό	Χαμηλό	
3	Προσκόμιση των συνοδευτικών εγγράφων της αίτησης παρέμβασης σε 2 ^ο χρόνο	I.B	Χαμηλό	Υψηλό	Χαμηλό	
4	Ενίσχυση της Διεύθυνσης Σημάτων με προσωπικό και υλικά μέσα	I.B	Χαμηλό	Υψηλό	Χαμηλό	

Πνευματικά Δικαιώματα (Copyrights)

Αρ.	Περιγραφή	Κεφ.	Κόστος	Όφελος	Ρίσκο	Σχόλια
1	Τροποποίηση του A.66 ^E v. 2121/1993	5.2.1	Χαμηλό	Υψηλό	Χαμηλό	

Πνευματικά Δικαιώματα (Copyrights)

Αρ.	Περιγραφή	Κεφ.	Κόστος	Όφελος	Ρίσκο	Σχόλια
2	Θέσπιση μηχανισμού ενεργού συμμετοχής των χρηστών μέσω των αντιπροσωπευτικών ενώσεών τους στον καθορισμό των αμοιβολογιών	5.2.2	Χαμηλό	Υψηλό		
3	Ενιαίος Φορέας είσπραξης	5.2.2	Χαμηλό	Υψηλό	Μεσαίο	

ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΤΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ, ΙΔΙΩΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΣΩΠΙΚΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ

Αρ.	Περιγραφή	Κεφ.	Κόστος	Όφελος	Ρίσκο	Σχόλια
1	Πρόσληψη εξειδικευμένων προσώπων για τον έλεγχο και την ολοκλήρωση προγράμματος συμμόρφωσης		Μέσο	Υψηλό	Χαμηλό	Α) Το κόστος μεγαλώνει όσο πιο μεγάλη είναι η επιχείρηση. Β) Το ρίσκο παραμένει χαμηλό και η επένδυση 'value for money' εφόσον το έργο ανατεθεί πραγματικά σε ανθρώπους που είναι γνώστες του αντικειμένου.

	της εταιρείας με τη νομοθεσία					Γ) Οι εταιρείες πρέπει να αντιληφθούν ότι δεν επαρκεί ένα σεμινάριο GDPR για να αποκτήσει κανείς γνώσεις ούτε μπορούν να πετύχουν το επιθυμητό αποτέλεσμα με πολύ χαμηλό κόστος.
2	Υιοθέτηση codes of best practice και διεθνώς αναγνωρισμένων standards όπως το ISO 27001		Μέσο προς υψηλό	Μεγάλο	Μηδενικό	Το κόστος μεγαλώνει όσο πιο μεγάλη είναι η επιχείρηση και όσο πιο αξιόπιστος ο εργολάβος
3	Σύναψη cybersecurity insurance		Υψηλό	Μεγάλο	Χαμηλό	Εν προκειμένω όλα εξαρτώνται από την κάλυψη που επιθυμεί ο εκάστοτε πελάτης και τα πακέτα που προσφέρει ο εκάστοτε ασφαλιστής

Οριζόντιες Δράσεις

Αρ.	Περιγραφή	Κεφ.	Κόστος	Όφελος	Ρίσκο	Σχόλια
1	Εκπαίδευση	9.1.1	Χαμηλό	Υψηλό	Χαμηλό	
2	Επιμόρφωση ΜμΕ	9.1.2	Μεσαίο	Υψηλό	Χαμηλό	Σε συνδυασμό με 9.2
3	Οικονομικά κίνητρα	9.1.3	Χαμηλό	Υψηλό	Χαμηλό	
4	Ηλεκτρονική διακυβέρνηση	9.2.2	Μεσαίο	Υψηλό	Χαμηλό	Σε συνδυασμό με 9.1.2

Οριζόντιες Δράσεις

Αρ.	Περιγραφή	Κεφ.	Κόστος	Όφελος	Ρίσκο	Σχόλια
5	Εθνικό Συμβούλιο Βιομηχανικής Ιδιοκτησίας	9.2.1	Χαμηλό	Υψηλό	Μηδενικό	Οι δύο φορείς πρέπει να συζητήσουν και προοδευτικά να διευρύνουν τη δραστηριότητά του ΕΣΒΙ περιλαμβάνοντας τον ΟΠΙ
6	Σύμπραξη φορέων	9.2.1	Μεσαίο	Υψηλό	Υψηλό	Οποιαδήποτε διοικητική αλλαγή, έχει επίπτωση στις εργασιακές σχέσεις και μπορεί να προκαλέσει αντιδράσεις

11. ΑΝΤΙ ΕΠΙΛΟΓΟΥ

Η αρχαία Ελλάδα ήταν ο πρώτος παραγωγός άυλων αξιών με τη σημαντική συμβολή της στην επιστήμη, τα γράμματα και τις τέχνες. Δυστυχώς η σημερινή Ελλάδα είναι ουραγός.

Για πρώτη φορά στην Ελλάδα ένας μη κυβερνητικός φορέας, το Διεθνές Εμπορικό Επιμελητήριο (ICC-Hellas), δημιούργησε μια Επιτροπή με την εντολή να διερευνήσει τους λόγους που κρατούν τη χώρα μας στην τελευταία θέση της ζώνης του ευρώ σε θέματα Διανοητικής Ιδιοκτησίας και παραγωγής άυλων αξιών και να κάνει προτάσεις.

Η Επιτροπή Διανοητικής Ιδιοκτησίας του ICC-Hellas συγκροτήθηκε από μια ομάδα ατόμων με σημαντική συμβολή και εμπειρία στον τομέα. Συναντηθήκαμε αρκετές φορές μέσα στο 2019 και παρουσιάζουμε την συγκεκριμένη μελέτη, ελπίζοντας να ευαισθητοποιήσουμε άτομα-κλειδιά και δημιουργήσουμε μια δυναμική αλλαγής και εκσυγχρονισμού.

Θεωρούμε ότι το έργο μας δεν σταματά εδώ. Η Ε.Δ.Ι θα έρθει σε επαφή με όλους τους εμπλεκόμενους κρατικούς φορείς και θα προωθήσει μια προς μια τις προτεινόμενες αλλαγές. Παράλληλα, θα προωθήσει στον τύπο τις βασικές ιδέες της παρούσας μελέτης. Στη συνέχεια, θα παρακολουθήσει τον βαθμό εφαρμογής του κάθε προτεινόμενου μέτρου.

Η χώρα μας έχει αποδείξει στους δύο αιώνες ύπαρξής της, ότι είναι ικανή να ξεπερνά δυσκολίες, να προσαρμόζεται, να ανακτά το χαμένο έδαφος, να φτάνει στο καλύτερο. Στο δρόμο αυτό ο ICC θα είναι ο σταθερός συνοδοιπόρος της.